

Om Heino



In deze uitgave o.a.

- Een kelder vol historie
- Heino mijn dorpje
- De oude meester vertelt
- Gerard Hekman; spion voor de geallieerden



Maart 2019
Nummer 1

Van de redactie



Vraagtekens bij de Canon van Nederland

De Canon van Nederland is een boekwerk met vijftig thema's - vensters genoemd - die chronologisch gerangschikt zijn en een beeld geven van de geschiedenis van Nederland. Onze overheid wilde met deze vijftig thema's ons geschiedenisonderwijs een flinke *boost* geven. We treffen in de Canon personen aan (onder andere Karel de Grote en Willem Drees), maar ook gebeurtenissen, dingen en begrippen (zoals de Beeldenstorm, de televisie, de slavernij).

Vorig jaar in oktober, de maand van de geschiedenis, stookte onderwijsminister Ingrid van Engelshoven de discussie rond de Canon op: er komen te weinig vrouwen in voor stelde zij. Welgeteld drie vrouwen (Aletta Jacobs, Anne Frank en Annie M.G. Schmidt) worden in de Canon beschreven en dat is op z'n zachtst gezegd karig. Komt er een nieuwe Canon van Nederland en zal de helft van de vensters over vrouwen gaan? We wachten af.

Hoe zit het eigenlijk met de Canon van Heino? Als we die er op naslaan, dan zien we dat slechts twee van de vijftig vensters over vrouwen gaan. Het zijn Kruiden-Marie, de mysterieuze vrouw op de heide en Annette Passtoors, de eerste vrouwelijke katholieke wethouder van Nederland. Of de Canon van Heino vanwege dit feit binnenkort op de schop zal gaan, is uiterst twijfelachtig...

In dit nummer

Hij had er nooit over nagedacht om zeeman te worden, maar hij stuurde braaf sollicitatiebrieven naar rederijen met het stellige idee dat hij nooit zou worden aangenomen. Maar de Shell nam hem wel aan en zo werd Herman Kok uiteindelijk toch zeeman. Ruim zestien jaar bevoer hij de wereldzeeën.

De mannen van de werkgroep 'Historische Voorwerpen' worden door intimi, ook vrijwilligers, wel eens gekscherend 'de keldermotten' genoemd. Het is een geuzennaam geworden. Zij hebben in de kelder van de Maelderieje veel tot stand gebracht en zijn wekelijks in de weer om de tentoonstelling van de gebruiksvoorwerpen te vervolmaken. In deze editie belicht Gerard Velkamp de activiteiten van de werkgroep.

Han ter Laak borduurt verder op zijn jeugdherinneringen. Heino is altijd zijn dorpje gebleven, dat verraadt in ieder geval de titel van zijn bijdrage, waarin vooral duidelijk wordt dat de schooltijd een hinderlijke onderbreking was van de vele activiteiten die hij met zijn vriendjes ondernam.

In de rubriek 'Wule zekt det zo' hebben Berend Jan Horstman en Gerrit Hulsman dialectwoorden geselecteerd met de beginletter 'O'. Ze hebben nog minder dan de helft van het alfabet te gaan.

Gerard Hekman werd 75 jaar geleden gefusilleerd op de Groote Heide, een natuurgebied bij Venlo. Hij werd in 1943 opgeroepen voor de Nederlandse Arbeidsdienst en in oostelijk Brabant in een van de kampen aan de rand van de Peel ondergebracht. Later kwam hij bij de lokale ondergrondse terecht. Helaas werd hij opgepakt en slachtoffer van de naziterreur.

Onze vaste rubriek 'Al weer 20 jaar geleden' is weer gevuld met een kleine selectie krantenartikelen uit het eerste kwartaal van 1999.

Jennie Pruim duikt opnieuw in de geschiedenis van de Heino'se horeca. Achter het suikerzakje van café restaurant 'Centraal' blijkt een lange historie te zitten. Vele eigenaren en uitbaters van deze horecagelegenheid volgen elkaar op.

Maart is de maand van het dialect bij RTV Oost. We doen graag een duik in het zakje met een dialectverhaal van de oude meester H. van der Veen. Ook dit verhaal speelt zich af in de Veldhoek.

Wij wensen u veel lees- en kijkplezier.

De kopij voor het volgende nummer hebben we graag vóór 15 april binnen.

Inhoud



De Maelderieje

04. Hoe ik uiteindelijk zeeman werd ~ *Herman Kok*
08. Kelder Maelderieje ~ *Gerard Veltkamp*
10. Heino mijn dorpje ~ *Han ter Laak*
13. Wule zekt det zo ~ *Berend Jan Horstman en Gerrit Hulsink*
14. Spion voor de geallieerden ~ *Toon Hoefsloot*
18. Alweer 20 jaar geleden (1) ~ *Inge Roelofs*
20. Suikerzakjes van Heino (3) ~ *Jenny Pruim-Reinders*
22. De oude meester vertelt ~ *Henk van der Veen sr.*

Contributies

15 euro per jaar / 23 euro per jaar buiten Heino (i.v.m. portokosten)

5 euro losse nummers / 6 euro losse themanummers

Ledenadministratie

Inge Roelofs-Hoppen, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Voorzitter

Henk Hofman, Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, 0572-392593

Secretaris

Cor Horstman, Van der Capellenweg 10, 8141 EG Heino, 0572-392109

Penningmeester

Harry Ogink, Twentseweg 12, 8141 MA Heino, 0572-391618

Bestuursleden

Berend Jan Horstman, De Horst 10, 8141 BA Heino, 0572-392622

Tiny Kok-Klappe, Woolthuisweg 10, 8141 RX Heino, 0572-393584

Annie Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, 0572-392560

Herman Neimeijer, Plataan 19, 8141 SM Heino, 0572-393268

Andre Roelofs, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Eindredactie

Toon Hoefsloot (wnd.), Tiny Kok en Berrie van Essen

Correctoren

N. Elsinga, T. Hoefsloot, T. Kok, J. Melenhorst,

G. Peeters, J. Peters, B. van Essen,

J.K. Pruim-Reinders en W. Steenberg

Vormgeving

Mirjam van der Weide-Wink

Voor de contactpersonen van de verschillende werkgroepen verwijzen wij u naar onze website.

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

0572-394562 omheining@planet.nl

www.historischeverenigingheino.nl

Rabobank NLOGRABO 0327112271

Hoe ik uiteindelijk zeeman werd



Tekst: Herman Kok

De katholieke lagere school in Heino verzekerde ons, als kinderen, in de oorlog van een redelijk beschermd en onbezorgd leven.

Goed, er waren oorlogshandelingen. De Duitsers zaten ons dwars, hielden soms een razzia met minder of meer geluk voor hen, maar daar wen je als kind aan, net als aan het doorlopende gevaar beschoten of gebombardeerd te worden door de Engelse vliegtuigen die regelmatig overkwamen.

Op een gegeven moment gingen we niet meer naar school omdat die door de Duitsers in beslag genomen was en als hospitaal diende en voor legering van militairen werd gebruikt. De dreiging van een front kwam naderbij.

De kinderen liepen thuis en genoten van de schoolvrijheid. De tijd van de aardappeloogst brak aan en wij konden tegen vergoeding aardappelen gaan rooien in Vilsteren, een afstand van elf kilometer.

Meester Overmars begeleidde ons dagelijks naar het aardappelveld. Ik denk dat we met zo'n 12 jongens waren van ongeveer 13 jaar. We reden allemaal op een fiets zonder banden, want rubberproducten waren al tijden niet meer te koop in Nederland. Op de verharde Dalfserweg ging dat nog wel maar op de zandpaden viel het niet mee. Je kon ons van verre horen aankomen, denk ik.

We kregen op het aardappelveld per twee jon-

gens een stuk van ongeveer tien meter lengte toegewezen. Zodra de rooimachine getrokken door paarden, in een aantal rijen de aardappels had losgeschud van de planten, moesten wij de blootliggende aardappels oprapen en in manden doen, die we achter ons aan trokken.

Ik had een hekel aan dat werk, maar het was wel gezellig.

Na het rooien was ook de schoolvakantie afgelopen en konden we weer naar school. Men had bij een boer lesruimte voor ons geregeld. Onze schoolbanken waren opgesteld op de deel van een boerderij aan het begin van de Stationsweg. Links en rechts in dat 'schoollokaal' had je de lege plaatsen van de koeien, met de gruppe erachter voor de mest. Alles was schoongemaakt en de koeien waren in de wei. Achterin de klas was de grote staldeur, die meestal openstond. Voor de klas stond ook een bord. Het was er donker, maar we hadden goede ogen.

Ik weet nog precies in welke bank van de linkerrij ik naast Gerard Satink zat. Meester Brinkhuis gaf ons les.

Buiten de les om was er altijd wel iets te doen op de deel. De kippen vlogen regelmatig over onze banken of zaten een tijdje voor ons op de boeken, tot onze grote vreugde. Maar verder was het een gewone school voor mij.

Toen de oorlog voorbij was, gingen we na enige tijd terug naar ons eigen schoolgebouw. Ik

kwam toen in de achtste klas bij meester Hoppen terecht. Van hem heb ik veel geleerd. Alles wat ik van de Nederlandse taal heb opgestoken heb ik van hem geleerd. In het latere technisch onderwijs heb ik wat dat betreft nooit meer iets bijgeleerd.

Als je niet naar een middelbare school ging, moest je geen zes, maar acht klassen lagere school doorlopen. En met al die kinderen bij ons thuis zat een middelbare school er voor mij niet in.

Aan het einde van het schooljaar 1946 vroeg mijn vader: "Harman, wat wödden noa de schoele?" Daar had ik eigenlijk weinig over nagedacht, maar piloot leek me geweldig. Ik zag nog steeds voor mij hoe aan het einde van de oorlog, toen Heino net was bevrijd, de kleine verkenningsvliegtuigjes landden en opstegen voor een missie. Het leger had achter ons huis in het weiland van Van Berkum en een aantal anderen, een vliegveldje ingericht. Hier toe waren de nodige sloten tussen de weilanden gedicht om een lange landingsbaan te maken. Vliegen leek me helemaal het einde. "Niks ter van," zei papa, "völs te gevoarleik."

En dat was het oordeel van mijn vader. Dus een ander voorstel, hoewel ik de uitkomst al wel vermoedde. "Elektricien," zei ik, want alles wat met stroom te maken had vond ik enorm interessant. Mijn vader was net aan de stroom blijven hangen toen ze met de lift achter de fabriek bezig waren. Klaas Deemter, zijn chef, bedacht zich geen moment en gooide een zware hamer in de grote schakelkast. Een flink vuurwerk was het resultaat en heel de fabriek en een deel van het dorp was donker. Maar pa was los van de stroom, het gevaar geweken, zijn leven gered. Met dat voorval nog vers in het geheugen zei hij: "Niks ter van, völs te gevoarleik."

Er bleef weinig technisch over en ik probeerde het andere beroep met machines dat ik op het dorp kende, en zei: "Iets met auto's".

Volgens mij bestond het woord automonteur nog niet. Ook dat beroep had zijn zegen niet. Hij zei: "Det muj niet doen, al det gekroep onder die auto's. Al die keerls hebt piene in de rugge as ze old bint." Ik vond eigenlijk dat hij wel een beetje gelijk had, want een doorsmeerput of een brug was er toen nog niet. De monteurs lagen de helft van de tijd vaak buiten in weer en



- "NIKS TER VAN," ZEI PAPA,
"VÖLS TE GEVOARLEK." -

wind op hun rug onder de auto's te werken omdat de garage erg klein was. Hoewel, er was vroeger wel heel wat meer ruimte onder auto's dan nu.

Ja, wat dan. Hij stelde voor: "Wöd mar timmerman of smid, dan bin ie nooit zonder wärk." Timmerman leek me niets, maar smid was nogal aardig technisch en dat leek me wel wat.

Bij Veldhuis, de smid aan de overkant van de straat, hadden ze een elektrische slijpsteen waar de vonken vanaf vlogen als de bramen van de hoefijzers werden geslepen. En er zat ook een grote elektromotor aan met aandrijfriemen. De grote boormachine was bij Veldhuis nog een ouderwetse, die met de hand gedraaid moest worden. Er zat een groot vliegwiel bovenop de machine om de vaart er in te houden. Maar ik had gezien dat ze bij Siemerink een elektrische boormachine hadden. De techniek stond voor niets. Ik vond smid een vooruitstrevend beroep.

En zo werd ik smid en fietste twee jaar lang dertien kilometer naar de ambachtsschool in Zwolle, die altijd om half negen begon. Ik kwam vrijwel altijd te laat op school, een gewoonte die ik later heb proberen af te leren.

Ook in die erg strenge winter 1947/1948 fietste ik, want voor de bus was geen geld. Net voor Wijthmen waren mijn handen en voeten vaak gevoelloos van de kou en was ik ondanks het harde trappen, mede door de slechte en dunne kleding, totaal verkleumd. Ik ging dan naast de fiets met schooltas er achterop een stuk hardlopen, om zo weer gevoel in mijn voeten te krijgen en voldoende warm te worden. Dat deed meestal behoorlijk pijn. Ondertussen sloeg ik met de ene hand op het stuur en hield ik met de andere

de fiets in bedwang. Daarna kwam de andere hand aan de beurt. Ik heb heel soms wel eens stiekem een traantje gelaten van de kou, maar steeds haalde ik het weer. De school leek wel tropisch en heerlijk warm; daar had ik het nooit koud.

Om vijf uur ging de school uit. In de winter was het dan vaak al donker en moest ik weer door de kou naar huis. De weg werd tot aan de grens van Zwolle door een paar lantaarns verlicht. De volgende twaalf kilometer fietste ik in het donker. De gebrekkige fietslantaarn gaf net zo veel licht als een gloeiende spijker. Om toch wat meer ruimte te hebben reed ik meestal niet op het tegelfietspad, maar midden op de straatweg. Auto's waren er toch niet.

De sneeuw op de weg was in die strenge winter bevroren, met hier en daar harde spekgladde sneeuwvulten, maar die kende ik van Zwolle naar Heino.

Alleen de zaterdag was een fijne dag. Dan mocht je al om twaalf uur naar huis.

Tegen de grote vakantie kwam meneer Bresser naar Heino gefietst op zijn vrije middag, om met mijn vader over mij te praten. Ik zou namelijk gaan werken. Hij bezwoer papa dat ik beslist moest doorleren, dat ik een heel bijzondere leerling was en dat het zonde was het bij de ambachtsschool te laten. Zo hoorde ik later in een gesprek met mijn vader.

Daarvoor ben ik meneer Bresser altijd dankbaar gebleven. Wat een stuk plichtsbetrachting.

En zo mocht ik met een kleine studiebeurs naar de machinistenschool. Die was ook in Zwolle, in hetzelfde gebouw als de ambachtsschool.

De opleiding duurde nog eens twee jaar en ik vond het best leuk. Aan het einde daarvan vroeg mijn vader wat ik wilde worden. Ik dacht aan alle dingen die ik vroeger niet mocht worden en zei om hem te pesten heel stoer: "Ik ga naar zee." Tot mijn stomme verbazing zei hij: "O, dat is goed." Zo zat ik dus met een probleem.

Hoewel de jongens in de klas het vaak hadden over 'naar zee gaan' interesseerde mij dat totaal niet. Ik had er nooit over nagedacht om zeeman te worden. Maar ik stuurde toch maar braaf sollicitatiebrieven naar rederijen, want ik wist van de andere jongens dat die toch geen mensen zouden aannemen. Het was erg moeilijk in die tijd om werk te krijgen. De ene sollicitatiebrief na de andere werd gevolgd door een afwijzing van de rederij. Allemaal, behalve die van Shell.

Het was weer zaterdag geworden in de grote vakantie en ik stond alles om huis aan te harken. Het erf netjes maken voor de zondag. Ik was aan de voorkant van het huis gekomen. Heel ongebruikelijk kwam de postbode aanfietsen. Ja, dat viel op. Zoveel mensen fietsten er niet voorbij. Hij stopte bij ons huis met de mededeling dat hij een telegram had. Zoiets was nog nooit voorgekomen in onze familie. Geen seconde had ik gedacht dat dit ook nog voor mij was. Ik was helemaal hoteldebotel. Een telegram nog wel! Belangrijke mensen kregen zoiets wel eens,



- OM HEM TE PESTEN
ZEI IK HEEL STOER:
"IK GA NAAR ZEE." -

De eerste dag op de ambachtsschool keek ik mijn ogen uit in de bankwerkerij. Het grote lokaal was keurig netjes opgeruimd, warm en goed verlicht. Er stond een hele rij machines te glimmen aan de raamkant. Tjonge, dat was me wat. Dat was pas techniek. Ik was helemaal verguld met mijn beroepskeuze. En toen ik meneer Bresser bij zijn kleerkast in de hoek van het lokaal zag staan in zijn grijze stofjas, wist ik ineens heel zeker wat ik worden wilde, net als hij, leraar. Ik zie hem ook nu nog haarscherp voor me. Hij was knap, net zo groot als mijn vader, een echte heer en hij keek naar iets wat hij in zijn handen had.

Na twee jaar haalde ik mijn diploma van smid en van machinebankwerker. Heel modern. Dan kon je niet alleen smeden maar ook met alle machines werken. Dat was heel wat in die tijd.



- VEEL MOOIER DAN
DE MOOISTE AUTO
VAN VAN DIJK -

maar zomaar iemand die stond te harken... nee dat kon bijna niet.

Ik heb het telegram geopend en daarin stond, dat ik maandag op kantoor moest komen aan de Carel van Bylandtlaan in Den Haag. In het telegram stond ook welke trein ik moest nemen. Dus een treinkaartje gekocht en de wereldreis aangevangen. Ik zou aan het station worden afgehaald.

Met mijn nieuwe monsterboekje, geldige oren- en ogenpapieren ging ik op weg. En waarachtig, op het station in Den Haag stond een gewichtige man in een heel mooi uniform met pet, in de hal te wachten. Hij kwam regelrecht naar me toe, want hij zag gewoon dat ik het was en hij vroeg me hem te volgen. Voor het station stond een grote glimmende auto, veel mooier dan de mooiste auto van Van Dijk, de garage naast Siemerink in Heino. Hij deed de achterdeur van de auto open en ik ging zitten. Ik zie me nog wegrijden, helemaal alleen in een grote auto met een chauffeur in uniform voorin. Ik heb nooit begrepen hoe hij de weg kon vinden in al die straten. Druk, de ene auto na de andere. En ook nog stoplichten. We waren voor mijn gevoel veel te vroeg bij het hoofdkantoor van de Shell aan de Carel van Bylandtlaan. Ik had nog wel uren kunnen rondrijden.

Ik werd naar de heer Karelse gebracht, de personeelschef. We hebben wat gepraat en ik werd aangenomen, maar hij zei onder andere dat mijn vader het monsterboekje nog moest tekenen omdat ik minderjarig was.

Ik kreeg ook de helft van de nodige injecties tegen allerlei ziekten en een internationaal vaccinatieboekje. Ik werd tegelijk ook voor de pokken ingeënt. Na veertien dagen was ik terug in Den Haag, nog ziek van de vorige injecties en kreeg ik de andere helft van de injecties.

Blijkbaar heb ik een contract getekend en tekende mijn vader het monsterboekje. Daar weet ik weinig meer van.

Ik kreeg vierhonderd gulden uitrustingskosten, een enorm bedrag in die tijd. Ik ging naar Hettin-ga, een bedrijf in Deventer dat gespecialiseerd was in tropenuitrustingen. Een toevlucht voor mensen die geen verstand van de tropen hadden. Ik kocht het benodigde ondergoed, de tropenkleding en witte en zwarte sokken volgens het lijstje. Ik kocht koffers, liet mij uniformen aanmeten en maken en kocht ook een blauwe gabardine jas. Het stond best wel stoer vond ik

en zowaar kreeg ik zin in mijn beroepskeuze. Precies een dag voordat ik naar zee zou gaan zei pa dat hij voor mij een horloge had gekocht in Dalfsen. Ik kon het op de fiets gaan halen. En zo toog ik naar Dalfsen, haalde mijn horloge, maar voelde me almaar zieker worden. Thuisgekomen voelde ik me zo ziek als een hond en lag al gauw in bed met hoge koorts. Dokter Dooyer werd gewaarschuwd en hij zou komen. Inderdaad, om acht uur 's avonds was hij er eindelijk. Hij constateerde blindedarmontsteking en hij zei dat ik onmiddellijk naar het ziekenhuis moest.

Zo kwam ik met de taxi van Van Dijk bij het katholieke ziekenhuis aan in Zwolle. Nog dezelfde avond lag ik op de operatietafel.

Zes weken later was ik na de nodige complicaties uiteindelijk weer thuis en werd ik vrijwel onmiddellijk opgeroepen voor het motorschip de 'Myonia', een oude Shell tanker van voor de oorlog, die in dok lag in Rotterdam.

De dag voor Kerstmis tenslotte voeren we het zeegat uit, op weg naar Liverpool in Engeland, om daar een lading te halen voor Hamburg. Het werd uiteindelijk een heel lange reis op de wilde vaart van drie en een half jaar. Toen ik thuis kwam en van het station naar huis liep, leek Heino heel klein, zo nauw en zo smal, maar ook zo van mij. Dertien jaar later maakte ik de laatste reis en werd weer een landrot. «



Linksboven: Een ijsje eten tijdens een van de reizen.

Rechtsboven: De Myonia trotseert de storm.

Onder: Motorschip De Myonia.



Kelder Maelderieje herbergt honderden historische voorwerpen

De kelder van de *Maelderieje* is een van de ruimtes die door *Omheining* volop wordt benut. Verantwoordelijk daarvoor is de werkgroep 'Historische Gebruiksvoorwerpen'. Vele leden van onze vereniging en andere bewoners uit Heino en omliggende plaatsen zijn niet of nauwelijks op de hoogte van wat de vereniging hier te bieden heeft. De kelderruimte is in de loop der jaren totaal veranderd en stelt nu een scala aan historische gebruiksvoorwerpen ten toon. Het lijkt ons een goed idee om regelmatig aandacht te schenken aan de vele voorwerpen die wij in de loop der jaren van de bewoners van Heino en omstreken hebben gekregen.

De gebruiksvoorwerpen zijn in de stellingen op overzichtelijke wijze per vakgebied opgesteld. Ze variëren van hoe vroeger thuis de koffie werd gemalen tot aan het doen van de was in de houten wastobbe.

Voorals de jeugd is opvallend geïnteresseerd in hoe hun voorouders leefden, omdat ze zich geen voorstelling kunnen maken hoe het was in die tijd. Het is prachtig om de verhalen te horen van oudere mensen die een bezoek aan de kelder brengen. Het kost ze vaak moeite om de ruimte te verlaten; ze raken er haast niet over uitgepraat.

**BELANGSTELLENDEN ZIJN ELKE
MAANDAGMORGEN VAN
HARTE WELKOM TUSSEN
10.00 EN 12.00 UUR.
HET IS OOK MOGELIJK OM IN
GROEPSVERBAND (SCHOLEN,
VERENIGINGEN E.D.) DE KELDER
TE BEZOEKEN.**

**VOOR EEN AFSpraak KUNT U
CONTACT OPNEMEN DOOR EEN
MAIL TE STUREN NAAR:
OMHEINING@PLANET.NL**



Regelmatig krijgen wij voorwerpen aangeboden. Een enkele keer gebeurt het wel dat de gever niet weet waarvoor het voorwerp diende. Zo hebben wij momenteel een metalen voorwerp, waarvan het gebruik zowel de gever als ons onbekend is.

GEGEVENS:

HOOGTE: 40 CM;

DIAMETER ONDER: 15 CM;

DIAMETER BOVEN: 12,5 CM;

DE BOVENSTE RING HEEFT 4 HAKEN;

DE MIDDELSTE RING HEEFT OOK 4 HAKEN;

DE ONDERSTE RING HEEFT 8 HAKEN.

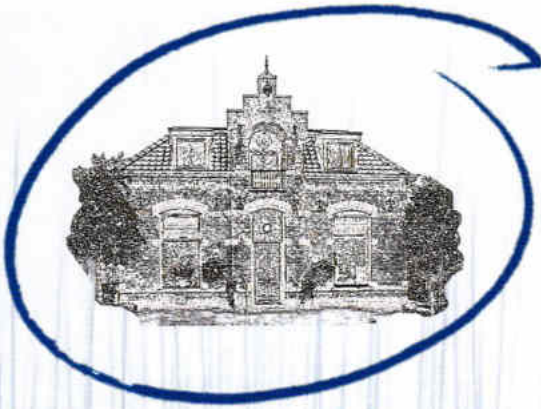
**VERMOEDELIJK KOMT DIT GEBRUIKS-
VOORWERP UIT EEN SLAGERIJ OF
HOORT HET THUIS BIJ EEN POELIER.**

REAGEREN?

OMHEINING@PLANET.NL

**Tekst: Gerard Veltkamp,
Werkgroep historische
gebruiksvoorwerpen**





Heino mijn dorpje

In de vorige bijdrage weet Willem Heuven de koetsen van de boeren die op kerkbezoek waren weer in beeld te brengen. Ook de situering van het huis van de families Hassink en Blom, alsmede de bijbehorende schuren (bakkerij en maalderij) zijn prachtig weergegeven. Zelfs de dakkapel op de grote schuur is niet vergeten.



Tekening van Willem Heuven.

'De schoele'- de school

Een opmerking in mijn eerste bijdrage was niet geheel juist, namelijk dat wij "niet zoveel voorbij Willemsen kwamen". Dan ben ik wel het dagelijkse schoolbezoek vergeten. Wij gingen in die jaren met gepaste tegenzin naar de Mariaschool, een prachtig gebouw verderop in de Canadastraat. De school stond naast het parochiehuis, dat ook al is verdwenen en plaats heeft moeten maken voor de nodige nieuwbouw. Ik denk dat het oude parochiehuis dezelfde architect heeft gehad als de naastliggende lagere school. Beide gebouwen hadden aan beide kanten een indrukwekkende entree.

In het parochiehuis kwamen wij regelmatig. Allerlei activiteiten vonden daar plaats. Toneeluitvoeringen, buurtbijeenkomsten, vergaderingen, danslessen, en onder andere de gidsen hadden er hun 'hoofdkantoor'. Meiberg hield er zijn wekelijkse spreekuur voor de Centrale Volksbank.

Voor het parochiehuis ben ik van mijn geloof gevallen. Tijdens het bezoek van Sint Nicolaas aan de gidsen vroeg een jongen mij: "Ken jij die zwarte Piet? Dat is jullie Guus." Hoewel ik het eerst niet wilde geloven, kon ik er na enige nadere studie niet omheen. Het was inderdaad onze Guus.

Gelukkig heeft men inmiddels ingezien, dat tenminste het schoolgebouw intact dient te blijven want het heeft de allure van een monument. Toen wij deze school met ons wettelijk verplichte bezoek plachten te vereren (dus vanaf 6 jaar), bestond het gebouw

uit twee vleugels: rechts de klassen 7 en 1, 2 en 3 en links de klassen 4, 5 en 6. De vleugels waren verbonden door een gang. Voor die gang was een overdekte speelplaats. Die mochten wij bij slecht weer gebruiken.

Boven de beide entrees treft u nog herinneringsplaquettes. In onze jaren was het schoolbezoek een onaangename onderbreking van onze vele activiteiten, waarvan voetballen verreweg de voorkeur had. Wij hebben vooral in dit laatste grote hoogten bereikt, maar helaas waren er in die jaren nog geen scouts.

Mijn loopbaan startte op de lagere school in 1947. Zonder enige vooropleiding werd je in klas 1 gedropt. Een kleuterschool bestond er in die jaren nog niet. We kwamen bij juffrouw Veldman die, als enige jongedame, de lippen had voorzien van een fel rode kleur. Dat was wat in die tijd. Hoewel veel klasgenoten dit niet konden waarderen, behoorde ik tot de categorie stille bewonderaars. Vervolgens klom je als vanzelf op naar de hogere klassen, te beginnen met juffrouw Meijman uit Zwolle. Zij maakte elke morgen een kleine intocht, door vanaf de bushalte of het station met enkele meisjes aan de arm haar entree te maken. Juffrouw Meijman gaf ook Franse les, maar daar kom



Het onderwijzend personeel (1955/1956). Van links naar rechts: Schoolhoofd meester Brinkhuis; juf R. Goossens; Juf J. Meijman; meester J. Claessen; meester G. Peters; kapelaan Krütthof; meester Jan Meijnders; juf T. Veldman; juf M. Bastiaans.

ik later op terug. Had je klas 2 goed doorlopen, dan ging je vanzelf door naar klas 3 van juffrouw Goossens. Daar heb ik het meeste strafwerk moeten maken. Daarna kwam het echte werk pas, want dan ging je over naar klas 4 van meester Peters. Dat was zonder twijfel de aardigste meester want die kon zo prachtig voorlezen uit 'Arendsoog en Witte Veder'. Je voelde je bijna zitten op het paard op de prairie.

Klas 5 betekende een jaar lang in opleiding bij meester Claessen, die net als mijn vader duivenliefhebber was. Hoewel hij niet onaardig was, waren aan hem de nodige dienstjaren af te zien.

Voor klas 6 had de schoolorganisatie een aangename verrassing voor ons in petto. Meester Peters werd overgeplaatst van klas 4 naar klas 6. In deze klas kreeg ik ook mijn 'aanvaring' met het hoofd der school meester Brinkhuis. Ik zou de volgende dag straf krijgen, dus ik nam enige voorzorgsmaatregelen. Thuis maakte ik van karton iets dat in mijn broek paste, zodat de grootste gevolgen van de straf zouden worden voorkomen. Het was immers algemeen bekend, dat het hoofd der school straffe door de in elke klas aanwezige aanwijfsstok te hanteren. De dader moest dan voor de klas komen en dan werd voor het oog van de klasgenoten de straf voltrokken. Zo zou

mij ook geschieden. Ik werd voor de klas geroepen en meester Brinkhuis zei: "Buk je maar!" Terwijl ik dat met de nodige angst deed, kwam het karton zodanig in beeld, dat het leek of ik een vierkant zitvlak had gekregen in plaats van de natuurlijke rondingen. Zowel meester Brinkhuis als zijn collega Peters schoten daarop in de lach en de nodige tikken met de aanwijfsstok zijn aan mij voorbij gegaan.



*Klassenfoto van juli 1951
met in het midden
Han ter Laak (omcirkeld).*

Zwembad

In de 2^e klas gaf juffrouw Meijman zoals gezegd Franse les. Nu had ik al een natuurlijke hekel aan extra lessen. Bovendien had je in die jonge jaren ook zo een eigen programma. Dat programma bracht mij met schoolvriend Henk Hassink en enkele andere jongens, op een bepaald moment in de wetering, die in die jaren prachtig schoon was en waarin wij bij gebrek aan een zwembad heerlijk konden spetteren en spelen. Wij kwamen via de Woolthuisweg, het Joapiksgat en nog een stukje doorlopen over het spoor bij de wetering, die prachtig door het landschap slingerde. Een betere plek om te zwemmen was er in onze ogen niet. Bovendien grensde de wetering ter plaatse aan een stukje bos, waarin wij onze zwembroeken te drogen konden hangen. De volgende keer namen wij een schop mee om de wetering ter plaatse verder uit te diepen ... Wij hebben dit nimmer kunnen realiseren, want juffrouw Meijman kwam bij mijn ouders informeren wat er toch met Han aan de hand was, want hij was al een paar keer niet op de Franse les geweest.

Overigens, een zwembad liet nog lang op zich wachten... «



"Wule zekt det zo"

Een rubriek veur platproaters

Met de letter 'o' zijn we inmiddels over de helft van het alfabet. Steeds weer blijkt hoe rijk aan prachtige woorden het Sallands dialect is.

oamd

- avond

oare

- ader

oarig

- aardig

oasem

- adem

oaverlèem

- overleven

oele

- uil

oende

- de uwe

ofbleuten

- bovenste laag

grond verwijderen

ofbliem

- afblijven

ofknoemen

- afkluiven

ofniefelen

- op slinkse

manier iemand iets

afhandig maken

ofstrien

- tegenspreken

oftrèen

afpassen, aftreden -

olde fenuus

oude vrouw -

ölliekrabbe

oliebol -

onderdoems

stiekem

onderschoer

inham voor de -

achterdeur van

een boerderij

onliek

niet vlak, ongelijk -

oonzelig

onbehaaglijk, -

traag, futloos

opschötteling

opgroeiende jongere -

opschikken

opschuiven -

opvoalen

opvouwen -

òverlangs

in de lengte -

òverveer

van ver -



Spion

voor de geallieerden

75 JAAR GELEDEN WERD
HEINOËR GERARD HEKMAN GEFUSILLEERD

Al doet de titel misschien anders vermoeden, verwacht op deze bladzijden geen spannend of spectaculair verhaal. Nee, het is het verhaal van een negentienjarige jongeman die in de Peel betrokken raakte bij het verzet en probeerde de geallieerden te helpen die in oostelijk Brabant zware gevechten hebben geleverd. Het is een verhaal dat voor velen onbekend is gebleven tot op de dag van vandaag, 75 jaar nadat het zich afspeelde. Gerard heeft zijn verzetsacties met de dood moeten bekopen.





Op de R.-k. begraafplaats in Heino bevindt zich een graf van de Stichting Oorlogsgraven van Gerhardus Wilhelmus Johannes Hekman.

Op 17 november 1944 werd hij gefusilleerd op de Groote Heide bij Venlo en aldaar begraven in een bomtrechter.

Hij werd in Heino herbegraven op 11 juli 1946, zoals op de graf-akte staat vermeld.

Gerard werd op 2 september 1925 aan de Twentseweg 21 (voorheen C386) geboren. Hij werd slechts negentien jaar oud.



Veruit de meeste gebeurtenissen waarbij Heino-ers om het leven kwamen tijdens de Tweede Wereldoorlog in de oude gemeente Heino zijn bekend: de drie gesneuvelde Heinose militairen

Gerrit Hekman, Geerlig Nijland en Gerrit Rakhorst op de Grebbeberg in mei 1940 tijdens de Slag om de Grebbeberg, de terechtstelling van Jan Willem Haye en Klaas Muller na de moord op Koopman in juni 1943, de executie van de broers Cornelis en Engelbertus Haye en hun ondergedoken neef Phulps Bergwerf op 28 november te Amersfoort, het bombardement op de spoorweg bij Laag Zuthem op 30 maart 1945 waarbij Beredina Biesterbosch om het leven kwam. Tijdens de bevrijding van Heino en Lierderholthuis op 12 april 1945 kwamen J. Stokvisch en J. Nijhof om het leven.

Het zijn aangrijpende verhalen over mensen die allen inwoners van onze gemeente waren en een pijnlijke, lege plek achterlieten bij hun familie, vrienden en buurtgenoten. Zij overleefden de Tweede Wereldoorlog niet. Het verhaal over Gerard Hekman kunnen we er nu aan toevoegen. Zo krijgt ook hij na 75 jaar een waardige plek op de lijst met Heinose oorlogsslachtoffers. Opdat wij hun namen niet vergeten.

In 1943 werd Gerard Hekman opgeroepen voor de Nederlandse Arbeidsdienst (NAD). Hij werd tewerkgesteld in de omgeving van Deurne (NB) aan de rand van De Peel. In welk kamp hij werd geïnterneerd is niet duidelijk. In die omgeving waren drie NAD-kampen: kamp 'De Roode Braak' en kamp 'De Wasberg' bij Deurne en kamp 'Heitraksgoor' bij Liessel. In een van deze drie kampen was Gerard vermoedelijk ondergebracht.

Zijn één jaar jongere broer Dieks weet te vertellen dat hij een enkele keer met verlof thuis is geweest. Op zeker moment verdween hij uit beeld, dook onder en kwam in contact met het lokale verzet.

Omdat de geallieerde opmars snel verliep en binnen enkele dagen België was bevrijd, leek het een kwestie van tijd dat ook Nederland zou worden bevrijd.

Op 5 september 1944, Dolle Dinsdag, brak in de NAD-kampen paniek uit. Nu de geallieerde troepen steeds dichterbij kwamen, was er sprake van dat de arbeidsdienstmannen naar Duitsland getransporteerd zouden worden.

Ook in kamp 'Heitraksgoor', onder de plaatselijke bevolking beter bekend als kamp Liessel, was de situatie gespannen. Vanuit Engeland kwam voor het Liesselse en Neerkantse verzet de opdracht om het wegvoeren van de arbeidsdienstmannen te voorkomen. De Liesselse ondergrondse deed een succesvolle overval op het kamp, nam het kader gevangen en verzocht de arbeidsdienstmannen naar huis te

gaan of onderdak te zoeken in Liessel. Mogelijk is Gerard Hekman op deze wijze bij de ondergrondse terechtgekomen. Feit is dat hij tijdelijk in Liessel (gemeente Deurne) op het adres L 118 gewoond heeft of ondergedoken is geweest.

Op 24 september 1944, de dag dat Deurne werd bevrijd, brandde de woning op dit adres af. Hij heeft dus echt heel kort op dit adres kunnen verblijven.

Daarna dook Gerard waarschijnlijk in Meijel (L) onder. Tussen 27 oktober en 17 november bestookten de Duitsers en de geallieerden elkaar met groot materieel en drongen elkaar terug, heen en weer door Meijel. Het dorp was een groot slagveld. Toen de geallieerden op 17 november uiteindelijk Meijel bevrijdden, was er van het dorp slechts een grote puin hoop over.

Dan lezen we in een krantenartikel (Dagblad voor Noord-Limburg, 8 juli 1946): "In Meijel kwamen de onderduikers te voorschijn, toen het dorp bevrijd was. Een was er bij – Heckman heette hij – en hij sprak de taal van den Gelderschen Achterhoek, - die samen met een vriend herhaaldelijk een weg zocht naar de vijandelijke linies."

In november 1944 is Gerard inderdaad verschillende keren vermomd als boerenknecht op klompen door de Duitse linies gegaan om inlichtingen over de Duitse opstellingen door te geven aan de geallieerden. Aanvankelijk ging het gemakkelijk: een gesprekje aanknopen met Fallschirmjäger, ondertussen goed rondkijken en terugkeren naar huis met inlichtingen die de geallieerden goed konden gebruiken. Bij de negende poging ging het mis. Gerard werd opgepakt en met de handen omhoog, onder gewapende geleide, overgebracht naar het politiebureau in Venlo. Hij werd er gevangen gezet en verhoord door de Gestapo. Enkele dagen later werd Gerard met drie andere gevangenen op de avond van de 15^e november naar de Groote Heide, een natuurgebied bij Venlo, gebracht. Op het terrein van een door de Duitsers aangelegd vliegveld, werden ze, voor een bomtrechter, met een nekschot gedood en ter plekke begraven.



Op zaterdag 6 juli 1946 wijst een van de meest meedogenloze agenten van de Duitse Sicherheitspolizei, Richard Nitsch, de plaats aan waar de vier mannen zijn gefusilleerd. In een dichtgegooide bomkrater worden de lijken van de vier gevonden.

De volgende dag worden door familieleden van de vermoedelijke slachtoffers de lijken geïdentificeerd; ook dat van Gerard Hekman. Zijn stoffelijk overschot wordt overgebracht naar Heino en herbegraven op de R.-k. begraafplaats aan de Paalweg.

Richard Nitsch

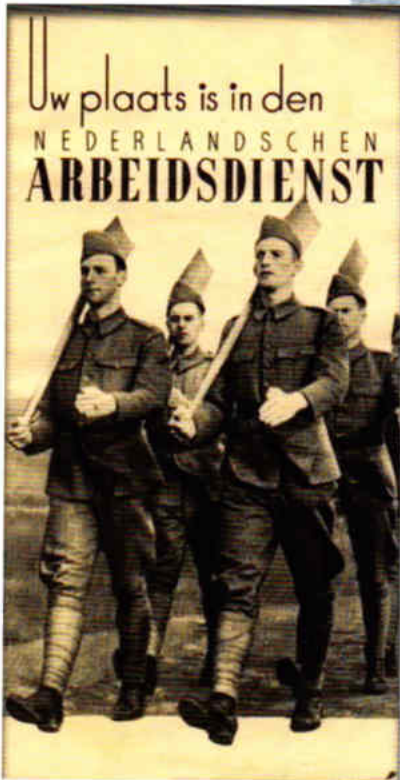
Richard Heinrich George Nitsch werd op 01-11-1908 geboren, als zoon van een spoorwegambtenaar. Richard Nitsch begon zijn loopbaan als beambte bij de spoorwegpolitie. In 1932 werd hij lid van de Nationaalsocialistische Duitse Arbeiderspartij (NSDAP). In mei 1940 kwam Nitsch in dienst bij de Sicherheitspolizei en de geheime inlichtingendienst, de Sicherheitsdienst (SiPo/SD) te Arnhem, aansluitend bij de SiPo te Enschede. In april 1941 werd hij overgeplaatst naar de SD te Maastricht, waar hij door zijn collega's 'de kop-pensneller van Maastricht' werd genoemd, een 'titel' die hij te danken had aan zijn meedogenloze jacht op verzetsmensen. Hij was verantwoordelijk voor meervoudige moord en ernstige mishandeling van verzetsmensen in Limburg.

Tot ruim een jaar na de oorlog wist Nitsch zijn identiteit verborgen te houden. In het Duitse krijgsgevangenkamp te Esterwegen werd Nitsch, eind juni 1946 uiteindelijk ontmaskerd. Hij werd vervolgens op transport naar Nederland gezet en op het politiebureau van Venlo ingesloten.

Zijn verhoor leidde tot opheldering van veel van het beulswerk dat in het geheim gebeurde. Nitsch stond bekend om zijn ijzeren geheugen. Hij deed vele ont-hullingen en wees onder andere ook de plek aan waar Gerard Hekman en de drie andere mannen begraven lagen.

Nitsch werd in 1948 door het Bijzonder Gerechtshof te Den Bosch tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld. Op 18 april 1959 werd zijn levenslange gevangenisstraf omgezet in 22 jaar en 9 maanden. Hij werd in 1960 als 'ongewenst vreemdeling' het land uitgezet. Hij stierf in 1990.

'Ick dien': de Nederlandse Arbeidsdienst



De Nederlandse Arbeidsdienst (NAD) werd opgericht in december 1940. De dienst is eigenlijk een voortzetting van de *Nederlandse Opbouwdienst*, een overgangsorganisatie die de ontmanteling van het Nederlandse leger regelde en verdere stijging van de werkloosheid ten gevolge van ontslagen binnen defensie moest voorkomen. Het motto van de NAD was: 'Ick dien'. Deelname aan de Nederlandse Arbeidsdienst was aanvankelijk op vrijwillige basis. Een deelnemer werd arbeidsman genoemd. Voor de 55.000 Nederlandse militairen was het een aantrekkelijke regeling ter voorkoming van werkloosheid. Zij werden opgeleid tot kader. Nederlanders werden in december 1940 opgeroepen om zich bij één van de 1024 aanmeldbureaus van de NAD als vrijwilliger aan te melden. Maar weinigen volgden deze oproep. Er reageerden meer vrouwen dan mannen. Op 1 januari 1942 werd voor iedere Nederlander die in dat jaar 18 jaar werd en op het einde van dat jaar nog geen 23 was, de ongewapende dienstplicht ingevoerd, zowel voor mannen als voor vrouwen. In 1943 werd wat de mannen betreft de hele lichte van dat jaar opgeroepen. Vrouwen werden in de buurt van hun woonplaats aan het werk gezet. Mannen werden ver van hun woonplaats in kampen ondergebracht. Behalve dat de mannen ingezet werden bij het aanleggen van wegen en kanalen en in de landbouw, leerden zij ook exerceren met een schop op de schouder. De dienstplicht duurde een half jaar. De training in de Nederlandse Arbeidsdienst was er uiteindelijk op gericht om de mannen op te leiden voor het graven van tankvallen en loopgraven aan het oostfront. Aan het einde van de dienstplicht werd de mannen een contract voorgehouden voor deze werkzaamheden. Bijna iedereen weigerde om te tekenen. «

Het monument aan de Toeperweg

Aan de Toeperweg te Venlo is een eenvoudig gedenkteken opgericht ter nagedachtenis aan de vier Nederlanders die hier op 15 november 1944 door de Sicherheitsdienst zijn gefusilleerd. De Stichting tot behoud en beheer van wegkruisen en veldkapellen Venlo draagt zorg voor het onderhoud van het gedenkteken. Op het kleine stenen kruis staat:

ZIJ HEBBEN HUN ZIEL TERUGGEGEVEN 15-11-1944

Oorspronkelijk stonden op deze plaats twee afzonderlijke herinneringskruisen, die er aan het begin van de jaren vijftig waren geplaatst. In 1981 zijn zij vervangen door het huidige monument.

Locatie

Het monument is geplaatst op de hoek Toeperweg/Herungerweg te Venlo, niet ver van de plek waar de vier werden gefusilleerd.



Bronnen:

Informatie Dieks Hekman, Raalte.

Dr. H.P. Deys e.a., *Rhenen bedreigd bezet bevrijd*, Rhenen, 1995.

Evert Werkman e.a., *Dat kan ons niet gebeuren*, Amsterdam, 1980.

Ad van Liempt e.a. *De jacht op het verzet*, Amsterdam, 2017.

'Limburg vindt zijn helden terug', artikel in *Dagblad voor Noord-Limburg*, 8 juli 1946.

Site: *Historie Venlo – Dodenboek*.

Site: *WO2 slachtoffers.nl*.

Site: *oorlogsslachtoffers Deurne*.

Site: *4en5mei.nl/herinneren/oorlogsmonumenten*.

Documentaire Nederland en de Tweede Wereldoorlog, Zwolle.

Wikipedia, *Nederlandse Arbeidsdienst*. Wikipedia, Richard Nitsch.

H.J. Mans en A.P.M. Cammaert, *Limburgse monumenten vertellen 1940-1945*, Maastricht, 1994.

Jennie Pruim-Reinders, *Sprekende foto's (98)*, contactblad *Omheining*, juni 2015.

Toon Hoefsloot, *Tweede Pinksterdag 1940*, contactblad *Omheining*, maart 2015.

• REAGEREN? OMHEINING@PLANET.NL

Al weer

1999

20 jaar geleden

1e
kwartaal

Samenstelling: Inge Roelofs

21 januari

Onder de nieuwsgierige blikken van hun klasgenoten stapten Kiki Herder en Lennart Bruggeman uit de trouwauto om even later voor de ambtenaar van de burgerlijke stand elkaar eeuwige trouw te beloven.

Kiki en Lennart zitten beiden in groep drie van basisschool Brinkzicht en 'trouwden' in het kader van het project 'De Gemeente', waarmee de school op dit moment bezig is. Een uurtje na het 'huwelijk' van Kiki en Lennart volgden Marinka Boerdijk en Niek Heerink uit groep vijf het voorbeeld van hun schoolgenootjes. En ook deze keer was het allemaal net echt: gepaste kleding, bruidsauto, getuigen en natuurlijk een toespraak van de ambtenaar van de burgerlijke stand. In dit geval was dat juf Ceciel Hullegie, die ook 'echt' ambtenaar van de burgerlijke stand is.

Het idee om de schoolkinderen te laten 'trouwen' is heel zorgvuldig uitgewerkt. Ceciel: 'Het is zo realistisch mogelijk uitgevoerd, compleet met getuigen, ouders, opa's en oma's enzovoort. Niet alle kinderen kunnen de druk van zo iets aan. Natuurlijk hebben we de ouders ook nadrukkelijk bij de voorbereiding betrokken. Uiteindelijk is het allemaal goed gelukt.'



25 januari

De gala-avond van carnavalsvereniging De Sökkestoppers Heino had in verschillende opzichten een historisch karakter. Voor het eerst sinds jaren stonden er louter plaatselijke artiesten op het podium, de carnavalscommissie van de Mariaschool presenteerde een heuse cd, het orkest De Stroatklinkers trad voor het laatst op en de jubileumavond van de 33-jarige vereniging trok een ongekend aantal bezoekers: ruim 400 uit de hele provincie. Onder de aanwezigen waren de Raden van Elf van verenigingen uit Balkbrug, Haaksbergen, Wijhe, Broekland en Raalte.

De gala-avond begon met een receptie in de Ridderzaal bij Oortwijn. In een gezellige ambiance werden toespraken gehouden door voorzitter Han Horstman en vertegenwoordigers van de Federatie Midden-

Nederland en de eigen Strooatvegers. De carnavaleske sfeer werd er meteen ingeblazen door hofkapel De Sökkebloazers. In aanwezigheid van vele genodigden werd zo een stevige bodem gelegd voor het feitelijke feest later op de avond. Hoogtepunt was het optreden van de carnavalscommissie van de Mariaschool. Al meer dan 25 jaar neemt deze school deel aan alle carnavalsactiviteiten en bekroonde dat dit keer met een heuse single-cd 'Carnaval in Heino'. De presentatie van de cd betekende ook het laatste wapenfeit van De Stroatklinkers. Het orkest houdt na vijftien jaar op te bestaan vanwege problemen met de bezetting.

15 februari

Af en toe klinkt wel verzet tegen 'die Amerikaanse gewoonte' en 'commerciële toestand'. Maar dat voorkomt niet dat Valentijnsdag ook in Nederland steeds meer voet aan de grond heeft gekregen en tegenwoordig echt is ingeburgerd. Ondernemers haken er graag op in, maar een enkeling weet zich ook op een andere manier te onderscheiden. De Heinose bloemist en hovenier George van der Vechte zet jaarlijks een groep vrijwilligers uit zijn woonplaats in het zonnetje en voegt op die manier een Heinose traditie toe aan de Amerikaanse gewoonte. Dit keer was het de beurt aan Plaatselijk Belang Lierderholthuis.



22 maart

Jagers van de Wildbeheereenheid (WBE) Midden Salland hebben zaterdagmorgen zestien kuub zwerfvuil uit hun jachtgebied gehaald. De jagers gingen op pad in het kader van de landelijke schoonmaakdag van de Koninklijke

Nederlandse Jagers Vereniging. Met 35 man sterk werd ongeveer drieduizend hectare geschoond, een vijfde deel van het totale jachtgebied van Midden Salland, dat voornamelijk binnen de gemeente Heino is gelegen.

Het resultaat was een enorme stapel plastic, enkele oude fietsen, prikkeldraad, een predictor, een damestasje met onder meer een bh en een panty, een winkelwagentje en veel, ongeloóflijk veel frisdrankblikjes.

22 maart

Ruim vijfhonderd wandelaars en fietsers trokken zich gisteren niets aan van het miezerige weer. De eerste Lentetocht van het Bezoekerscentrum West-Salland in Heino was daarmee een doorslaand succes. De tocht is een nieuwe activiteit van het Bezoekerscentrum dat zich nadrukkelijker wil profileren.

De ruim zeven kilometer lange route voerde de deelnemers, waaronder een groep Engelsen, naar proefboerderij Aver Heino, waar de dag in het teken van de huisslacht stond. Er werd een videofilm vertoond en er was een proeverij met verschillende traditionele gerechten, zoals balkenbrij en bloedworst.

Na terugkomst in het Bezoekerscentrum kon ter afsluiting nog een bezoekje worden gebracht aan de tijdelijke tentoonstelling 'Huishouden – uit de tijd', die zeker bij de wat oudere deelnemers vele blijken van herkenning opleverde. Een regelmatig gehoorde verzuchting daarbij was: 'Hoezo was vroeger alles beter?' «



Suikerzakjes van Heino



HORECA HISTORIE

IN DE SERIE ARTIKELN 'UIT DE GESCHIEDENIS VAN DE MARKE EN SCHOUTAMPT VAN HEINO', VERSCHENEN IN HET OVERIJSSELSCH DAGBLAD 1931-1932, LEZEN WIJ DAT ER IN 1729 AL SPRAKE IS VAN EEN HORECAGELEGENHEID IN DEN KLOESN, ZOALS EEN GEDEELTE VAN DE CANADA STRAAT TOENTERTIJD WERD GENOEMD. ER WORDT GESCHREVEN DAT IN DAT JAAR ALLES IS AFGE BRAND VANAF DE KLOEZENBAKKER TOT HET MEISTERSHUUS OP DEN BRINK (NU DE HAAR STRAAT).

In de 'Oorspronkelijke Aanwijzende Tafel', behorende bij de eerste kadastrale minuutplannen van Heino, vinden we wie in 1832 de eigenaar en bewoner is van het huidige pand Canadastraat 9. In die tijd is dat Antony Slurink, bakker van beroep en geboren op 18 maart 1770 in Heino. Zijn vader Gerrit Slurink, eveneens bakker van beroep, woonde in den Kloesen. Deze Gerrit Slurink was afkomstig uit het Lierderbroek en is op 2 juni 1765 te Raalte getrouwd met Hendrika Klomp, een dochter van schoenmaker Klomp uit Heino. Uit dit huwelijk worden vijf kinderen geboren, waarvan de oudste zoon Antony zijn vader opvolgt.

Deze Antony (1770 - 1855) is uitbater gedurende de periode 1814 - 1851. De dochter van Antony, Hendrika Sophia Slurink, trouwt op 1 mei 1851 met bakkersknecht Jan Willem Bombeld uit Olst. Hij breidt het bakkersbedrijf uit met een tapperij en een winkel in kruidenierswaren. De beide dochters die uit dit huwelijk worden geboren overlijden op jonge leeftijd.

En wanneer de echtgenote van Antony in 1880 ook overlijdt, gaat de zaak in andere handen over.

Wilhelmus Wissink, geboren te Olst op 2 januari 1850, wordt de volgende bakker en winkelier. Hij trouwt op 29 juli 1880 te Heino met Hendrika Susanna van der Vegte, een dochter van timmerman Van der Vegte. Helaas gaat het niet goed met de gezondheid van de heer Wissink. Hij wordt opgenomen in het Liefdegesticht te Deventer, waar hij op 23 maart 1884 overlijdt. Mevrouw Wissink neemt op 19 juni 1884 Bernardus Gerhardus Muller, geboren Gramsbergen 10 maart 1852, als broodbakker in dienst. Hij blijft tot zijn huwelijk in 1890 bij mevrouw Wissink werkzaam. Daarna zijn er diverse bakkers in dienst, die echter na een paar jaar werkzaam te zijn geweest naar elders vertrekken.

De hoop is gevestigd op de enige zoon die het bakkersbedrijf zal overnemen, maar Wilhelmus Johannes Wissink overlijdt op 24 februari 1902 te Heino op 18-jarige leeftijd. Uiteindelijk besluit mevrouw Wissink met de winkel en het bakkersbedrijf te stoppen. In november 1911 vraagt zij bij de gemeente Heino een vergunning aan voor het bouwen van een woonhuis op het naastgelegen perceel Canadastraat 7. De winkel en de bakkerij worden op 31 mei 1912 overgenomen door Wilhelmus Antonius van den Berg uit Hellendoorn, die een jaar later al weer naar Hellendoorn vertrekt. Dan komt op 10 september 1913 Hendrikus (Dieks) Hassink vanuit Hellendoorn naar Heino. Hij is bakker en molenaar. De vorige eigenaar was zijn stiefzoon. Het gezin van Dieks Hassink telt negen kinderen, waarvan dochter Anna (1897-1981) met Hein Blom trouwt, die in het naastgelegen pand een bakkersbedrijf en een winkel heeft. Zoon Hein (1899-1966) is van beroep smid/betonwerker. Hij begint een cementzaak aan de Marktstraat in Heino. Zoon Herman (1904-1982) neemt het café en de maalderij van zijn vader over.



Café Restaurant 'Centraal' van eigenaar de heer G.H.H. (Herman) Hassink.

schoonvader over. De oude maalderij van Hassink wordt gesloten en de molenaars-schuur wordt door Theo heropend als disco-bar. Deze discobar 'Moulin Blanc' wordt in juli 1978 afgebroken. Op die plek verrijst een bowlingbaan met bar. Na het vertrek van Theo Oortwijn nemen Paul en Theresia Schutte en Wim en Els Grote Wolthaar per 1 juni 1993 het horecabedrijf over. Per 1 april 1998 worden Erwin Tuitert en Carlien Veldhuis de exploitanten. Tien jaar later zijn dat Erwin en Ineke Beumer. Helaas moeten zij in augustus 2011 faillissement aanvragen.

Op 1 oktober 2011 opent de nieuwe exploitant Henk Lunsing uit Assen de deuren van zalencentrum Oortwijn. Hij geeft de horecaonderneming een nieuwe naam: 'bij Ne9en'. «

Gedurende 55 jaar zijn de horeca-onderneming en de maalderij in handen van de familie Hassink. In 1968 neemt Theo Oortwijn het café van zijn

Café Restaurant
„Centraal“
G. H. H. Hassink
Heino
Tel. K 6729-302

Bronnen:

*'Uit de Geschiedenis van de Marke en Schoutampt van Heino',
 verschenen in het Overijsselsch Dagblad 1931-1932.
 'De Oorspronkelijke Aanwijzende Tafel',
 behorende bij de eerste kadastrale
 minuutplans van Heino 1832.
 Doop-, trouw- en begraafboeken Heino en Raalte.
 Burgerlijke stand van Heino (geboorte, huwelijk en
 overlijden) 1811-1970.
 Genealogie van de genoemde families.
 Het knipselarchief Zwolsche Courant (de Stentor) en
 Weekblad voor Salland.*



De oude meester vertelt...



*Al bijna 15 jaar is hij niet meer onder ons:
Henk van der Veen, oud-voorzitter en erelid van onze vereniging. Oud-eindredacteur van het contactblad ook en vele jaren voorzitter van de werkgroep streektaal.
Vrachten gedichten en verhalen in de streektaal heeft hij ons nagelaten. Lang niet al het materiaal is gepubliceerd.
Onder de titel 'De oude meester vertelt' willen we enkele verhalen uit zijn oeuvre in de komende edities van ons contactblad publiceren.*

Marie höldt woord

Nee, hee döt 't niet! Hee hef 't zo joa goed en woarumme zal e bie Marie en Jan intrekken? Opa is èven koffie wèzen drinken bie zien dochter en noe hef z'em weer evroagd um bie haer in te kommen wonen. 't Is misschien wel goed bedoeld, mär hee is der nog niet an toe. Hee sloft op huus an, òver de Veldhoekerweg. 't Is mär een kein èèndtie, 'n paer honderd meter.

Marie is etrouwd met Jan Wèver die op de melkfabriek wärkt. Zie zekt, det directeur Greydanus gek met em is. Marie en Jan hebt gien wichter en de's jammer, vindt opa. De vrouwe en hee hebt trouwens ok niet meer as disse iene dochter ehad. Marie is een beste meid, zie stiet dag en nacht veur em kloar. En det waardeert e heel ärg. Met naeme de laeste twee joar hef e völle an haer ehad.

Want zo mäkkelijk was het niet, toen e zo van de iene op de aandere dag alleen kwam te stoan... Hee hef de vrouwe ärg emist. Derekt toen zie van 't kärkhof weerumme kwamen, hef Marie al tegen em ezegd: "Noe kom ie bie oons in, vae. Jan en ikke hebt 't der òver ehad. Der is een stèègie veur oe kloar." Toen hef e 't ofedoan met alleen mär: "Wie zult wel es kieken, Marie."

De eerste wekken waeren muuilijk. Mär van 't begin of an hef e zich zelf ered. Noe ja, alle daegen gunk e èèm koffie drinken bie Marie. Mär zien eigen pöttie hef e aait ekokt. En de wasse, joa, die brach e vanzelf ok bie Marie. Mär bed opmaeken, anvègen, ofwassen en alle aandere huushoudelijke wärkies, die hef e zichzelf wel eleerd. Papier plakken, det hef Marie laest nog edoan en dan kump ze misschien een uur in de wekke um de boel een bettie noa

te lopen, wat op te redden en zo. Nee, hee redt zich nog best. Ok al is e dan van 't winter al ien en tachtig ewest.

Zie dèènt det e zich ienzaam vuult. Hoe kan det noe a'j kippen hebt en een sikke, een hond-tie en een katte. Der is genoeg te proaten zo daengs. Vervelen döt e zich nooit! Veurige wekke hef e nog een kippe op eier ezet, toen was er ene bröds. Eier uuthaelen, voer en water geven, hokken schoonmaeken, der is aait wärk zat! Woarumme zal e dan bie Marie intrekken? Een òòlde boom mu'j nooit verplanten, hef e es een moal tegen zien dochter ezegd. Hee zol 't der vaste wel heel goed hebben, doar twiefelt e gien moment an, doar kent e ze völs te goed veur. Veurdet e noa 't weidegie löp um de sikke te verturen, stiet e èèm stille bie zien tuin. Die ligt ter weer mooi bie, al zeg e 't zelf. Vanmärgen hef e de laeste boerenkoolstronken operuimd en de eerste beunties epot. Het ummespitten hef e nog best können doen, bie kòrte steugies vanzelf, mär det gif toch niks. Hee verbouwt zien eigen èèrpel en Marie maekt em 's härfs witte kool en sniebonen in de pot. Die hef e wel zovölle, doar könt Marie en Jan wel van met etten. Spek köch e van Tönnies, de huusslachter, ok wat ribbegies en een wössie. Nee, hongre hef e nooit eleden.

En wat 't geld betreft kan e zich ok best redden. Hee beurt tweemoal 's joars, in mei en november, vief en negentig gulden pacht van Längenbärg an de Twentseweg, doar hef e zien grond an verhuurd. En dan hef e nog zien òòlderdomsrente, drie en een halve gulden in de wekke. Zien vrouwe hef ter indertied nog veur ezörgd, det er geregeld veur em eplakt is. Die was aait zo zörgzaam, wat hef e doar een beste kammeroad an ehad...

As e 't tuurpoaltieuut de grond wil trekken, kump e te strukelen en vält e daele, met 't bien op 't waterbäkkie van de sikke. Hee hef muuite um òverende te kommen. Zien iene bien wil niet met, 't döt em gloepens zeer. De sikke stiet em noa te kieken, as e zich noa binnen mär-telt. 't Zweet brek em uut...

As Marie 's middaengs kump, nemp ze 'n snel besluit: met de kruuwaegen brengt z'em noa haer huus. De buurvrouwe wil dokter Van der Flier wel èèm bod doen.

As het 's oavends beddegoanstied is en Marie em op bedde 'hölpen hef, grip e zien dochter bie de haand:

"Hòòl ie woord, Marie?"

"Wat bedoel ie, vae?"

"De'k hier bie oe en Jan kan blieven?"

"Vanzelf, vae. Dach ie de'w zo'n òòld männegie alleen zollen loaten? 'k Heb al lange 'n stèègie veur oe kloar, heur."

En dan? Dan höldt e haer haand nog èèm langer vaste...

Tekst: Henk van der Veen sr.



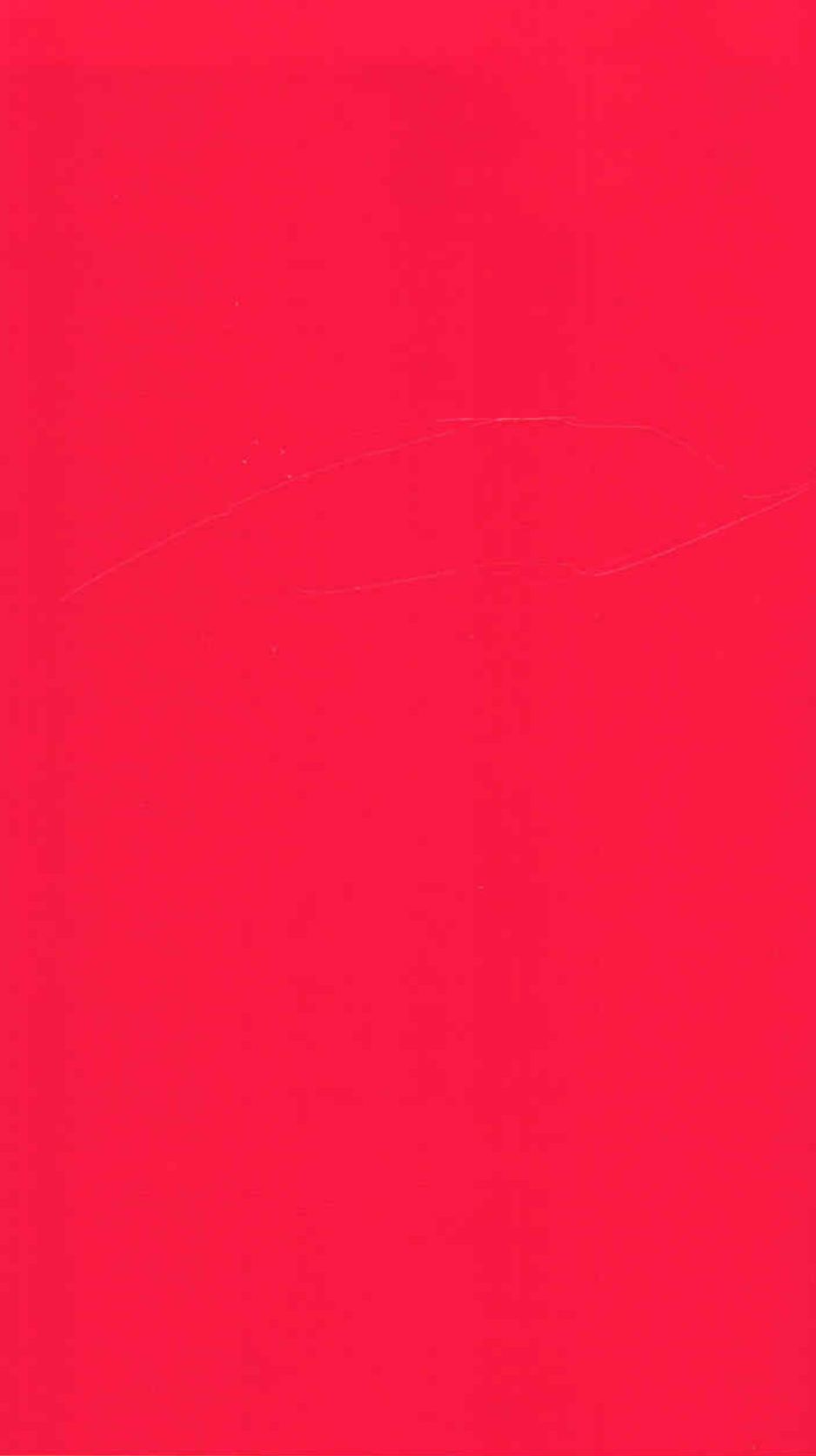


Foto omslag: Boerderij 'De Cent' aan de Centsweg 1.

Omheining

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein omheint. In ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

ISSN 1384-8461

Druk: Sonodruk, Heino

Om Heino



In deze uitgave o.a.



- 'de Linde' Laag Zuthem 100 jaar
- Suikerzakjes van Heino
- De basisschool en Omheining
- Herinneringen aan de Heinose harmonie



Juni 2019
Nummer 2

Van de redactie



Gecrasht

Het zal je maar gebeuren: wil je beginnen aan de opmaak van 'OmHeino' nummer twee, geeft je harde schijf de geest. Alle opgeslagen formats van de vaste rubrieken weg, lettertypes als sneeuw voor de zon verdwenen en ook de cover is niet meer op de computer terug te vinden. Dan raak je op zijn zachtst gezegd toch wel lichtelijk in paniek. Maar Mirjam, onze vormgever, raakt niet zo gauw van haar stuk, al stond op dat moment het huilen haar nader dan het lachen. Met kunst en vliegwerk heeft ze toch op tijd het juninummer weten te klaren. Hulde!

Laag Zuthem

In dit nummer hebben we ons vizier vooral gericht op Laag Zuthem. Basisschool 'De Linde' bestaat 100 jaar en begin juni heeft het dorp drie dagen feest gevierd. Vele inwoners zijn betrokken bij het wel en wee van de school die mede dankzij diezelfde inwoners al een eeuw een centrale plaats in het dorp inneemt.

In twee artikelen wordt aan dit gedenkwaardige jubileum aandacht geschonken. Wim Jansen haalt herinneringen op over zijn periode op de lagere school toen 'De Linde' nog 'School met den Bijbel' heette en Toon Hoefsloot interviewde de familie Ulderink (Fem Ulderink-Dijk en haar zoon Hendrik-Jan). In dit interview komt vooral de betrokkenheid van deze familie van generatie op generatie met de honderdjarige dorpsschool tot uiting.

En verder...

Jennie Pruim zet de horeca historie van Heino voort met de vierde aflevering van 'Suikerzakjes van Heino'. Wie herinnert zich niet de kleurrijke suikerzakjes van weleer van 'Hotel Café Restaurant Blom'?

De rubriek 'Wule zekt det zo' schotelt ons 24 woorden in de streektaal voor die beginnen met de letter 'p'.

Han ter Laak haalt herinneringen op van zijn jeugd jaren in ons dorp. Niet voor niets schrijft hij zijn ontboezemingen op onder de titel 'Heino mijn dorpje'.

Op 8 juni was de Vlaminckhorst opengesteld voor belangstellenden die graag een indruk wilden krijgen van de totale restauratie van dit historische boerenerf met spieker.

Speciaal voor deze gelegenheid publiceren wij uit de *Canon van Heino* het voor kinderen bewerkte venster 'De Vlaminckhorst' dat op internet te vinden is (Canon van Heino in de klas - www.entoen.nu/nl/regiocanons).

De rubriek 'Al weer 20 jaar geleden' brengt het lokale nieuws van het tweede kwartaal van 1999, nieuws dat nog net dateert uit de vorige eeuw.

Wij wensen u veel lees- en kijkplezier.

De kopij voor het septembernummer zien we graag vóór 15 juli tegemoet.

Inhoud



04. Suikerzakjes van Heino (4) ~ *Jennie Pruim-Reinders*
05. 100 jaar 'de Linde'
06. Mijn schooltijd in Laag Zuthem ~ *Wim Jansen*
08. De Ulderinks voelen zich betrokken bij 'de Linde' ~ *Toon Hoefsloot*
13. Heino mijn dorpje (3) ~ *Han ter Laak*
16. Wule zekt det zo ~ *Berend Jan Horstman en Gerrit Hulsink*
18. Herinneringen aan de Heinose harmonie ~ *Herman Kok*
20. De basisschool en Omheining ~ *Toon Hoefsloot*
22. Alweer 20 jaar geleden ~ *Inge Roelofs*

Contributies

15 euro per jaar / 23 euro per jaar buiten Heino (i.v.m. portokosten)

5 euro losse nummers / 6 euro losse themanummers

Ledenadministratie

Inge Roelofs-Hoppen, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Voorzitter

Henk Hofman, Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, 0572-392593

Secretaris

Cor Horstman, Van der Capellenweg 10, 8141 EG Heino, 0572-392109

Penningmeester

Harry Ogink, Twentseweg 12, 8141 MA Heino, 0572-391618

Bestuursleden

Gerard Antonissen, van Langenstraat 16, 8141 VS Heino, 0572-392501

Balt van Bavel, Kloostermanshof 38, 8141 AN Heino

Berend Jan Horstman, De Horst 10, 8141 BA Heino, 0572-392622

Tiny Kok-Klappe, Woolthuisweg 10, 8141 RX Heino, 0572-393584

Herman Neimeijer, Plataan 19, 8141 SM Heino, 0572-393268

Andre Roelofs, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Eindredactie

Toon Hoefsloot, Tiny Kok en Berie van Essen

Correctoren

N. Elsinga, T. Hoefsloot, T. Kok, J. Melenhorst,

G. Peeters, J. Peters, B. van essen

J.K. Pruim-Reinders en W. Steenbergen

Vormgeving

Mirjam van der Weide-Wink

Voor de contactpersonen van de verschillende werkgroepen verwijzen wij u naar onze website.

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

0572-394562 omheining@planet.nl

www.historischeverenigingheino.nl

Rabobank NLOGRABO 0327112271

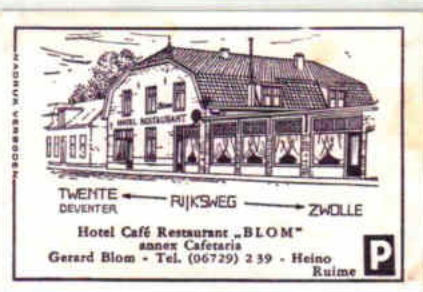
Suikerzakjes van Heino

4

Op maandag 13 oktober 1975 werd in hotel-café-restaurant Blom aan de Dorpsstraat 13-15 te Heino een driedubbel jubileum gevierd. Het bedrijf bestond vijftig jaar, Gerard Blom was twintig jaar kastelein en de heer en mevrouw Blom waren vijftien jaar getrouwd. In 1925 begon de vader van Gerard Blom, Wolterus Johannes, die vrachtrijder was, een café. Het werd 'Marktzicht' genoemd. Tevens werden er enkele kamers verhuurd aan reizigers.

In het gezin Blom werden tien kinderen geboren. Helaas stierf Wolterus J. Blom in 1939 al op 48-jarige leeftijd. Zijn echtgenote Allegonda Wilhelmina Klunder nam de taak op zich van caféhoudster om in haar onderhoud en dat van haar kinderen te voorzien. Toen in 1955 haar zoon Gerard 22 jaar oud was, nam hij het bedrijf van zijn moeder over. Zij overleed drie jaar later op 62-jarige leeftijd.

Door Gerard werd het bedrijf aanzienlijk uitgebreid. Toen het hotel-café-restaurant weer in een nieuw jasje was gestoken, werd de heropening feestelijk gevierd. Bij de heropening op 15 juni 1965 kregen de gasten zelfs een si-gaar. Een hoogtepunt op zakengebied was de opening van de slijterij op 19 april 1973 aan de Dorpsstraat 15, een pand gelegen naast zijn hotel-restaurant. Vanwege gezondheidsredenen en het feit dat er geen opvolging was, moest hij zijn bedrijf verhuren. Zodoende ging zijn bedrijf per 1 april 1981 over in andere handen. De zaak werd verhuurd aan Fred Vinke uit Wezep, die al gedurende twee jaar bedrijfs-leider bij hem was. Toen Fred Vinke in 1993 terug ging naar Wezep, werden Wim en Nicole van Essen eigenaar. Na elf jaar verkochten zij het etablissement in juli 2002 aan het Holtense echtpaar Jan en Frieda Beverdam. Na ruim 12,5 jaar nam de familie Beverdam met pijn in het hart afscheid van het café-restaurant. Uitbater Jan Beverdam kampte met zijn gezondheid en moest noodgedwongen stoppen met werken. Enkele maanden was het café-restaurant gesloten, tot zich een nieuwe uitbaatster meldde: Bianca van der Weide. In 2016 werd begonnen met een grondige renovatie. Café-restaurant 'Marktzicht' heet nu eetcafé 'Marktzicht'. «



*Suikerzakje van Hotel Café 'Blom',
eigenaar Gerard Blom.*

Bronnen:
Burgerlijke stand van Heino
(geboorte, huwelijk en overlijden).
Genealogie familie Blom.
Knipselarchief 'Omheining'

Een eeuw herinneringen en anekdotes



Alle oud-leerlingen die sinds 1920 in Laag Zuthem op school hebben gezeten hebben herinneringen aan hun schooltijd. De een koestert ze, een ander hecht er minder aan. Bij gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de school in het dorp zette Wim Jansen zijn herinneringen op papier en vertrouwde ze toe aan de redactie van 'OmHeino'.

Wim is zeer betrokken bij de gemeenschap van Laag Zuthem en kent de meeste inwoners en hun familiebanden door en door. Wat wil je als je geboren en getogen bent in het dorp, er ook de school hebt doorlopen en er gaat wonen. Wie iets wil weten over de geschiedenis van mens en dorp vindt bij hem altijd de juiste informatie.



Zoek het verschil...

Het jaartal 1919 prijkt nog op de gevel van het schoolgebouw. Het opschrift 'School met den Bijbel' is onder de witte muurverf verdwenen...

Uitgangspunten

Al staat het opschrift niet meer op de gevel, de Bijbel blijft een belangrijk uitgangspunt van de school: er wordt naar gestreefd om de waarden van het christendom in deze tijd te plaatsen en er binnen het onderwijs naar te handelen, zonder een 'opgeheven vingertje' maar met liefde voor kinderen ongeacht hun afkomst of godsdienstige overtuiging.

Iedereen, of je nu ouder/verzorger bent of niet, die de uitgangspunten onderschrijft, kan lid worden van de schoolvereniging, waarmee men het christelijk onderwijs in Laag Zuthem ondersteunt.

Eens per jaar wordt er een algemene ledenvergadering gehouden waarin een terugblik op het voorgaande jaar wordt gehouden. Er wordt vooruitgeblikt op de komende jaren. »





Mijn schooltijd in Laag Zuthem (1966-1974)

Kleuterschool

Mijn schooltijd begon op de kleuterschool bij juffrouw Geerts in het gebouwtje achter de kerk aan de Kolkweg. Wat ik me daar nog goed van herinner is de tbc-controle. De dokter kwam op school en dan kreeg je krasjes op je arm. Terwijl dit gebeurde, hoorde je je klasgenootjes pijnlijke kreten uiten aan de andere kant van de houten schuifdeuren.

Natuurlijk kwamen ook Sinterklaas en Zwarte Piet op de kleuterschool. Zwarte Piet kon een gloeilamp laten branden op zijn koperen knoop aan zijn kleding. Dat heeft zo'n indruk op mij gemaakt dat ik daarom waarschijnlijk elektricien ben geworden.

'Naar de grote school'

Daarna kwam de stap naar de 'grote school', zoals dat toen gezegd werd. Bij juffrouw Van Eerde, onze juf, stond een grote zwarte olie- of houtkachel in de hoek van het lokaal.

Tijdens de vakantie van dit eerste jaar werd de school verbouwd. We zaten toen tijdelijk in een noodlokaal naast het huis van Sander Dijkslag en tegenover autosloperij Van Munster. Ik zat altijd naast Gert Jan van de Vegt. Twee cavia's hielden ons gezelschap. Naast dit lokaal hadden ze een nogal lastige Dalmatiër die meestal aan de ketting lag, maar je moest toch oppassen voor dat beest.

De hogere klassen waren tijdelijk ondergebracht in de pastorie van de kerk aan de Langeslag.

Na dit verblijf in het noodlokaal kwamen we terug in een verbouwde school met centrale verwarming (in plaats van kachels) en een aangebouwde ruimte, zodat de klassen nu over drie lokalen verdeeld konden worden. Met pakweg honderd kinderen kregen we onderwijs in de verbouwde school. Juffrouwen kwamen en gingen; meestal trouwden ze en na verloop van tijd kwam er een andere.

In klas 3 en 4 zat ik bij meester Veenstra. Je moest vooral stil zijn, want hij was zelf altijd aan

het studeren, iets medisch volgens wat ik me kan herinneren. Hij was vooral iemand die graag natuurkunde en biologie gaf. Veel dia's kijken hoorde bij het lesprogramma.

Er stond een groot aquarium in de klas waaraan hij veel tijd besteedde. Soms mochten we hem daarbij helpen.

In die periode kwamen ook veel nieuwe leerlingen op school o.a. van de familie Theizen en Van Lawick, omdat de Langeslag bebouwd werd. Het was wel even wennen.

De spoorloot was ons terrein, we hebben er heel wat hutten gebouwd. Verder speelden we veel in 'het gat van Doosje'. Met buitengym gingen we er altijd heen en speelden dan kastie.

Op die plek werden ook de eerste kinderspelen voor Koninginnedag gehouden.

Als de schooltandarts langskwam, voelde je de spanning op school toenemen. Vooral de geur van het afvalwater dat uit de tot tandartswagen omgebouwde autobus kwam, vergeet ik nooit.

Van de schoolreisjes kan ik me nog herinneren dat we naar de dierentuin in Emmen gingen. Met geleende melkbussen van Eshuis vol ranja gingen



Klassenfoto uit 1967. Nr. 6 is Wim Jansen.



Klassenfoto uit 1969. Nr. 9 is Wim Jansen.

's Winters gingen we schoolzwemmen in het Stilobad in Zwolle. We gingen op de fiets. Onderweg gebeurde er nog wel eens wat. Zo botste Wim of Anton van Munster eens tegen een paaltje. Dikke pech: hele voorvork krom. Hij had net een nieuwe fiets voor het voortgezet onderwijs gekregen. Ik had altijd de pest in met koud weer. Ik kon slecht tegen de kou en had altijd een muts op. Die werd me vaak van het hoofd getrokken.

In klas 5 heb ik eens onder schooltijd mijn arm gebroken. Meester Struik zei dat ik me niet moest aanstellen en heeft me vanaf het speelkwartier tot 12:00 uur in de klas laten zitten. Ik mocht niet naar huis. Toen ik thuis kwam ben ik direct naar de dokter gegaan. De arm bleek inderdaad gebroken.

Wat ik nog goed weet, is dat er soms mannen in zwarte kleding, die het onderwijs moesten beoordelen, achterin de klas gingen zitten. Dat vonden wij altijd erg vervelend.

Han ten Broeke spijbelde nogal eens als het druk was op de boerderij van zijn ouders. Als 12-jarige jongen reed hij dan langs de school naar het land met de tractor, een Ford Dexta, met daarachter een opraapwagen. Elke keer als hij langskwam zwaaide hij vrolijk naar ons in de klas. Het maakte meester Struik behoorlijk chagrijnig.

Toen ik in de zesde klas zat, ging meester Struik met pensioen en kreeg ik

we op pad. Op de terugweg werd een tussenstop ingelast bij de Sahara, vlakbij Ommen. Dan werd er lauwe ranja geschonken.

Meester Ulderink kwam op school toen ik net in klas 5 zat. Bij hem heb ik zowaar een beetje blokfluitspelen geleerd. Hij gaf ons ook handvaardigheid, want dat was niet bepaald het favoriete vak van meester Struik bij wie ik in de klas zat. Meester Struik was vooral iemand die graag geschiedenis mocht geven. Hij deelde nog wel eens een tik uit als je iets deed wat hem niet aanstond.



Klassenfoto uit 1971. Nr. 22 is Wim Jansen.

meester Brink met zijn eeuwige hoedje. We hoefden niet meer naar het Stilobad, maar kregen in het zomerseizoen schoolzwemmen in zwembad 'de Tippe' in Heino.

Op zekere dag, het was in 1970 dacht ik, kwam de helft van mijn klasgenoten niet meer op school. Ze gingen vanaf toen naar een andere school in Berkum. Het was de keuze van hun ouders. Dat heeft destijds veel indruk op me gemaakt. «

Tekst: Wim Jansen



De Ulderinks voelen zich zeer betrokken bij 'de Linde'

Tekst: Toon Hoefsloot

Met dank aan Wim Jansen die mij bij de familie introduceerde.



Een klein dorp met een honderdjarige school

In Laag Zuthem begint men in 1918 met het oprichten van een 'Gereformeerde Schoolvereniging'. Vooruitlopend op de gelijkstelling van het openbaar en bijzonder onderwijs in 1920 zet men vaart achter de plannen om te komen tot de oprichting van een 'School met den Bijbel'.

Enkele voorstanders van het christelijk onderwijs schrijven de eerste algemene vergadering uit, die wordt gehouden op 22 mei 1918. Er melden zich meteen 27 leden voor de schoolvereniging aan. Begin augustus van hetzelfde jaar komt het unaniem gekozen bestuur voor de eerste keer bijeen. De plaatselijke gemeenschap doet een toezegging van maar liefst f 3042,50. Ook in andere plaatsen wordt voor de school in Laag Zuthem gecollecteerd.

In de zomer van 1919 start men op een aangekocht perceel van H. van Dam met de bouw van een school met twee lokalen en een onderwijzerswoning. Bij de bouw en inrichting van de school houdt het bestuur het budget nauwgezet in de gaten; met een lening van f 30.000,- moeten de plannen worden uitgevoerd.

In september 1919 wordt de heer H.J. Drok benoemd tot hoofd der school. Al gauw volgt de benoeming van een onderwijzeres, mejuffrouw L.P. Roorda. Beiden voeren voorbereidende werkzaamheden uit, zoals het maken van een ontwerpleerplan en het afleggen van huisbezoeken. Op 5 januari 1920 wordt, zonder al te veel officiële plichtplegingen, de school in gebruik genomen.

Het is heel bijzonder dat in deze kleine kern de school 100 jaar bestaat en zoals D. van de Klippe het in het jubileumboekje t.g.v. het 75-jarig bestaan formuleert "de hoge golven des tijds heeft doorstaan".

Achter de smetteloos witte gevel van de school gaat een rijke historie schuil; in het jubileumboekje ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan bracht een aantal oud-leerlingen een stukje geschiedenis van de school tot leven.

In deze editie van 'OmHeino' volgt een bescheiden poging daar nog enkele anekdotes aan toe te voegen; herinneringen bij monde van Fem Ulderink-Dijk en haar zoon Hendrik-Jan Ulderink.

Hendrik-Jan Ulderink en Henk-Jan

Hendrik-Jan (*1978) is geboren en getogen in Laag Zuthem. Slechts een korte periode heeft hij zijn geboortedorp verlaten vanwege het werk van zijn vrouw Klarissa. Zij keren terug, want Laag Zuthem blijft trekken. Wat ook zwaar meeweegt: hun zoon Henk-Jan kan in deze rustige, vertrouwde omgeving terecht op een goede basisschool.

Als zijn zeven jaar jongere zusje Pauline (*1985) de leerplichtige leeftijd bereikt, brengt Hendrik-Jan, als oudste van de jongens, haar dagelijks naar de kleuterschool. Niet iedere morgen is Pauline op tijd aangekleed of wil het goed lukken met de staartjes in het haar. Op zo'n ochtend is het natuurlijk haasten, maar vaak komt Hendrik-Jan dan toch te laat in de klas, tot grote ergernis van meester Brink.

Als het Hendrik-Jan op een gegeven dag weer overkomt, is voor meester Brink de maat vol. Hij stuurt hem terug naar huis om een briefje op te halen met steekhoudende argumenten. Moeder Fem vindt het allemaal onzin, maar om de lieve vrede te bewaren stuurt zij Hendrik-Jan met een briefje terug naar school. Diezelfde avond komt meester Brink op huisbezoek. Hij heeft ook een cadeautje bij zich: een klok. En die loopt vijf minuten voor...

Jarenlang heeft de klok in huize Ulderink dienst gedaan. Als alle kinderen de basisschool verlaten hebben, verdwijnt ook de klok uit het zicht. »



Klassenfoto uit 1985 met meester Gerard Ulderink (nr. 1) en Hendrik-Jan Ulderink (nr. 20).

Een oom als onderwijzer en had meester Brink humor?

Hendrik-Jan begint zijn schoolloopbaan in 1982 op de kleuterschool bij juffrouw Geerts. Zijn meester in groep 3, 4 en 5 is Gerard Ulderink, een broer van zijn vader. Weinig leerlingen kunnen zeggen dat ze enkele jaren les hebben gehad van hun oom. Hendrik-Jan vertelt er over met enige trots. En terecht. Oom Gerard maakt in de klas regelmatig gebruik van zijn muzikale kwaliteiten. Hij speelt blokfluit en begeleidt de zang op het harmonium. Bij diverse festiviteiten zoals de sinterklaas- en kerstviering formeert hij met alle kinderen die een instrument bespelen een orkestje. Het heeft op Hendrik-Jan kennelijk een positieve uitwerking gehad: hij gaat op orgelles. Nu is hij een verdienstelijk organist en begeleidt regelmatig de gemeentezang tijdens de kerkdiensten in de hervormde kerk van Windesheim.



Een droomplek



Uitzicht op de Nieuwe Wetering vanuit de bovenverdieping.

Aan de Zuthemerweg 30, aan de noordzijde van de Nieuwe Wetering stond het boerderijtje 'Schipper Willem', dat dateert uit 1832. Hier woonde eerder Jan Stegeman, medeoprichter van de school.

Het erf is nu veranderd in een bouwplaats waar al meer dan een jaar veel bedrijvigheid heerst. De boerderij is, een enkele muur uitgezonderd, geheel afgebroken en volledig herbouwd.

Er staan twee stacaravans verscholen achter de schuren en de herbouwde boerderij; die vormen de noodwoning van Hendrik-Jan, Klarissa en Henk-Jan.

Dit is de droomplek van Hendrik-Jan en Klarissa Ulderink. Zij zijn blij en dankbaar dat deze plek aan hen gegund is. Hun droomwens is uitgekomen, verklappen ze in het knusse woongedeelte van hun stacaravan.

Binnenkort kunnen ze hun intrek nemen in een ultramoderne woonboerderij. Hendrik-Jan laat de woning zien tijdens een rondleiding: speciaal dubbelglas in de stalraampjes, geïsoleerde muren en, wat het meest tot de verbeelding spreekt, de leemkachel die het hele huis verwarmt en ook voor de warmwatervoorziening zorgt. Duurzaamheid dus. Er komt geen gas meer aan te pas.

Ieder vrij uurtje kun je Hendrik-Jan in de boerderij vinden om te klussen.

De boerderij van zijn overgrootvader Jan Stegeman, waar zijn oma Jennigje geboren is en oudoom Joop Stegeman de laatste bewoner was. Hendrik-Jan kwam er als kleine jongen heel vaak.

Zoon Henk-Jan (*2009) volgt met belangstelling het gesprek en doet af en toe ook een duit in het zakje. Hij zit in groep 6 bij meester Rick en juf Karen. Heel bedachtzaam vertelt hij hoe kinderen van de bovenbouw meegeholpen hebben aan het ontwerp van een jubileumvlag.

Je merkt dat de viering van het naderende jubileum bij hem leeft, dat hij er verwachtingsvol naar uitkijkt. Dan opent hij een instrumentenkoffer die naast de zitbank

staat waaruit hij een glimmende trompet tevoorschijn haalt en een muziekblad met daarop de muziek en tekst van het Laag Zuthems feestlied. Dat lied is hij aan het instuderen, omdat hij op school mag meedoen met de instrumentale begeleiding als het feestlied gezongen wordt.

Henk-Jan krijgt trompetles bij muziekvereniging *Nooit Gedacht* in Windesheim en mag ook al meeblazen in het grote orkest.

Laag Zuthems feestlied

*Als boeren en burgers gaan wij hand in hand,
wij wonen zo graag op het platteland.
De bossen, de weiden en de wetering,
hier vind je de plaats waar ik zo graag van zing.*

Refrein:

*En heel Laag Zuthem is een familieschaar
en heel Laag Zuthem viert nu feest met elkaar.
Wie helpt elkander in vreugde en verdriet.
Zo'n dorpje vindt men op de hele wereld niet.*

*Het is hier zo rustig, het is hier zo stil,
toch is hier de plek waar ik steeds wonen wil.
Al zeggen de mensen nog nooit van gehoord,
voor mij is Laag Zuthem het lieflijkste oord.*

Gerrie Hakkers / Wim Verweij

*(Wim Verweij heeft t.g.v. het jubileum een
nieuw schoollied gecomponeerd.)*



met medewerking van de Heinose basisscholen. Jan vindt dat deze actie onderbelicht is gebleven. Immers, mede daardoor bestaat de school in Laag Zuthem nog steeds en kan het honderdjarig bestaan gevierd worden. Hij spreekt zijn waardering uit voor het werk dat de bestuursleden voor de school hebben gedaan.

De zuinigheid van meester Struik, nuttige handwerken en geschiedenisles

Meester Struik (hoofdonderwijzer 1956-1974) was zuinig voor de school. Bij een overhoring deelde hij heel kleine blaadjes uit waarop zeker wel een stuk of tien antwoorden moesten worden geschreven. Ruimte om op zo'n klein papiertje een naam te schrijven was er niet. Met moeite kon Fem nog ergens haar initialen FD schrijven. Ze moesten van huis ook altijd papier en lege enveloppen meenemen om op te kunnen schrijven.

Het eerste wat Fem leerde in de naailes was een knoop aanzetten. Een paar kleine lapjes werden op elkaar geregen met naald en draad en vastgezet met een oude knoop uit moeders knopendoosje. En dat resulteerde dan in een inktlap, heel nuttig voor het schoonmaken van de kroontjespen. Ook de beginselen van het sokkenstoppen, haken, breien en borduren werden geleerd. Zelfs met de naaimachine leerden de meisjes omgaan. Bij dat onderdeel was het ook weer zuinigheid troef: bij het in rechte lijn leren naaien werd geen garen gebruikt, dat was veel te duur. Je moest precies over een lijntje op papier naaien.

Meester Struik had ook een bijzondere gewoonte: om zijn kroontjespen weer blinkend te krijgen, veegde hij die als finishing touch nog even schoon aan de binnenkant van de gulp van zijn broek. Het meest favoriete vak van meester Struik was zonder twijfel geschiedenis, maar niet bepaald van Fem. Toch spreekt zij met respect over zijn geschiedenislessen en weet zij zich te herinneren hoe mooi hij kon vertellen over de geschiedenis van deze omgeving, omdat hij de heemkunde een belangrijk onderdeel van het geschiedenisonderwijs vond. Als geboren Zeeuw heeft hij zich goed in de cultuur, geschiedenis en gewoontes van deze buurt ingeleefd. »

Fem Ulderink-Dijk

Fem (*1954) is de moeder van Hendrik-Jan en weet zich nog wel het een en ander te herinneren van haar schooltijd (1960-1966). Ze heeft wat paperassen op tafel liggen, ter voorbereiding misschien om haar herinneringen over haar schooltijd een beetje op te rakelen. De papieren blijven evenwel onaangeroerd en ze kijkt er niet of nauwelijks naar om.

Haar man Jan (*1947), die ook aan tafel zit, heeft de laptop klaar staan en laat, voordat we echt aan de praat raken, een video-opname zien die hij gemaakt heeft tijdens de reünie bij gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de school. We zien drie dochters van de eerste hoofdonderwijzer H.J. Drok. Een van de dames vertelt over haar herinneringen uit de eerste jaren van het bestaan van de school en over het gezin Drok. Het is een prachtig document. Jan heeft weliswaar op de christelijke school in Heino gezeten, maar is in Laag Zuthem jarenlang bestuurslid van de schoolvereniging geweest. In de negentiger jaren van de vorige eeuw dreigde het aantal leerlingen op de school onder de opheffingsnorm te geraken. De gemeente Heino heeft toen een regeling toegepast waarbij de opheffingsnorm van de school in Laag Zuthem werd verlaagd en die van de scholen in Heino verhoogd, uiteraard



Schoolfoto uit 1960 met Fem Dijk (nr.29).



Te laat uit school

Fem is nooit door haar moeder naar school gebracht of van school gehaald. Ze kan zich niet herinneren dat er ooit een ouder bij het hek stond om kinderen op te halen. Fem moest natuurlijk wel eens nablijven. Als ze naar de zin van haar moeder te lang na schooltijd wegbleef dan riep ze vanaf het erf met een krachtige stem "Fem!" Tussen de school en het huis van Dijk stonden geen huizen en als het raam van de klas openstond, kon Fem haar moeder vanuit de verte duidelijk horen roepen. Ze wist dat ze dan snel moest thuiskomen. Er stond een emmer driekwart vol met aardappelen klaar om door Fem geschild te worden. Alle kinderen moesten meehelpen in het huishouden.

Pa slacht een kip voor de meester

Bij Fems afscheid van school slachtte haar vader een kip voor de meester als dank voor alles wat hij voor zijn dochter had gedaan.

Fem en Jan maakten er een traditie van door bij het afscheid van de kinderen een rollade cadeau te doen. Hendrik-Jan en Klarissa willen de traditie voortzetten. Bij het afscheid van Henk-Jan zijn ze van plan een kiprollade te geven.

Betrokkenheid

Veel inwoners zijn altijd nauw betrokken geweest bij het wel en wee van de school. In de tijd dat Fem melkmonsters nam, kwam zij veel bij boeren in de buurt en werd het haar duidelijk en kreeg ze ook de bevestiging hoe belangrijk zij de dorpschool vonden en hoezeer ze zich inzetten voor het behoud ervan.

Na honderd jaar neemt 'de Linde' nog steeds een belangrijke plaats in de Laag Zuthemse gemeenschap in. «

Genealogie

Jan Stegeman is medeoprichter en een van de eerste bestuursleden van de school. Zijn kinderen gaan in Laag Zuthem naar school. (Het gezin Stegeman woont in het huis waar Hendrik-Jan en Klarissa nu gaan wonen.)

1e generatie:

Zijn dochter **Jennigje Stegeman** (*1916) zit vanaf 1 april 1922 op deze school tegelijk met **Hendrik Jan Ulderink** (*1913). Zij trouwen later met elkaar en gaan in Heino wonen. Twee broers van Jennigje, Jan en Joop en ook zus Bertha blijven op de boerderij wonen. Als laatste woont Joop daar tot aan zijn overlijden.

2e generatie:

Hendrik Jan Ulderink Jennigje Stegeman krijgen 7 kinderen. Een van hun kinderen **Jan Ulderink** trouwt met **Fem Dijk**. Fem Dijk gaat ook in Laag Zuthem naar school. Een van de zoons van Hendrik Jan Ulderink (1913) en Jennigje Stegeman (1916) wordt onderwijzer in Laag Zuthem en geeft er 44 jaar (!) les. Het schoolplein is naar hem vernoemd: **Gerard Ulderink**.

3e generatie:

Jan Ulderink en Fem Dijk krijgen 7 kinderen die allemaal in Laag Zuthem naar school gaan..

Hendrik Jan Ulderink (1978) is een van hen.

4e generatie:

Hendrik Jan Ulderink trouwt met **Klarissa Schimmel**. Ze krijgen een zoon **Henk Jan Ulderink (2009)**. Henk Jan zit nu in groep 6 van de honderdjarige 'de Linde'. Zijn betovergrootvader Jan Stegeman was dus honderd jaar geleden al nauw betrokken bij de school!

Bronnen:

Gesprek met Hendrik-Jan Ulderink.

Gesprek met Fem Ulderink-Dijk.

H. Platenkamp-Ulderink e.a., School met den Bijbel Laag Zuthem 75 jaar, 1995.

H.J.A. Overkamp, Oud Boerenland deel 3, 2015.

Geert Mak e.a., Verleden van Nederland, 2008.

Website: duurzaaminsalland.nl



Heino mijn dorpje

DE OORLOG

MIJN VORIGE BIJDRAGE *HEINO MIJN DORPJE 2* IS VERLUCHTIGD MET EEN AANTAL FOTO'S WAARDOOR IK AANGENAAM BEN VERRAST. UITERAARD HIELDEN DIE VERBAND MET "DE SCHOELE", ACHTER IN DE CANADA STRAAT, NET VOOR HET EINDE VAN HET DORP. IK LEES MET PLEZIER DE BIJDAGEN VAN HERMAN KOK, HIJ IS OUDER DAN IK EN HEEFT DE OORLOG BEWUSTER MEEGEMAAKT.

HOEWEL IK GEBOREN BEN IN 1941 MEEN IK OOK NOG ENKELE ZAKEN UIT DE OORLOG TE WETEN. IK HEB VROEGER HIERAAN WEL EENS GETWIJFELD OF DIT WEL KAN, MAAR IK ZAL DIE HERINNERINGEN TOCH WEERGEVEN. VAST STAAT DAT DE OORLOG DIRECT EN INDIRECT GROTE INVLOED HEEFT GEHAD OP MIJN OPVOEDING.

Nog zie ik de Canadezen met groot materieel tegenover ons huis, voor het huis van Geertman en Veldkamp staan, kennelijk van plan om verder bevrijdend op te stomen naar Zwolle. Daarvoor hadden ze de kerktoeren van de katholieke kerk onder vuur genomen, omdat ze dachten dat de Duitsers daar een uitkijkpost hadden. Bij het herstel van de toren zijn de wijzerplaten hoger aangebracht, hetgeen je nu nog kunt zien aan het metselwerk in de vorm van een ster onder de tegenwoordige wijzerplaten.

Ook is er in de oorlog een kogel door het raam van ons huis gevlogen die zijn eindbestemming vond in de leunstoel van mijn vader.

Er was een Duitse soldaat ingekwartierd bij onze burens. Het was een aardige kerel zo leid ik af uit de commentaren van de ouderen. Hij vond de oorlog ook maar niks.

Voor de bevrijding zaten wij met de hele familie in de kelder van ons huis aan de Canadastraat. Dat waren heel wat mensen: vader, moeder en kinderen. Ik zie nog mijn vader met een witte zakdoek de trap opgaan, omdat de Canadezen via de achterdeur, die was ingetrapt, ons huis controleerden op de aanwezigheid van Duitsers. Toen waren wij bevrijd. Feest.

Het leven vlak na de oorlog is niet te vergelijken met dat van nu. Niet dat wij gebrek hebben geleden maar het was toch op vele terreinen behelpen. Voor mijn vader kwam er een einde aan de verbouw van tabak. De mogelijkheden van nieuwe kleding waren zeer beperkt. Wij moesten als kinderen in gebreide kousen en op klompen lopen. Klompen vonden wij niet erg, als ze nieuw waren mochten wij zelfs een dag lang met de nieuwe klompen in huis lopen. Maar die verschrikkelijke gebreide kousen. Ik zie nog de stoel voor mij, waarop mijn eerste lange broek, een pofbroek, lag als cadeau van Sint Nicolaas. Met een lange broek naar school in plaats van met die kousen. Ik ben Sint Nicolaas nog dankbaar. Het Sint Nicolaasfeest was altijd een hele happening. Mijn moeder vond dit het grootste feest van het jaar en ze begon in januari al met verzamelen, om de Sint op 5 december van dienst te kunnen zijn. Voor elf kinderen was dat altijd een hele opgave. 's Morgens was je vroeg wakker en benieuwd wat de Sint gebracht had. Als kind begreep ik nooit waarom mijn oudere broers en zusters, meestal slechts met veel moeite, later uit bed kwamen. Wij mochten de kamer niet in voordat iedereen er was. Voor ieder kind stond er een stoel

met cadeautjes, waaronder een hele taai-taai pop. Meestal naast de broek ook een bal. Voor het paard hadden wij de avond er voor knollen in de schoen gelegd. Die troffen wij later op de dag ergens achter in de tuin weer aan. Hoewel ik dat niet begreep, was dat voor mijn heilige geloof geen probleem. Had het paard van Sint Nicolaas per ongeluk laten vallen.

Trots ging ik naar school in mijn nieuwe broek en met de bal. Deze laatste sneuvelde meestal binnen enkele dagen, want de kwaliteit van de voetballen was in die tijd slecht. Voetballen deden wij veel. Op school mocht dat niet, maar buiten school speelden wij voetbal met allerlei gelegenheidsteams. Meestal mocht iedereen wel meedoen. De beste voetballers waren naast Wezenberg ter hoogte van de Marktstraat, op het kerkplein, bij Kelderman aan de Stationsweg en op het Hevo-terrein aan de Paalweg tegenover Stokvisch.

In tijden van nood maakten wij zelf onze voetballen van oude fietsbanden. Het voordeel was dat die nooit lek getrapt werden, maar ze waren wel hard. Ook op klompen konden wij voetballen. Vaak gingen wij op zondag kijken hoe Hevo het er vanaf bracht in de competitie. Dat was nog eens spannend. Jan Offenberg verkocht de toegangskaartjes voor de wedstrijden, al dan niet met vermakelijkheidsbelasting. Meestal mochten wij als jeugdige kijkers zonder kaartje naar binnen. Vaak moesten wij over de sloot achter het voetbalveld de bal halen die buiten het veld was geschoten. Wij spaarden voetbalplaatjes met Abe Lenstra als favoriet.

In de vorige aflevering heb ik uit de doeken gedaan waarom het zo lang heeft geduurd eer Heino een zwembad kreeg. Wij waren op vele plaatsen in de buurt actief. Vooral waar wat te halen viel, waren wij present. In die tijd hadden de meeste huize grote tuinen. De oogsten werden door ons nauwlettend in de gaten gehouden. Enkele markante zaken wil ik toch hier benoemen. Bij Hassink was een grote perenboom, met overheerlijke suikerperen. Deze perenboom stond in de buurt van de pispak, achter de schuur, aan het begin van de grote tuin. Eenzelfde boom stond bij de familie Geertman achter het huis. Deze was wat moeilijker te benaderen, omdat die slechts was te bereiken via de achterkant van het



12 april 1945: Canadezen bevrijden ons dorp.

IN 'OMHEINING' NUMMER 4 VAN 1988 SCHREEF FIEN VLIERHUIS (OP DE HOEK) EEN VERHAAL IN HET DIALECT OVER DE HOF VAN RAKHORST IN DE RUBRIEK 'UUT DE OLDE DEUZE'.

'N HOF VAN RAKHÖRS

DET WAS EEN MOOIEN HOF VROGGER DOAR ACHTER WAT NOE 'T OLDE GEMEENTEHUUS IS. DER WAS GIEN OPENBARE INLOOP ZOALS NOE. 'T WAS EEN BEZIT VAN DE FAMILIE RAKHÖRS, EEN OLD GESLACHT. DER WÖDDEN VÖLLE VERBOUWD: ALLERHANDE SOORTEN GRUUNTE, ÄRFEN, ROOIE EN WITTE KOOL, SPRUITIES EN WAT ER IN DIE TIEDZOAL EGETTEN WÖDDEN. [...]

DE INGANG VAN 'N HOF WAS TUSSEN T GROTE HUUS EN HET OLDE HUUS VAN OFFENBERG DE SCHOENMAEKER, DET ER VLAK NOAST STUND. [...]

'T OLDE HUUS VAN DE NEKKER, WOAR AS NOE DE VEEARTSEN IN ZIT, WAS OK VAN RAKHÖRS. DIT OLDE HUUS IS 'T LANGSTE DEUR EEN RAKHÖRS BEWOOND EWES, IK DENKE TÖT ONGEVEER 1943. DET WAS TOEN GERRIT RAKHÖRS; DOARVEUR WONEN DER ZIEN VAEDER WILLEM (1837-1919). DIE HAD DOAR EEN KRUIDENIERSWINKEL EN GRUTTERIEJE. [...] GERRIT RAKHÖRS (1878-1943) WAS OK NOG ROADSLID EN KASSIER VAN DE BOERENLEENBANK. EEN ZÖNNE VAN HUM, OK GERRIT, SNEUVELEN IN 1940 OP DE GREBBEBERG. IN 'T MOOIE GROTE HUUS DER NOAST WONEN DAN DE OLDERE RAKHÖRSTEN, EEN OME EN TANTES, DRIE OF VERE, DET WEE'K ZO NET NIET. 'T HUUS WÖDDEN DEFTIG BEWOOND. [...]

NOA 'T VERSCHIEDEN VAN DE LAESTE RAKHÖRSTEN IS 'T GEHEEL VERKOCH. DE WINKEL AN DE FAMILIE BIJKER (LAETER DE NEKKER) EN 'T GROTE HUUS MET 'N HOF AN DE GEMEENTE. HET HUUS WÖDDEN GEMEENTEHUUS EN 'N HOF IS IN DRIE PERCELEN VERHUURD. DE HUURDERS WAEREN DE FAMILIES WOLTERS, TER LAAK EN VLIERHUUS (OP DE HOEK). DIE VERBOUWEN DER GRUUNTE EN EERAPPEL EN ZO. 'T FRUIT WAS VEUR OMMAELE SAEMEN, DET WÖDDEN NOA PLUK EN SCHUDDEN EERLIJK VERDEELD. OF DE JONGS VAN TER LAAK ALTIED WEL VAN DE APPELS EN DE PROEMEN OF KONNEN BLIEVEN, DET WEE'K NIET ZO ZEKER...

LAETER IS HET GEMEENTETUUN EWÖDDEN EN NOE, NOE IS 'T WEER RAKHORSTHOF!

**'IN TIJDEN VAN NOOD
MAAKTEN WIJ ZELF ONZE
VOETBALLEN VAN OUDE
FIETSBANDEN'**

grote huis. De familie Kloppenberg, onze burens, had een boom met heel aantrekkelijke goud gele appels. Achter ons huis was ook een heel grote tuin, die doorliep tot de Marktstraat, maar praktisch geheel werd gebruikt voor de verbouw van groenten. Er stonden ook twee bomen met stoofperen maar daar ging onze voorkeur niet naar uit. Verder veel bessenstruiken, daar kon je je mooi in verstoppertje.

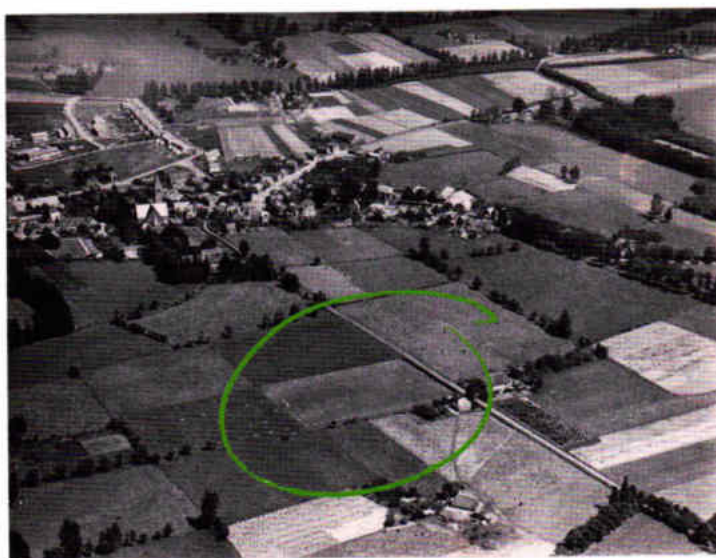
De gemeentetuin

Samen met de familie Vlierhuis en mevrouw Wolters huurden mijn ouders 1/3 deel van de gemeentetuin. De tuin had ongeveer dezelfde grootte als thans het geval is met in het midden (ook toen al) de prachtige groene beuk met de takken tot aan de grond. Ons gedeelte van de tuin lag aansluitend aan de achtertuinen van de huizen van J. Offen-

berg, de families Geertman en Veldkamp. De fruitbomen waren gemeenschappelijk bezit, de oogst werd een keer per jaar in drieën gedeeld. Vaak hadden wij als kinderen de mooiste appels al stiekem geoogst voor zover ze binnen handbereik waren. De entree van de gemeentetuin liep langs het oude gemeentehuis, thans "de Baron" voorbij de brandweerkazerne, toen een heel oude schuur die aan de achterkant was bekleed met struiken, waaraan morellen groeiden. Deze vonden we te zuur.

Het eerste stuk van de tuin was voor ons, het middenstuk voor mevrouw Wolters en het laatste stuk voor de familie Vlierhuis. Dit laatste is al eens eerder besproken in ons blad, maar ik zal de essentie even herhalen. Naast een appelboom met zeer fraaie en lekkere grote rode appels teelde de familie Vlierhuis aardbeien. De oogst viel meestal wat tegen. Dat zou wel door de kraaien komen. Een groot net aangeschaft een hindernis die door deze kraai makkelijk viel te overwinnen. Met de linkerhand het net omhoog houden en met rechts oogsten: heerlijke grote, rode aardbeien. Toen ik daar mee bezig was, kwam ineens mevrouw Netty Vlierhuis van onder de beukenboom de tuin inlopen. "Zo, dat zijn dus onze kraaien!" Ik wist niet hoe snel ik moest wegkomen.

Bij de entree van de tuin stond ook een grote walnotenboom. Elk jaar een oogst die onze aandacht kreeg. Rondom een oud prieel kon je de walnoten vinden. In die tijd een delicatessen, evenals de tamme kastanjes onder de boom van de pastoor iets verderop. «



Luchtfoto 1954. Voetbalveld Hevo tegenover Stokvisch.



"Wule zekt det zo"

Een rubriek veur platproaters

In deze aflevering schotelen we u een selectie van 24 dialectwoorden voor die beginnen met een 'p'.

paartie

- tweeling van kalveren,
stelletje

paddenschieter

- ontsteking aan het
ooglid

paegie

- paadje

päkkiesdrager

- bagagedrager
op een fiets

pan-ies

- ijs dat niet
op het water ligt

päppe

- speen

parre

- eigenwijs kind

päsvoer

- kuilvoer

peerdezelle

- paardentuig

pellegäste

- gepelde gerst

P



Kuilvoer, Topsvoort, Lemelerveldseweg 18.

LEVENDE TALEN NEDERSAKSISCH

ONLANGS IS DE VERENIGING 'LEVENDE TALEN NEDERSAKSISCH' OPGERICHT. DEZE VERENIGING STELT ZICH TEN DOEL OM LEERMIDDELEN TE ONTWIKKELEN TER ONDERSTEUNING VAN HET ONDERWIJS IN HET NEDERSAKSISCH. DE VERENIGING BESTAAT UIT EEN GROEP TAALDOCENTEN DIE BINNEN HET ONDERWIJS DE AANDACHT VOOR HET NEDERSAKSISCH WIL STIMULEREN EN ZODOENDE DE KENNIS ERVAN VERGROTEN. INITIATIEFNEEMSTER IS NEERLANDICA EN PROJECTLEIDER STREEKTAAL VAN DE IJSSELACADEMIE WILLEMIJN ZWART UIT ENSCHEDE.

"KINDEREN PROFITEREN VEEL MEER VAN DE VOORDELEN VAN EEN TWEETALIGE OPVOEDING, WANNEER HUN STREEKTAAL ALS GELIJKWAARDIG WORDT GEZIEN AAN DE VOERTAAL DIE OP SCHOOL WORDT GEBRUIKT. DOORDAT KINDEREN TWEE TALEN SPREKEN, ONTWIKKELEN ZE OVER HET ALGEMEEN OOK EEN GROTER TAALGEVOEL. ZE LEREN LATER MAKKELIJK EEN NIEUWE TAAL EN LEREN ER ZELFS BETER NEDERLANDS DOOR," ALDUS WILLEMIJN ZWART.

IN DE PERIODE VOOR DE OPRICHTING MELDDEN ZICH AL RUIM VEERTIG GEÏNTERESSEERDEN AAN, DOCENTEN EN ONDER ANDERE ENKELE BEKENDE NEDERSAKSEN. ZO STEUNT HERMAN FINKERS DE VERENIGING EN WIL HENDRIK JAN BÖKKERS MEEWERKEN AAN DE ONTWIKKELING VAN EEN LEERLIJN NEDERSAKSISCH VOOR HET BASISONDERWIJS.

HET LIJKT ONS EEN UITSTEKEND INITIATIEF OM HET NEDERSAKSISCH LEVEND TE HOUDEN.

P

petret

- foto

pieleboage

- pijl en boog

pieneköttel

- gierigaard

pikstelle

- zuurstok

plässie

- krentenbol

plumpe

- flinke scheut,

bijvoorbeeld melk

pochebuul

- opschepper

poester(t)

- gemenerik,

onfris persoon

potsmid

- roetaanslag aan
pot of ketel bij open
vuur

prädde

- eigenwijs persoon

praem

- neusknijper, om
paard in bedwang te
houden

pröttel

- rommel, grote hoe-
veelheid

puntldroad

- prikkeldraad

puunsie

- klein kind

Herinneringen aan de

'Ons Genoegen' vlak na de oorlog

Een heerlijk windstille, lauwe, tegen die tijd al een beetje schemerige zomeravond. De zon rustte uit.

Het was zo'n jaar dat de natuur met gulle hand zomerdagen uitdeelde, alsof het niet op kon.

We hadden repetitie gehad met 'De muziek', in de Openbare School. Die school stond in mijn herinnering dichtbij het kruispunt van de Zwolseweg met Lemelerveldseweg en Dalfserweg, dichtbij waar toen nog de ruïne van de kapotgeschoten molen van Hooglucht stond.

We waren buiten gaan zitten met onze stoelen en lessenaars. We speelden een mars als besluit van de repetitieavond. En zoals gewoonlijk trachtte Lindeboom, pure uitdrukking van zijn plezier, met zijn mooie trombonegeluid weer ongenueanceerd hard de boventoon te voeren en was hij enorm aan het drijven, dat wil zeggen net iets sneller spelen dan de rest. Dat was een verschrikking voor de dirigent, voor ons meer iets van geven en nemen. Het was een stukje 'Heinose sound'.

Aan de overkant van de weg stopte een jeep met Amerikaanse militairen. Ze bleven luisteren en na afloop van de mars kwamen ze naar ons toe. Ze nodigden ons uit voor hen te komen spelen.

En zo kwam het dat we voor dag en dauw allemaal op de markt klaar stonden om opgehaald te worden door de Amerikanen. Ook onze dirigent was er bij, die ochtend al helemaal uit Zwolle gekomen, ik denk met de fiets. Ik had het best wel een beetje koud, zo vroeg, in mijn dunne bloesje. Ik was toen veertien of vijftien jaar en speelde klarinet.

Wind, wolken, zon en barometer beloofden een mooie zomerdag. Weersvoorspellingen kenden we nog niet.

Precies op tijd verscheen een grote groene legervrachtwagen, puur gebouwd voor vervoer, zonder enig comfort. In het midden en langs beide kanten stonden lange houten banken. De vrachtruimte was met groen geveerd zeildoek afgewerkt, de achterkant



Op de foto staat links G.W. Lindeboom, schilder. Rechts staat G.J. Wessels, geboren oktober 1907, overleden 1989.



Heino'se harmonie...



Tekst: Herman Kok

was open. We reden over de oude straatweg, met aan weerskanten rijen eikenbomen dicht bij elkaar, naar Zwolle en door naar Kampen.

Daar lag een naar mijn idee groot schip, dat ons over de Zuiderzee naar de andere kant bracht, naar Amsterdam. Ik zag voor het eerst die eindeloze zee, zonder land aan de horizon. Ik herinner me van Amsterdam vooral dat we, met een legerauto in Artis eindigden. Ik zie nog die lange laan met aan weerszijden prachtige papegaaien op stok. Ik had nog nooit zulke mooie vogels gezien. Er waren erg veel militairen aanwezig en we maakten heel de dag, op verschillende plaatsen in Artis, enthousiast muziek. Ik voelde me toen helemaal opgenomen in dat stukje-net-na-de-oorlog. Bij het eten stonden we in een lange rij en kregen een vierkante bak met een hengsel eraan.

En een lepel, waar meteen een vork aan zat. We gingen langs meerdere standjes waar we telkens een grote hap eten in onze bak gekletterd kregen. Ik wist niet wat het allemaal was, maar wel dat het hartstikke lekker was.

De terugweg, weer met zo'n groene legerauto, compleet in het donker, was een bezoeking. De ogen van onze dirigent waren heel de dag al groter geweest dan zijn maag en dat had nu gevolgen. Alles kwam er uit.

Helemaal van Amsterdam over al die provinciale wegen van die tijd, om de Zuiderzee heen, zoals die toen heette, uiteindelijk via Zwolle weer terug naar Heino. In mijn herinnering hebben we aan een stuk doorgereden.

De houten banken werden hoe langer hoe harder, buiten leek het almaar kouder te worden en mijn dunne bloesje steeds dunner. Zelden was 'oost west, thuis best' meer waar.

Bij razzia's van de Duitsers, in de oorlog, waren Piet Wolfkamp en Jan Schuurman opgepakt en naar de fabrieken voor onderzeeërs in Hamburg getransporteerd om te werken. Ze hebben daar aan het einde van de oorlog, dag en nacht, onafgebroken de zware bombardementen van de oorlogsindustrie meegemaakt. Ze overleefden, kwamen langs een hele lange weg terug naar huis, naar Heino. Ze krabbelden weer op en kwamen als oud-lid bij ons terug. Ze zaten er binnen de kortste keren weer tussen bij 'de muziek'.

'Ons Genoegen' liet nog meer van zich horen zo net na de oorlog. Als er namelijk jongens terugkwamen uit Indië, brachten wij ze een serenade. Een eindje van hun huis of boerderij af, stelden we ons dan op in rijen van vier en marcheerden onder het geluid van een mars naar de soldaat, vaak met trotse ouders erachter. De voorzitter sprak lovende woorden, wij maakten muziek, kregen koffie met een koek en gingen voldaan weer naar huis. «

De basisschool en Omheining

Een geschiedenisverhaal over de Vlaminckhorst voor kinderen van de bovenbouw

Onze vereniging kan en wil graag iets betekenen voor alle basisscholen in de oude gemeente Heino en daarbuiten: meedenken, hulp bieden bij projecten als het gaat om de heemkundige aspecten, uitlenen van historische gebruiksvoorwerpen, gereedschappen bij een tentoonstelling of themawEEK op school, of de heemkundige kant belichten bij geschiedenisonderwerpen. Kortom, er zijn diverse mogelijkheden waarbij 'Omheining' ondersteuning kan bieden. Een aantal vensters (verhalen) van de **Canon van Heino** is bewerkt voor kinderen van de bovenbouw van de basisschool (zie Canon van Heino in de klas – www.entoen.nu/nl/regiocanons.nl).

Speciaal voor de schoolkinderen die op 8 juni de open dag bij de Vlaminckhorst hebben bezocht, maar natuurlijk ook voor alle andere Heinose scholieren, hebben wij het bewerkte venster van de Vlaminckhorst uit de Canon gelicht: een stukje heel oude geschiedenis van ons eigen dorp.



De Vlaminckhorst

Een heel oude boerderij

Boerderijen in Heino

Heino was vroeger een klein boerendorp. Boerderijen en boerenschuren stonden niet alleen buiten het dorp, maar er ook middenin. Rondom de kerk vond je huizen en winkels, waar bijvoorbeeld de bakker en de schoenmaker werkten.

Het centrum van ons dorp ziet er nu heel anders uit. Er staan geen boerderijen meer, alleen nog woonhuizen en winkels. Alleen aan de rand van de bebouwde kom staat nog een oude boerderij aan de Vlaminckhorstweg.

Een Sallandse boerderij

Boerderij de Vlaminckhorst staat er al eeuwen. In 1444 werd deze boerderij al in een oud geschrift genoemd! De boerderij is later enkele keren afgebroken en opnieuw gebouwd. Ongeveer 150 jaar geleden is dat voor de laatste keer gebeurd. Het is een Sallandse boerderij. Er staan er veel van deze boerderijen in onze streek.

De heerd

Voor in de boerderij was in het midden de *heerd*, de mooiste kamer met een grote open haard (schouw). Bovenin de schouw was een ruimte waarin stukken ham, spek en rundvlees gerookt werden boven het vuur. Zo konden ze het vlees langer bewaren. De heerd werd alleen gebruikt als er bijzondere visite was, bijvoorbeeld bij een huwelijk of een begrafenis.

Schuur, karnhuis en erf

Bij de Vlaminckhorst stond een schuur die tussen 1818 en 1832 is gebouwd. Hier stonden in die tijd schapen en wat rundvee. In de schuur stond ook een fornuispot, die werd gebruikt voor het verwarmen van water voor de was en voor het koken van aardappelen voor de varkens. Naast de boerderij staat *het karnhuis*. Hier maakte de boerin vroeger boter en karnemelk. Net als op veel andere boerderijen werden er op de Vlaminckhorst kippen gehouden. De kippen scharrelden op het erf. De boer verkocht de eieren op de eiermarkt in Heino. Er werden op de Vlaminckhorst ook varkens gehouden, die liepen achter de schuur.



Aan de rand van het Bouwhuisbos

Je hebt misschien wel eens gewandeld in het Bouwhuisbos. Dan heb je de boerderij aan de rand van het bospad vast ook gezien. Dat kan niet missen. Die boerderij heet 'de Vlaminckhorst'. Vlak naast de boerderij staat een oud huis, dat een stuk hoger is dan de boerderij. Dit was vroeger een buitenhuis van een rijke familie uit de stad die er meestal 's zomers woonde. Zo'n huis wordt *spieker* genoemd. Een spieker was een opslagplaats voor graan. In de zeventiende eeuw werden de spiekers veranderd in zomerhuizen voor rijke mensen uit de stad. In Heino en omgeving stonden ongeveer twintig spiekers. De meeste zijn in de negentiende eeuw afgebroken. 't Rozendaal en de Gunne staan er nog en zijn uitgebouwd tot grote buitenhuizen.

De götte en de deel

Men kwam de boerderij in door de deur van de *'götte'* in de zijgevel. De naam götte komt van goot. Dat was de afvoer voor het spoelwater van de afwas en het melkgerei. Door een tussendeur kwam je op de deel. Aan de lange kant van de deel stonden de melkkoeien aan reppels (palen) vastgebonden. Achter de koeien liep een zogenoemde *'grup'*, waarin de mest en urine werd opgevangen. Aan de korte kant stond het jongvee en helemaal achteraan was de paardenstal. Op de deel was ook een kamer voor de knechten. Ze sliepen boven de ruimte waar de koeien stonden. Die werd in deze streek ook wel *de wippe* genoemd. De boer en boerin van de Vlaminckhorst, hun kinderen en de dienstmeid hadden elk een slaapkamer naast de heerd.

Het landleven van vroeger

Op de Vlaminckhorst wordt tegenwoordig niet meer geboerd. De boerderij, de spieker en de schuren zijn gerestaureerd. Je kunt de boerderij en de buitenplaats nog steeds bekijken. Deze mooie plek, net buiten het dorp, vertelt ons heel veel over het landleven van vroeger. «

20 jaar geleden

2e kwartaal

Samenstelling: Inge Roelofs

6 april

"Ach, de omgeving blijft gelijk. Zo af en toe een ander paadje en dan valt er ook weer iets nieuws over die omgeving te vertellen. Het grote verschil met voorgaande jaren? Elk jaar zijn er drie boeren minder.....". Met enkele rake opmerkingen typeerde Derk van de Klippe de essentie van de jaarlijkse paaswandeling van de Heinose vereniging voor heemkunde Omheining. Gisteren namen 289 personen deel aan dit traditionele evenement, waarmee het geheel aan de verwachtingen voldeed.

In een lange sliert trokken de wandelaars langs spieker De Vlamincckhorst, over landgoed Het Relaeer, langs het Japiksgat, naar de koffie bij de familie Groot Koerkamp. En inderdaad: de routebeschrijving vermeldde tot tweemaal toe dat er een boerderij te zien was met de toevoeging 'zonder boer'. "Ik denk dat de meeste deelnemers er gewoon overheen lezen. Maar als je het mij vraagt is dat één van de kenmerken van onze wandeltochten. Steeds vaker passeren we boerderijen waar de boer gestopt is."

15 april

Met een pak sneeuw van acht centimeter op de springplank, de glijbaan en de zonneweide is gisteren het openluchtzwembad De Tippe in Heino geopend. Ondanks de winterse omstandigheden kwamen er enkele tientallen bezoekers.

"Dit is heel apart," aldus bedrijfsleider Jan Deusjen, die doorgaans als een van de eersten in de regio 'zijn' zwembad opent aan het begin van het nieuwe seizoen. "Ik loop hier al 22 jaar, maar dit heb ik nog nooit meegemaakt. Weleens een sneeuwduitje, maar nog nooit een dik pak. De eerste bezoekers hebben de sneeuw van de glijbaan moeten glijden. Je ziet ook steeds mensen met een fototoestel rondlopen. Gauw in de sneeuw op de foto en dan het water in. Daar is het met 23 graden overigens wel uit te houden."

22 april

'Uw wens is onze zorg'. Onder dat motto begint Christian van Laar uit De Bilt per 1 mei een zorghotel in Heino. Voormalig bejaardenverzorgingshuis De Maat ondergaat deze weken een flinke opknappbeurt om er straks keurig bij te liggen als European Care Hotel Heino.

De nieuwe bestemming van De Maat is nog maar kort in beeld. Aanvankelijk zou het een soort Alzheimerhuis worden. Na drie weken bleken die plannen echter geen kans van slagen te hebben. Van Laar ging toen met zijn plan aan de slag in Heino. In het zorghotel wil hij zijn betrokkenheid met mensen gestalte geven en er een 'levend en bruisend huis' van maken.

Op 1 mei wordt de eerste bewoner verwelkomd. Niet alle veertig appartementen zijn direct vol, maar dat is ook niet de bedoeling. Van Laar wil het zorghotel langzaamaan gestalte geven. Daarbij rekent hij op tijdelijke en permanente bewoners.

26 april

In dorps huis 'de Kerkehoek' in Lierderholthuis werd afgelopen woensdag de kennis van de Nederlandse taal van 25 inwoners van de gemeente Heino getest. Dat gebeurde tijdens het 'HKdicTee', georganiseerd door Stichting Heino Kabel Televisie.

Deze omroep bestaat tien jaar en zet dat jubileum luister bij met een aantal activiteiten en extra programma's.

Voormalig directeur van de Heinose huishoudschool 'de Bakenbelt', Wim Oosterkamp, was de schoolmeester die de tekst dicteerde en deze na afloop besprak. De klas met 'leerlingen' bestond uit politici, journalisten, ondernemers en ook diverse minder bekende Heinoërs. Na afloop waren er prijzen voor de beste leerlingen van de klas. Met slechts vier fouten werd burgemeester Van den Berg winnaar. Hij kreeg uit handen van HKT-voorzitter Herman Kocks een woordenboek.

25 mei

Als alles naar wens verloopt, zal apotheek Heino morgen verhuizen naar de Munnikenhof. Met de verhuizing wordt de laatste fase ingeluid rond de nieuwe invulling van de voormalige Pick-Pack. Na de verhuizing van de apotheek zal later dit jaar ook de huisartsenpraktijk zijn intrek nemen in dit pand. Afhankelijk van de voortgang van de interne verbouwing zal dit mogelijk omstreeks september zijn. Apotheek Jan Brummelhuis, tevens nieuwe eigenaar van het pand, heeft de verhuizing aangegrepen om enkele verbeteringen aan te brengen. Zo zal de apotheek beter bereikbaar zijn voor mindervaliden en mensen met kinderwagens. Daarnaast is er een ruimere publieksruimte en is er zelfs een spreekkamer gemaakt, waar bezoekers vertrouwelijk met medewerkers kunnen praten.

Aanvankelijk is overigens ook nog gekeken naar mogelijkheden om de fysiotherapie in het pand onder te brengen zodat het nog meer het karakter van een medisch centrum zou krijgen. Het bleek echter al snel dat de beschikbare ruimte daarvoor te klein was.



Supermarkt De Pick-Pack (1993).

4 juni

Voor het eerst in zijn vierjarige carrière als vrijwillig 'legselcontroleur' bij de Dienst Landelijk Gebied heeft Wijhenaar Peter Kleine Schaars bemoeienis gehad met een nest van een zomertaling, een eendensoort. Het komt maar heel zelden voor dat een nest van een zomertaling wordt gevonden. Het nest aan de Gravenweg in Laag Zuthem/Lierderbroek werd 'ontdekt' door Jan Hulsman van de Weidevogelbescherming Dalfsen. De ongeveer negen eieren zijn inmiddels uitgekomen. De kuikens hebben het nest meteen na de geboorte verlaten.

Het nest ligt op grond van de gebroeders Bertus en Gerrit Dijk, die aan de Grote Hagenweg wonen. Zij hebben bij de werkzaamheden op het land rekening gehouden met de aanwezigheid van het bijzondere broedsel. Bij het maaien is ruim afstand gehouden van het nest en eerder werden de eieren bij het mes ten afgedekt met een plastic zak. De gebroeders Dijk krijgen voor hun diervriendelijke bedrijfsvoering een productievergoeding van de provincie. Voor het zomertalingnest is dat 150 gulden. Daarnaast heeft Hulsman namens de gebroeders Dijk nog een tiental nesten van andere zeldzame weidevogels als wulp, tureluur en grutto aangemeld. Voor zover bekend gaat het in de gehele provincie Overijssel tot nu toe om slechts twee zomertalingnesten. Het andere werd gemeld in de omgeving van Kampen. «



Foto omslag: Boerderij 'De Cent' aan Bendijksweg 50.

Omheining

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein omheint. In ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

ISSN 1384-8461

Druk: Sonodruk, Heino

Om Heino



In deze uitgave o.a.

- Rondweg Heino 35 jaar
- Beeldenstormpje
- Een schoolklas in de kelder
- Geboren en getogen op de Vlaminckhorst



September 2019
Nummer 3

Van de redactie



75 jaar vrijheid

12 april 2020. Dan is het Pasen zal menigeen zeggen. Klopt. Maar het is ook de dag dat Heino 75 jaar eerder door de Canadezen werd bevrijd. En daar kun je niet zomaar aan voorbijgaan. De Stichting Dorpshuus en onze vereniging Omheining hebben daarom gezamenlijk het initiatief genomen om in april 2020 festiviteiten te organiseren. Sinds mei 2019 is een werkgroep bezig met het samenstellen van een aantrekkelijk programma en het uitnodigen van instanties, verenigingen, basisscholen, ondernemers en bedrijven om mee te denken en een bijdrage te leveren aan het programma.

Het raamwerk van het programma staat grotendeels vast, de inhoud ervan is nog volop in ontwikkeling. Vier data in 2020 zijn in het kader van het programma van 75 jaar vrijheid belangrijk:

te weten **zondag 12 april** (eerste paasdag); **maandag 13 april** (tweede paasdag), **maandag 4 mei** (nationale Dodenherdenking) en **dinsdag 5 mei** (Bevrijdingsdag).

Op 12 april doet de Vrijheidstour van RTV Oost Heino aan, op 13 april staat een vrijheidsfeest gepland voor alle inwoners, op 4 mei is de Dodenherdenking en ook op Bevrijdingsdag 5 mei zijn er plannen voor diverse activiteiten. U wordt op de hoogte gehouden.

In dit nummer

- Het is weer gelukt om de derde editie van ons contactblad 'OmHeino' 2019 te vullen met een gevarieerd aantal artikelen. De inhoud van dit nummer opent met de rubriek 'Kunststof'. Onderwerp is dit keer het 'openbaar kunstbezit van Heino' - de beelden die op het grondgebied van de oude gemeente Heino staan en die in prachtige miniatures in hout zijn uitgesneden door Wim Potma. Een 'beeldenstormpje' heeft hij zijn bijdrage genoemd.

- Jennie Pruim-Reinders gaat 35 jaar terug in de geschiedenis en bericht ons over de opening van de rondweg om Heino. Na ruim veertig jaar van studie en overleg, wordt het tracé van de toekomstige rondweg om Heino in maart 1980 in een ontwerpbestemmingsplan vastgesteld. Zonder slag of stoot is de rondweg niet tot stand gekomen. Met name de bezwaren en het verzet van mevrouw Haye destijds vormen een opvallende alinea in het verhaal.

- Twee vaste rubrieken 'Al weer 20 jaar geleden' en 'Wule zekt det zo' ontbreken ook in deze editie niet. Respectievelijk het lokale nieuws van het derde kwartaal van 1999 en dialectwoorden met de beginletter 'r' vormen de inhoud ervan.

- Han ter Laak is nog niet klaar met het opschrijven van zijn jeugdherinneringen getuige de vierde aflevering van 'Heino mijn dorpje'.

- Jennie Pruim-Reinders besteedt aandacht aan het bijzondere gedenkboek dat ter gelegenheid van het vijftigjarig jubileum van onze voetbalvereniging dat met enorme inzet en grote toewijding tot stand is gekomen. Omheining kreeg een exemplaar cadeau waarmee de vereniging zeer verguld is.

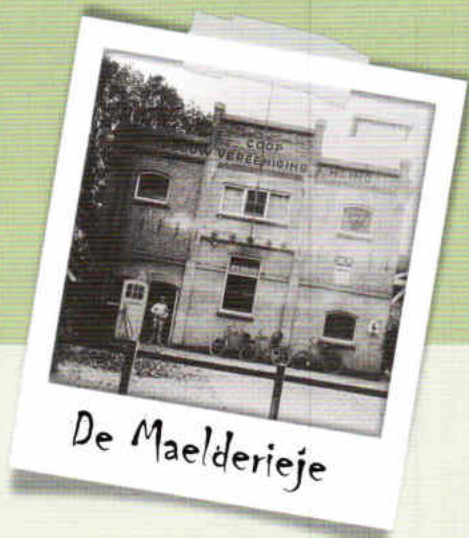
- Ewout van der Horst interviewde ons oud bestuurslid Annie Meulman-Kortstee. Zij is geboren en getogen op de Vlaminckhorst. Het ging haar aan het hart dat de Vlaminckhorst de laatste jaren zo verloederde. Ze is dan ook blij dat de Vlaminckhorst nu in goede handen is en in oude glorie is hersteld.

- De mannen van de werkgroep *Historische Voorwerpen* krijgen steeds vaker aanmeldingen voor een bezoek aan de kelder van de Maelderieje die bol staat van de historische (gebruiks-) voorwerpen. In het kader van 100 jaar 'de Linde' in Laag Zuthem ontving de werkgroep de groepen 7 en 8 van de jubilerende school en beleefden de jonge bezoekers en hun gidsen ter plekke een plezierige ochtend.

Wij wensen u veel lees- en kijkplezier.

De kopij voor het volgende nummer zien we graag vóór 15 oktober tegemoet.

Inhoud



- 04. Beeldenstormpje ~ *Wim Potma*
- 06. Alweer 20 jaar geleden ~ *Inge Roelofs*
- 08. Heino mijn dorpje (4) ~ *Han ter Laak*
- 11. Een schoolklas in de kelder ~ *Gerard Veltkamp*
- 13. Rondweg Heino 35 jaar ~ *Jennie Pruim-Reinders*
- 17. Een waardevol geschenk ~ *Jennie Pruim-Reinders*
- 18. Geboren en getogen op de Vlaminckhorst ~ *Ewout van der Horst*
- 23. Wule zekt det zo ~ *Berend Jan Horstman en Gerrit Hulsink*

Contributies

15 euro per jaar / 23 euro per jaar buiten Heino (i.v.m. portokosten)

5 euro losse nummers / 6 euro losse themanummers

Ledenadministratie

Inge Roelofs-Hoppen, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Voorzitter

Henk Hofman, Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, 0572-392593

Secretaris

Cor Horstman, Van der Capellenweg 10, 8141 EG Heino, 0572-392109

Penningmeester

Harry Ogink, Twentseweg 12, 8141 MA Heino, 0572-391618

Bestuursleden

Gerard Antonissen, van Langenstraat 16, 8141 VS Heino, 0572-392501

Balt van Bavel, Kloostermanshof 38, 8141 AN Heino, 0572-366150

Berend Jan Horstman, De Horst 10, 8141 BA Heino, 0572-392622

Tiny Kok-Klappe, Woolthuisweg 10, 8141 RX Heino, 0572-393584

Herman Neimeijer, Plataan 19, 8141 SM Heino, 0572-393268

Andre Roelofs, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Eindredactie

Toon Hoefsloot, Tiny Kok en Berrie van Essen

Correctoren

N. Bsinga, T. Hoefsloot, T. Kok, J. Melenhorst,

G. Peeters, J. Peters, B. van Essen

J.K. Pruim-Reinders en W. Steenberghe

Vormgeving

Mirjam van der Weide-Wink

Voor de contactpersonen van de verschillende werkgroepen verwijzen wij u naar onze website.

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

0572-394582 omheining@planet.nl

www.historischeverenigingheino.nl

Rabobank NLOGRABO 0327112271

KUNST STOF

Beeldenstormpje Pareltjes van Heino

En toen vroeg iemand in het dorps huis: "Weten jullie wel waar in Heino het beeld staat van die vier mannen met maar zeven poten?". Wij wisten het niet. Maar de nieuwsgierigheid was gewekt en niet veel later stond ik in de Marktstraat bij dat toen nog merkwaardige beeld.

Internet leerde mij dat de naam van het beeld 'Schouder aan schouder' was. Ik vond het best mooi en besloot om er een miniatuur in hout van te maken. Maar toen ik dat in het Dorps-huis showde, nou toen begon het. Er ontstond voor mij een hele voorlichting over alle beelden in Heino. Iemand vertelde over 'Het meisje met de oogstmand'. En ken je dan 'De uil' en 'De otters' wel? 'De discuswerper', 'Tijl', alles kwam over de tafel, waarbij 'Domme Hans met de gans' een wel heel apart verhaal opleverde. Ook vertelde iemand dat 'De bindster van roggeschoven' helemaal verdwenen was.

Nou ja en toen dacht ik: "Laat ik dan alle beelden maar opzoeken en in hout uitsnijden. Een soort beeldenroute langs alle bestaande en verdwenen 'Pareltjes van Heino'."



Miniaturen in hout door Wim Potma,
waaronder 'Domme Hans met de gans'.
Foto: Joost Pieterse.

Dat werd een spannend en verrassend avontuur. Nee, niet het uitsnijden, dat was alleen maar leuk, maar meer het spoorzoeken naar ontbrekende gegevens.

'Domme Hans met de gans' werd uiteindelijk gevonden op een heel oude klassenfoto, genomen in de voortuin van de Mariaschool. Verschillende oud-leerlingen wisten daar nog van.

De 'Bindster van roggeschoven' bleek in de tuin van het gemeentehuis in Raalte te staan. Ze werd daar in het hoge gras door enthousiaste medewerksters gevonden en die voorzagen mij van alle benodigde wetenswaardigheden. Het beeldje 'Tijl' was helemaal verdwenen. Iemand wist nog dat ie een lachende en een huilende kant had. Nou zo is het gekomen. Kent u ze nog? En weet u waar ze staan of stonden?

Tekst: Wim Potma



Klassenfoto juli 1961.

Naschrift

'Openbaar kunstbezit' Heino (redactie)

De huisvlijt van Wim Potma lijkt onuitputtelijk. Aan de acht uit jelutong hout gesneden juweeltjes heeft hij er inmiddels nog twee toegevoegd (zie foto rechtsboven gemaakt door Joost Pieterse); het zijn 'Trekvogel' (Kolkweg Laag Zuthem) en 'Tijl Uilenspiegel' (Kerkslagen Lierderholthuis). Welgeteld komen we aan een galerij van precies tien beeldjes die hij met vaardige hand heeft gesneden en die alle, in groot formaat, op het grondgebied van de oude gemeente Heino staan of hebben gestaan.

Natuurlijk vormen de miniatuurbeeldjes niet het complete arsenaal aan kunstwerken dat Heino rijk is. Wat te denken van 'Sterappel', de rode vrucht in het glazen huisje, 'Spiegelkarper' in de grote bergingsvijver bij het Wooldhuis, het kunstwerk (zonder naam) aan de Haverakker en 'Klavers' aan de Raalterdwarsstraat?

Het ging Wim er ook niet om, om van alle kunstwerken in Heino een miniatuur te maken. Hij had alleen beelden in het vizier die hij als 'pareltjes' kon uitsnijden. «



De beeldjes
worden vanaf half
september
tentoongesteld in
het Dorpshuus.

Al weer

1999

20 jaar geleden

3e
kwartaal

Samenstelling: Inge Roelofs

2 juli

Ieder zichzelf respecterend tentfeest in Salland heeft dit jaar wel een country- en westernavond op het programma staan, want line-dance is in. Maar niet in Lierderholthuis, waar van vrijdag tot en met zondag de 55^e editie van het feestweekend wordt gehouden.

"We hebben het wel twee jaar in ons achterhoofd gehad om iets dergelijks te organiseren, maar we willen niet hetzelfde doen als de collega's. Eigenlijk zijn we wel een beetje tegendraads", constateert pr-man Andy Coers.

Het elfde lustrum van het festijn was voor het organisatiecomité aanleiding om extra uit te pakken op de vrijdagavond, die toch wel een beetje als zorgenkindje wordt gezien. Met een 'Back-to-the-Sixties avond' moet die negatieve spiraal worden doorbroken. De zaterdagochtend staat in het teken van kinderactiviteiten, terwijl de zaterdagmiddag is ingeruimd voor het buurttoernooi. De middag wordt afgesloten met een demonstratie motorzagen door wereldkampioen John van Kampen uit Lemelerveld. Op zondagmiddag is er de trekker-sprint en het feestweekend wordt zondagavond afgesloten met een feestavond.

14 juli

De wedstrijd met de toepasselijke titel 'Fiets 'm d'r over', die afgelopen zaterdag in Laag Zuthem door de lokale evenementengroep werd georganiseerd, is een groot succes geworden. Mede door het prachtige zomerweer was er een groot aantal deelnemers en hun verrichtingen werden door vele plaatsgenoten bekeken.

Het was de bedoeling met een fiets of ander zelfgemaakt voertuig over een smalle balk over de wetering te rijden, waarna bij de finish een bel geluid moest worden. In totaal verschenen 32 deelnemers aan de start van dit zomerse spektakel. Nadat de prijzen waren uitgereikt, heerste er een gezellige en ongedwongen sfeer aan de waterkant, waar men onder het genot van een drankje nog lang napraatte over het evenement.

2 juli

Het bovenste deel van de toren van de katholieke kerk in Heino wordt momenteel van nieuw voegwerk voorzien. Een klus op niveau, die in Heino niet over het hoofd gezien kan worden, omdat de toren geheel in de steigers is gezet.

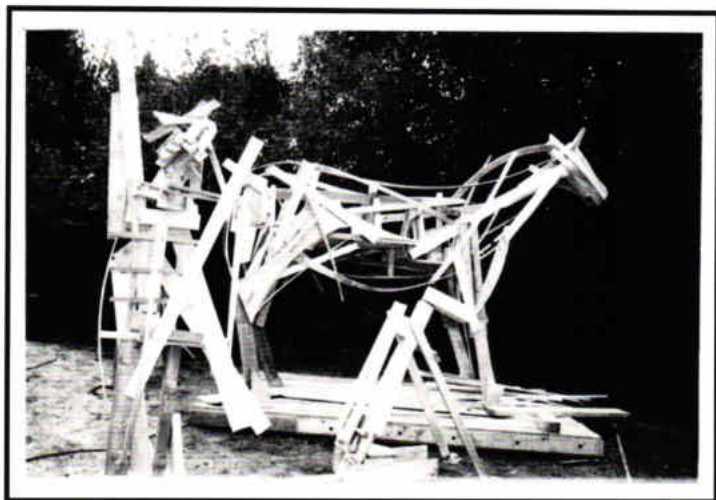
De Heinose toren liep tijdens de Tweede Wereldoorlog behoorlijke schade op. Direct na de bevrijding werd begonnen met de wederopbouw, waarbij men de bovenste zeven meter van de toren nieuw moest bouwen. Daarbij moest men noodgedwongen gebruik maken van specie die niet voldeed aan de hoogste kwaliteitseisen. Door het loslaten van het voegwerk kwam er de laatste tijd veel hemelwater de toren binnen met alle gevolgen van dien. "En niet alles wat uit de hemel komt is hier welkom," aldus een lachende pastor Noordink.

Aannemingsbedrijf Valk denkt de klus nog voor de bouwvakvakantie te kunnen klaren. Dan zullen de imposante steigers ook weer afgebroken worden. Dat is maar goed ook, want ze blijken nogal aantrekkingskracht uit te oefenen op baldadige jongeren. Het is zeker al twee keer voorgekomen dat de steigers 's nachts werden beklommen.

21 augustus

"En toch is het leuk dat er tijdens zo'n dorpsfeest ook ruimte is voor een stukje cultuur. Bij dit project hebben we wel enkele hoofdlijnen in ons hoofd, maar voor een groot deel is het een kwestie van improviseren." Beeldend kunstenaar Gijs Dragt uit Heino is graag bereid om tekst en uitleg te geven over zijn artistieke activiteiten tijdens de Pompdagen. Deze week is hij fulltime in de gemeentetuin van Heino bezig aan een bijzonder project. Samen met twee andere kunstenaars componeert hij in exact vier dagen tijd een 'oosters paard' uit afvalhout.

Een extra uitdaging daarbij is om zo weinig mogelijk details te zagen. Er wordt ook niet met verf gewerkt. Uiteraard sluit het drietal aan bij Azië als thema en dus komt er een oosterse ruiter naast het paard te staan. Met name die ruiter moet daarbij voor het oosterse tintje zorgen. "Tja, een paard is een paard, of dat nu uit Azië komt of niet," zo stelt Gijs Dragt nuchter vast.



Kunst tijdens de Pompdagen van kunstenaar Gijs Dragt.

2 september

De introductie van 'de buffel' op de spoorwegverbinding Zwolle-Enschede lijkt goed uit te pakken voor de Heino'se buurtbus. Hoewel exacte cijfers ontbreken, heeft bestuurslid

B. Lindeboom de indruk dat het aantal passagiers dat van de buurtbus gebruik maakt andermaal aan het stijgen is. Na een langzaam dalende lijn in 1995, 1996 en 1997 was er in 1998 al een lichte stijging te zien. Als de schijn niet bedriegt zal deze opgaande trend zich dit jaar voortzetten.

Deze ontwikkeling is volgens Lindeboom volledig op het conto van de nieuwe NS-dienstregeling te schrijven. Bij de introductie van de buffel is het treinschema per 11 januari van dit jaar aangepast en kruisen de treinen elkaar op het station in Heino. Zo kan men in een klap zowel de passagiers uit de richting Zwolle als die uit Raalte een vervolg per buurtbus aanbieden.

Hoewel de buurtbus in september 1979 gestart is om de verbinding tussen de kernen Heino, Laag Zuthem en Lierderholthuis te verbeteren, kon het traject doorgetrokken worden tot aan Zwolle-Zuid.

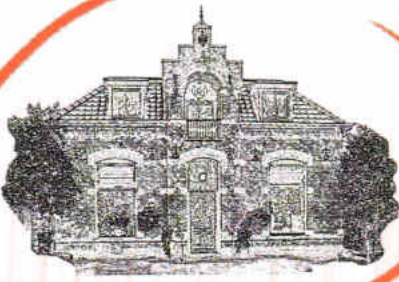
De komende week bestaat de buurtbus twintig jaar en dat is voor het bestuur aanleiding om het jaarlijkse uitstapje van bestuur en vrijwillige chauffeurs uit te breiden met een receptie op zaterdag 4 september. «

1 september

"Het lidmaatschap van een scoutinggroep zou eigenlijk een verplicht onderdeel in de opvoeding van kinderen moeten zijn." Dat vindt Marjan Pul-Hendriks, secretaris van de Rozendaelgroep Scouting Heino. Deze groep viert op 18 september haar tienjarig bestaan.

"Je leert in een vroeg stadium om met andere kinderen samen te spelen en samen te werken. Het versterkt het acceptatievermogen," aldus Pul. Hoewel de Rozendaelgroep nog maar haar tweede bestaanslustrum viert, was er meer dan vijftig jaar geleden ook al sprake van scoutingactiviteiten - toen nog padvinderij geheten - in Heino. Marjan Pul, zelf pas sinds twee jaar betrokken bij de vereniging, heeft van horen zeggen dat er ooit zelfs twee groepen actief waren. Om een of andere reden is de vereniging echter doodgebloed, maar tien jaar geleden is de draad weer opgepakt en sinds vorig jaar vertoont het ledental een opgaande lijn. Op 2 oktober gaat zelfs weer een 'beverspeltak' van start, voor kinderen van vijf tot zeven jaar.





Heino mijn dorpje (4)

Mijn ouders zijn in 1934 verhuisd van Weerselo naar Heino, omdat mijn vader was benoemd tot gemeentesecretaris van Heino. Het was in de jaren van burgemeester Van Sonsbeeck. Opvallend was zijn benoeming als KVP-er, want meestal werd in gemeenten met een samengestelde bevolking, gekozen voor een burgemeester en een secretaris van verschillende politieke partijen.

Het gemeentehuis was ook gevestigd aan de Canadastraat in het huidige pand 'de Baron'. Het werk was dus voor mijn vader dicht bij huis. Soms mochten wij hem wegbrengen naar of ophalen van het gemeentehuis. Het gemeentehuis was een weinig opvallend gebouw met op de begane grond een hal, wachtkamer en grote trappartij, een kleine keuken en de kamer van de burgemeester. In het midden een gang met loketten. Aan de andere kant van het gebouw bevond zich de serre, de kamer van de secretaris en de secretarie. Uit die tijd herinner ik mij nog namen van ambtenaren, zoals de heren Kevelam, Schouten, Van Dam en mej. Mulder. Door deze mensen werden wij ook wel geplaagd. Schouten zette mij soms boven op de grote kluis in de kamer van de secretaris, ging dan met collegae koffiedrinken en liet mij zitten. Dat was brullen geblazen. Op de eerste verdieping bevonden zich de raadzaal, tevens trouwzaal, de kamers van de gemeentepartij en de parttime directeur gemeentewerken meneer Ten Broeke uit Dalfsen en een zolder. Aansluitend achter het gebouw was een grote kelder met de verwarmingsinstallatie en een kleine tuin die met een grote notenboom overging in de gemeentetuin. De prachtige beuk met takken tot aan de grond stond er toen ook al. Aan de kant van het gemeentehuis stonden in die tijd de woning van J. Offenbergschoenmakerij, Geertman manufacturen, Veldkamp dorpsboerderij met woonhuis en de r.-k. kerk. Naast de kerk

VIA HET 'ZWEMBAD IN DE WETERING' IN DE BUURT VAN 'T NIJENHUIS, DE SCHOOL AAN DE RAALTERWEG EN HET OUDE PAROCHIEHUIS ZIJN WIJ WEER TERUG IN DE CANADA STRAAT. EEN MOOI HUIS TEGENOVER DE R.-K. KERK, GEBOUWD IN HET BEGIN VAN DE VORIGE EEUW, MET HUISNUMMER 5, WAS ONZE UITVALBASIS.

3



5



7



in de tuin stonden twee kolossale prachtige bomen: een rode beuk en een plataan. De laatste leeft nog.

Aan de andere kant van de kerk woonden de families Jacobs en Lindeboom. Aan de overkant stonden de huizen van Van de Worp/van Rijsen, Kloppenberg, Ter Laak, Brinkhuis, Hassink (café), Blom (bakker en kruidenier), de broers Willemsen (smid en elektricien/loodgieter). Hierop sloten de slagerij van Offenbergh en de woning van Schotman de petroleumboer aan.

Het woonhuis

Hierbij treft u een plattegrond aan van dit prachtige huis.

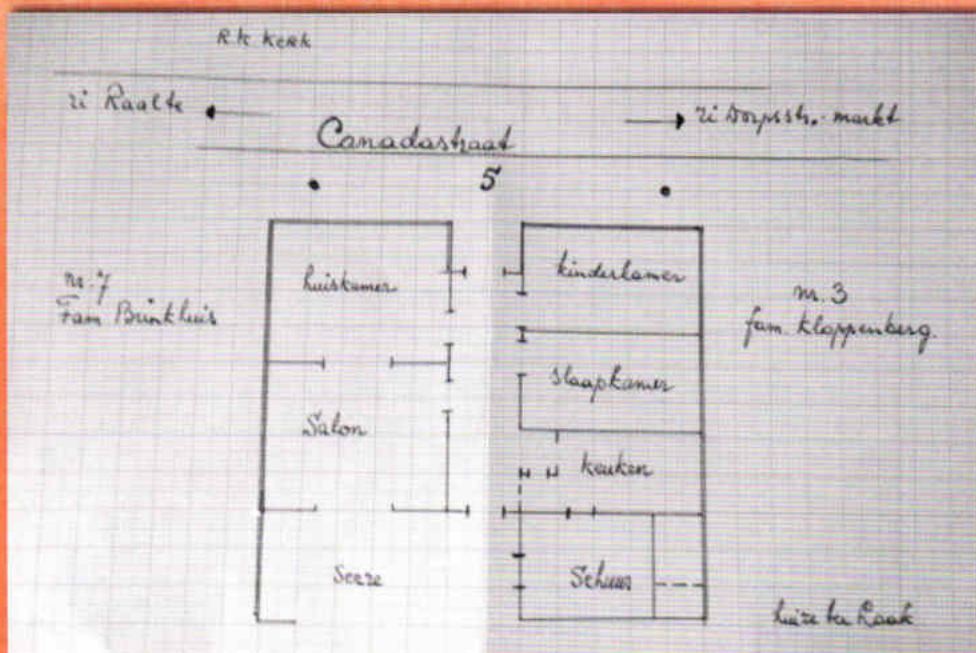
De bovenverdieping bestond uit een brede gang met aan het uiteinde links en rechts een slaapkamer, drie slaapkamers aan de voorzijde en een grote zolder aan de achterzijde. Het huis was voorzien van een schuin en een plat dak. De ruimte onder het schuine dak werd gebruikt voor het aanbrengen van verschillende kast-ruimten. Vooral de beide hoeken aan de voorzijde waren, zeker voor kinderen, interessante ruimten. Aan de voorzijde van het huis was een eenvoudige tuin met twee bomen: een wilde pruimenboom en een tot een complete boom uitgegroeide heester. De voorgevel van het huis werd gesierd door een royale en overdekte gemetselde entree met een voordeur met smeedijzeren hekwerk. De entree was zodanig uitgevoerd, dat je ook bij regen droog kon staan. De vloer van de entree was van natuursteen. Het plafond bestond uit gemetselde stenen. Helaas heb ik deze markante elementen bij een latere

bezigting niet meer aangetroffen. Boven de entree bevond zich een balkon. Daarboven was een 'trapgevelachtig' sluitstuk op het dak.

De tuin

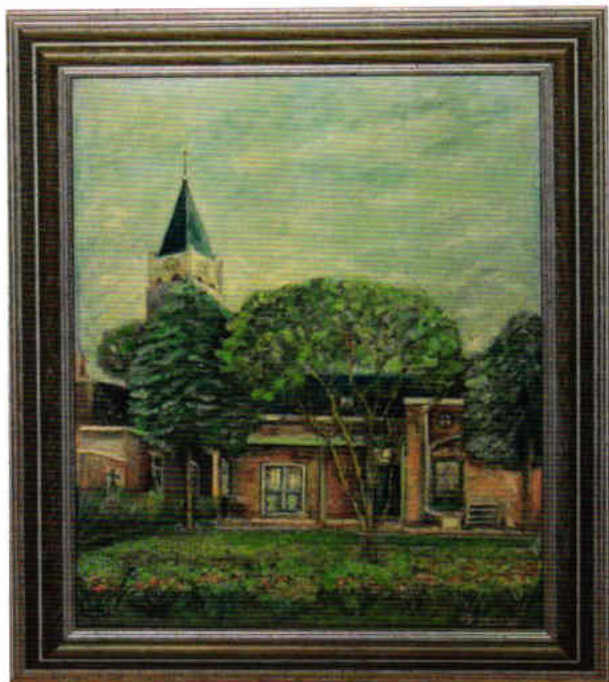
Het meest opvallend in de tuin waren een seringenboom, twee tot echte bomen uitgegroeide coniferen die hoger waren dan het huis en twee perenbomen. De tuin was afgezet met een meidoornhaag. De tuin was erg diep en liep door tot aan de huidige Marktstraat. De heg was de erfafscheiding met de eveneens grote tuinen van de familie Brinkhuis en aan de andere kant de familie Kloppenberg. Ons huis was voorzien van de nodige dakgoten en via die dakgoten kon je op het dak klimmen. Hier deed ik waarschijnlijk mijn meest memorabele uitspraak. Wat geschiedde? Toen ik enkele jaren oud was, is het mij gelukt om via een houten toilettafel en de openstaande ramen van de dakkapel in de goot te klimmen. Een van mijn broers of zusters ontdekte me en riep mijn moeder: "Mama, onze Hanke loopt in de dakgoot." Mijn moeder deed de schoenen uit, want het joch mocht niet schrikken en trachtte met een koekje de 'dakgootloper' naar zich toe te lokken, hetgeen is gelukt. Mijn moeder sprak mij ernstig toe: "Dat mag toch niet, dat is gevaarlijk, als je uit de goot gevallen was, had mama geen Hanke meer gehad." Hierop antwoordde ik: "Maar als de schoenmaker mij dan weer getimmerd had?"

In de tuin stond een kippenhok met ren en het duivenhok van mijn vader. Het eerste deel van de tuin, met iets wat in de verte leek op een gazon, was voornamelijk ons speelterrein. Naast



voetballen speelden wij meestal 'boerderijtje'. Mijn vader had een houten miniatuurboerderij op de kop getikt en daarmee speelden wij. Op het gazon werden de kartonnen koeien en varkens uitgezet en met onze speelgoedauto's werd het hooi binnengehaald. Kartonnen koeien en varkens verzamelden wij bij Bouma van de voederpakken voor het echte vee. Onze speelboerderij had een hoog en steil dak en stond meestal onder de grootste conifeer, want daar bleef het lang droog als het regende.

In deze boom klommen wij al vrij snel tot grote hoogte. Je kon dan over het dak van ons huis kijken. Het verbaast mij dat dit werd toegestaan, want het was niet zonder gevaar. Naarmate je ouder werd durfde je ook steeds hoger te klimmen. De grote tuin moest jaarlijks worden gespit; daarvoor kwamen mijn oudere broers in aanmerking. Desondanks leerden wij ook om te gaan met een schop. Jaarlijkse verplichtingen: het legen van de wc-put en vele meters heg knippen en snoeien.



*Schilderij van de tuin Canadastraat 5.
Foto: Stef Wichers Schreur.*

'MAMA!
ONZE HANKE LOOPT
IN DE DAKGOOT!'

Postduivenhouder

De postduiven waren een hobby van mijn vader. Hij zette ons in voor de dagelijkse verzorging. Vers water geven, voeren en schoonmaken hoorden daartoe. Had je dit een hele week gedaan, dan mocht je kiezen welke duif als eerste terug zou komen van de wekelijkse vlucht uit België of Frankrijk. Had je het goed, dan kreeg je van pa een dubbeltje en dan was je de koning te rijk. Mijn vader had een prachtig duivenhok, dat uiteindelijk bij Willemsen is terecht gekomen. Kwam er een duif binnen dan was het de kunst deze zo snel mogelijk in het hok te lokken en te ontdoen van de rubberen wedstrijdring, waarna deze ring direct naar Kruisdijk werd gebracht. Het tijdstip van binnenkomst werd hier vastgelegd. Dit is het zogenoemde klokken. Dat was hard lopen geblazen.

Mijn vader hield er een gemiddelde bezetting van 12 duiven op na. De beste werden jaarlijks geselecteerd. Hoewel ik in mijn verdere leven nimmer in de gelegenheid was deze hobby voort te zetten, is de liefde voor de echte postduif gebleven. Niet de vele straatduiven, maar echte postduiven zijn schoonheden met een bijzondere eigenschap, namelijk dat ze van overal de thuisbasis weer terug weten te vinden. «

EEN SCHOOLKLAS IN DE KELDER

Bezoek groep 7 en 8 van CBS
de Linde Laag Zuthem



Dinsdagmorgen 4 juni jl. kregen wij – de werkgroep historische gebruiksvoorwerpen – bezoek van groep 7 en 8 van CBS de Linde uit Laag Zuthem in het kader van het 100-jarig bestaan van de school.

Na een introductie door de voorzitter van 'Omheining', Henk Hofman, daalden we in twee groepen af naar de gewelven van het verenigingsgebouw 'de Maelderieje'.

Verrassend was het om te zien hoe de reactie van de jongelui was toen ze constateerden hoe hun ouders en grootouders leefden; bijvoorbeeld hoe met een eenvoudige koffiemolen de koffiebonen werden gemalen, vroeger elke avond weer een verplicht nummer voor degene die aan de beurt was om te malen.

Voor deze jonge bezoekers was het een bron van vermaak. Gelukkig hadden wij een handkoffiemolen die je tussen de knieën moest klemmen om koffiebonen te malen. Er werd door de oplettende bezoekers ook een wandkoffiemolen ontdekt en die moest natuurlijk ook getest worden.

Een telefoon met draaischijf maakte diepe indruk en na uitleg over de werking van zo'n apparaat, moest er uiteraard mee gebeld worden.

Voor velen was het een openbaring om te zien hoe hun grootouders leefden, hoe men in de zomermaanden de groente inmaakte en een wintervoorraad aanlegde. Of hoe de jeugd met eenvoudige, vaak zelfgemaakte voorwerpen, toch met heel veel plezier speelde. Het was voor ons een bijzonder plezierige ochtend om de leerlingen een kijkje te laten nemen in de kelder en te laten zien hoe de mensen vroeger met eenvoudige middelen blij konden zijn. »



Verslag Omheining

We gingen op de fiets naar Omheining. Twee gingen rechtstreeks naar de locatie. Toen we aankwamen stonden Senna en Marit al lang te wachten. De rest kwam iets later, maar gelukkig waren we snel compleet.

We werden opgehaald door 3 mannen. Toen gingen we met de lift naar hun laatjes archief en sommigen gingen met de trap. In het spullenarchief vertelde een man iets over Omheining en de open dag op de Vlaminckhorst. Toen gingen we naar het spullenarchief.

Daar stond een koffiemolen en een zak met koffiebonen. Tamara, Thoma en Niek leefden zich natuurlijk helemaal uit met koffiemalen. Er lagen allemaal hele oude spullen. Bijvoorbeeld weckpotten, de diepvries van vroeger. En een stethoscoop van vroeger. Veel mensen gingen spelen op de fanfare drum. Er was ook een pop die een schoenmaker moest voorstellen. Als je er voor ging staan leek het net alsof hij je aanstaarde. Dat vonden veel kinderen eng. Er lagen een heleboel spelletjes, wasmiddelen, paardentuigen, slachtmessen, een wc, een bakkersfiets met een soort van hand flap-pen en nog veel meer andere spullen. Daarna gingen we nog even naar boven en liet de man wat dingen zien en kregen we drinken met wat lekkers. Toen gingen weer terug naar school.

Het was superleuk.

Met de groeten van groep 7 en 8 van CBS de Linde - Laag Zuthem.

ONBEKENDE VOORWERPEN

→
OP ONZE VRAAG IN HET MAARTNUMMER WAAR HET GEBRUIKS-VOORWERP OP DE FOTO VOOR DIENDE, HEBBEN WIJ HELAAS GEEN REACTIE GEKREGEN.

WEL HAD EEN VAN DE WERKGROEPLEDEN TOEVALLIG EEN GESPREK MET DE EIGENARESSE VAN 'ZUZZEN BROCANTE EN WOONACCESSOIRES' IN DE DORPSSTRAAT. ZIJ VERTELDE AAN DE HAND VAN EEN FOTO DAT HET VROEGER IN DE SLAGERIJ GEBRUIKT WERD VOOR HET OP-HANGEN VAN KLEINE WORSTEN.



DE METALEN VOORWERPEN OP DE FOTO WERDEN VROEGER GEBRUIKT DOOR DE KLEERMAKER, VERMOEDELIJK OM OP DAMESKLEDING EEN VERSIERING AAN TE BRENGEN. DE BLAADJES VAN DE DRIE METALEN BLOEMMOTIEVEN ZIJN DRAAIBAAR, ZODAT ER VERSCHILLENDE PATRONEN MEE GEMAAKT KONDEN WORDEN. MOGELIJK WERDEN DEZE PATRONEN UITGEKNIPT EN ALS CORSAGE OP EEN JURK OF ANDER KLEDINGSTUK GENAAID. OOK HET RONDE METALEN VOORWERP MET AAN DE BUITENRAND KLEINE TANDJES IS ONS ONBEKEND. HET KOMT NET ALS DE ANDERE VOORWERPEN BIJ DE KLEERMAKER VANDAAN EN ZOU EEN ONDERDEEL VAN EEN MACHINE KUNNEN ZIJN VOOR HET MAKEN VAN VERSIERINGEN OP JURKEN. KENT U DEZE VOORWERPEN OF HEEFT U ER VROEGER MEE GEWERKT LAAT HET ONS WETEN. «

Tekst: Gerard Velkamp



Foto: Stef Wichers Schreur.



Rondweg Heino 35 jaar

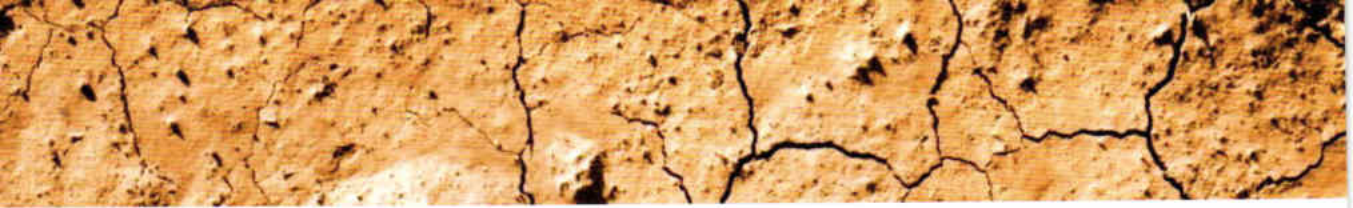
In de 20^{ste} eeuw neemt het vervoer over de weg toe. De Heinose melkrijders vervoeren dagelijks met paard en wagen melk naar de zuivelfabriek. Voor de boerencoöperatie wordt veel vracht aangevoerd per spoor en per schip vanaf de Ganzepan. Vervolgens wordt het van daar verder vervoerd per vrachtwagen.

Met de sterke toename van personenwagens in de jaren vijftig en zestig komt de verkeersveiligheid in het centrum van Heino sterk in het gedrang.

Al in 1936 worden door Rijkswaterstaat de eerste plannen voor een rondweg gepresenteerd, maar het duurt nog tot 1960 voordat Rijkswaterstaat plannen op tafel legt om in Heino een rondweg om het dorp aan te leggen. Het gevolg zal zijn, dat het merendeel van het verkeer buiten Heino om zal gaan. De middenstand vreest dat toeristen Heino niet meer zullen aandoen. Rijkswaterstaat meent echter, dat een verkeersweg door de kom van een dorp uit den boze is en een groot gevaar betekent voor de veiligheid. Naar aanleiding van bezwaren van de middenstand besluit Rijkswaterstaat de aanleg voorlopig uit te stellen. »



**"O wat fijn,
de rondweg mag er zijn.
O wat rot,
wij fietsen ons kapot"**



Het is inmiddels april 1970 wanneer gemeenteraadslid, de heer G. Groeneveld van de Partij van de Arbeid, zich boos maakt. Hij wil dat de raad in actie komt om de rijksweg uit het dorp te krijgen. Per week gebeuren er twee ongelukken en dat vindt men 'normaal'. "Die rijksweg," zegt hij, "is een onding. Drie jaren later, wanneer de 'Commissie Gesprekskringen' de weg Zwolle – Almelo ter sprake brengt, komt een groot aantal Heinoërs opdagen. Uit een onderzoek is komen vast te staan, dat op meerdere dagen in de week 11.000 tot 13.000 voertuigen per etmaal door het dorp rijden. Een der aanwezigen maakt de opmerking: "Het is al een moordenaarsweg en als wij nog langer wachten wordt het een dodenweg." De aanwezigen wensen een snelle oplossing, maar die laat nog op zich wachten. Burgemeester en wethouders hebben de visie dat de weg zuidwestelijk om Heino moet lopen. Dat levert echter weer bezwaren op van de actiegroep 'Veertig Heinoërs'.

Het is maart 1976 wanneer de gemeenteraad een krediet van twintig duizend gulden beschikbaar stelt voor het ontwerpen van een bestemmingsplan voor de rondweg. De gemeente pakt de voorlichting aangaande de situering van de rondweg gedegen aan.

Er worden twee dagen uitgetrokken om de grondeigenaren en de bewoners uit het gebied waar de rondweg gepland is, totaal ongeveer 40, te informeren. Daaraan voorafgaand zullen de plannen enige tijd ter inzage worden gelegd. En zoals de plannen voor de rondweg er uitzien, zal rijksweg 35 vanuit de richting Zwolle nabij de Zuthemerweg worden 'omgebogen'. Nabij 'Lustoord' komt de aansluiting van de rondweg op de bestaande weg tot stand.

Dan wordt Heino het slachtoffer van een principestrijd tussen het Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne en de dienst Rijkswaterstaat. Over het hoofd van de gemeente heen vechten beide instanties voor hun gelijk: inzet van de strijd is de maximumnorm voor geluidshinder van de nog aan te leggen rondweg. Het verschil van mening omvat 5 dB (decibel), maar het gevolg is wel dat de gemeente Heino nog lang niet kan beginnen met de aanleg van de broodnodige rondweg.

Het heeft lang geduurd, maar eindelijk is het dan zo ver, het bestemmingsplan voor de rondweg om Heino ligt in augustus 1979 ter visie. Door de aanleg van de weg worden ongeveer 45 mensen getroffen en met allen is over deze aangelegenheid uitvoerig gesproken. Helaas dreigt het volkstuinencomplex 'De Beukelaer' door de aanleg van de weg eveneens in het gedrang te komen. Deze vereniging zal een gedeelte van haar complex aan de Van der Capellenweg moeten afstaan. De volkstuinclub wil zekerheid. Het bestuur nodigt burgemeester, wethouders en raadsleden uit om de situatie ter plekke te bekijken. Besloten wordt dat de volkstuinvereniging wordt gecompenseerd en op een andere plek grond krijgt.



Na ruim veertig jaren van studie en overleg, wordt het tracé van de toekomstige rondweg om Heino in maart 1980 in een ontwerpbestemmingsplan vastgesteld.

Rijkswaterstaat gaat voortvarend te werk om de benodigde gronden aan te kopen om daarna zo snel mogelijk de weg aan te leggen. Helaas stelt de provincie de beslissing, over het door de raad goedgekeurde bestemmingsplan, met zes maanden uit.

Het is inmiddels april 1981 wanneer er meer tekening begint te komen in de realisering van de rondweg. Tijdens de commissievergadering van Openbare Werken adviseren de leden positief over verkoop van gemeentegrond ten behoeve van de rondweg.

Maar er liggen nog bezwaren van aanwonende boeren bij De Kroon. Deze bezwaren halen het echter niet, evenmin als de alternatieven die op tafel liggen. De Kroon vindt de nu gekozen oplossing toch de beste, omdat er rekening is gehouden met een toekomstige uitbreiding van Heino in oostelijke richting.

In verband met de aanleg van de rondweg zullen er wegen verlegd moeten worden en er zullen wegen vervallen. Daaronder vallen de Zuthemerweg, de Hayeweg, een gedeelte van de Blankenvoortsweg, gedeelten van de Moerweg en de Berkendijk, een gedeelte van de Vidal de St Germainweg en de Raalterdwarsweg.

Door drie inwoners van Heino wordt bezwaar gemaakt. De bezwaren van de heren G. Klaseboer en J. Giezen hebben betrekking op de Berkendijk. Burgemeester en Wethouders van de gemeente Heino vinden deze bezwaren gegrond en stellen voor de Berkendijk open te laten voor het verkeer.

Mevrouw G.W. Haye maakt bezwaar tegen de plannen met betrekking tot de Hayeweg en de Blankenvoortsweg. De woning van mevrouw Haye is onteigend en zal worden afgebroken.

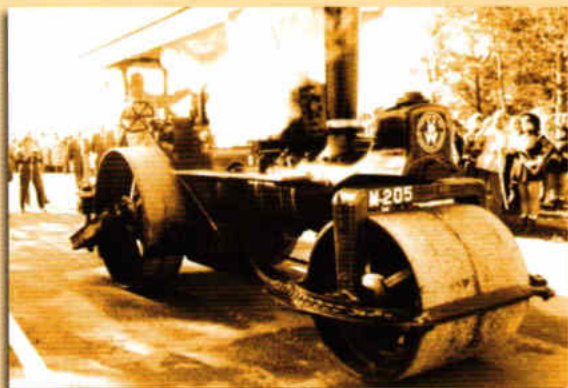
Maar mevrouw Haye en haar kinderen geven het gevecht om het eigendomsrecht van een lap grond aan de Blankenvoortsweg niet op. De woning van de weduwe wordt door een plaatselijk sloopbedrijf afgebroken, terwijl mevr. Haye, samen met haar kinderen, van tien uur 's morgens tot half zeven 's avonds door de politie op het bureau wordt vastgehouden.

Het een en ander is een uitvloeisel van een onteigeningsprocedure die Rijkswaterstaat heeft aangespannen en gewonnen om de rondweg te kunnen aanleggen. Mevrouw Haye vindt dat het slopen van haar woning een onrechtmatige daad is. En aangezien zij zich flink heeft verzet tijdens de sloop en bij de aanhouding door de politie, is haar huidskleur veranderd in alle kleuren van de regenboog. Ze weet zich gesteund door een gerenommeerd advocatenbureau en is van plan



gerechtelijke stappen tegen Rijkswaterstaat te ondernemen. Intussen heeft ze met een caravan weer bezit genomen van het terrein. Zonder problemen weet ze de telefoonaansluiting te herstellen. Ze hoeft alleen maar de draden uit de grond te trekken en er een telefoon op aan te sluiten. Haar huis moet wijken voor een fietstunnel onder de aan te leggen rondweg.

In oktober 1983 worden de werkzaamheden met betrekking tot de rondweg aanbesteed en gegund aan de Zwolse aannemerscombinatie Stevin/Schagen. Met deze aanleg is in totaal een bedrag gemoeid van ± 16 miljoen gulden. Het werk zal in totaal 104 weken in beslag nemen. Voor de rondweg moesten zes woningen worden gesloopt en verder diverse werkruimten, schuren en stallen. Door Rijkswaterstaat is in totaal ruim 30 ha grond aangekocht. Met de aanleg van de rondweg is onder meer gemoeid het verwerken van 176.000 m^3 zand en 41.200 ton asfalt, het aanbrengen van 570 duikers van pvc, 630 m duikers van ongewapend beton en 80 m duikerelementen van gewapend beton. Het afgraven, vervoeren en verwerken van 75.000 m^3 grond en zand en het verwerken van 4000 m^2 beton straatstenen. De lengte van de rondweg bedraagt 4800 meter.



De opening gaat gepaard met tal van festiviteiten. Het ochtendgebeuren is een zaak van de gemeente Heino en Rijkswaterstaat. Het middagprogramma wordt verzorgd door de Stichting Heija Heino, die daarbij diverse verenigingen en schoolkinderen betreft. «

In februari 1984 probeert een actiecomité alsnog een fietstunnel aan de Dalfserweg onder de nieuwe rondweg te krijgen. Leerlingen van de LHNO scholen uit Heino en Raalte en leerlingen van de Landbouwschool uit Heino maken intensief gebruik van deze, volgens het actiecomité, eeuwenoude weg. Het comité heeft brieven gestuurd aan de gemeente Heino, Rijkswaterstaat en aan de minister van Verkeer en Waterstaat, mevrouw Smit-Kroes, vergezeld van 200 handtekeningen. Helaas, er komt geen fietstunnel. Tijdens de opening van de rondweg is er een bescheiden protest ter hoogte van de afgesloten Dalfserweg. Op de borden staat: "O wat fijn, de rondweg mag er zijn. O wat rot, wij fietsen ons kapot. En 200 handtekeningen op papier, kinderen vragen eenvoudige fietstunnel hier".

Die opening vindt plaats op het nieuwe kruispunt Rondweg – Berkendijk. De ruim honderd genodigden zullen daarna, gezeten in koetsen van de koetsenvereniging, de rondweg volgen richting Zwolle en de weg via het kruispunt Rondweg – Blankenvoortsweg verlaten. Op dat moment zal Rijkswaterstaat de weg vrijgeven voor verkeer en is de opening een feit.

Geraadpleegde bronnen:

www.en.toen.nu/nl/overijssel/salland/heino/rijksstraatweg.

Heino Koerier Extra editie.

Krantenknijsel archief van de vereniging Omheining.

Plakboek van de heer B. Baarslag.



Een waardevol geschenk

Gedenkboek VV Heino 50 jaar

VOETBAL VERENIGING HEINO 50 JAAR

ZONDAG 7 JULI JL. WERD DOOR DE VOETBALVERENIGING HEINO, TIJDENS EEN RECEPTIE TER ERE VAN HAAR 50-JARIG BESTAAN, HET BOEK 'VV HEINO 50 JAAR' 1969-2019 GEPRESENTEERD, EEN SPECIAAL JUBILEUMBOEK. OMHEINING WERD DIE MIDDAG VERRAST MET EEN EXEMPLAAR VOOR EIGEN BIBLIOTHEEK.

EEN BIJZONDER WAARDEVOL GESCHENK.

TEVENS WERD ONS ALLE ACHTERGRONDINFORMATIE VAN VV HEINO AANGEBODEN EN EEN DOOS MET HEEL VEEL FOTO'S VAN DE VOETBALVERENIGING DOOR DE JAREN HEEN. PRACHTIG MATERIAAL VOOR ONS ARCHIEF EN FOTOARCHIEF.

AL JARENLANG BESTAAT ER EEN GOEDE SAMENWERKING TUSSEN DE VOETBALVERENIGING HEINO EN ONZE VERENIGING VOOR WAT BETREFT HET UITWISSELEN VAN GEGEVENS EN FOTOMATERIAAL. TIEN JAAR GELEDEN, TIJDENS DE VIERING VAN HET 40-JARIG BESTAAN, RESULTEERDE DAT IN EEN GROTE TENTOONSTELLING IN ONZE VERENIGINGSRUIMTE, DIE DRUK WERD BEZOCHT. DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE IS BLIJ

MET DEZE SCHENKING EN DE AANWEZIGEN HEBBEN NAMENS ONZE VERENIGING HUN DANK AAN DE JUBILERENDE VOETBALVERENIGING OVERGEBRACHT. «

50



VV HEINO 50 JAAR

1969 - 2019

Tekst: Jennie Pruim-Reinders

Geboren en getogen op de Vlaminckhorst

Interview met Annie Meulman-Kortstee

Tekst: Ewout van der Horst



Annie Kortstee (Heino 30 november 1942) is geboren op boerderij de Vlaminckhorst te Heino, als jongste dochter van Hermannus Johannes Kortstee (1893-1970) en Grada Johanna Bosch (1907-1986).

Op de Vlaminckhorst kreeg ze het boerenleven met de paplepel ingegoten.

Het smaakte Annie best, maar bij gebrek aan een opvolger verliet het gezin in 1963 de boerderij. Annie trouwde in 1968 met Johan Meulman (Vilsteren 1935), met wie ze nog altijd op een steenworp afstand van haar ouderlijk huis woont.



'Ik ben in de oorlog geboren op de Vlaminckhorst, als jongste in een gezin met twee broers en twee zussen. Ik kan mij herinneren dat de Canadezen bij de bevrijding chocolade en biscuit uitdeelden. Dat kenden wij niet. Mijn familie boerde al een hele tijd op de Vlaminckhorst. Mijn vader is er in 1893 geboren. Hoe lang zijn voorouders er woonden, weet ik niet.

Wij pachtten de boerderij van de heren Rietberg en De Bruin. Zij waren neven van elkaar en hadden de Vlaminckhorst geërfd. Rietberg was advocaat in Rotterdam en De Bruin was directeur van het spoorwegmuseum in Utrecht. Op een gegeven moment is De Bruin uitgekocht door Rietberg. Toen was Rietberg dus alleen eigenaar van de Vlaminckhorst.

Aanvankelijk gebruikten de beide families het spieker in de zomer als vakantieverblijf. Later hebben ze het spieker verhuurd, meestal aan mensen uit het dorp. In de oorlog heeft de familie Van Ittersum van het Rozendaal nog een tijdje op het spieker gewoond.



Van links naar rechts: Jan, vader, Marietje, Gerard, moeder, Annie en Diny.

In de oorlog werd in de boerderij zelfs nog lesgegeven, want de Duitsers hadden de school gevorderd.

In mijn jeugd kwamen beide families een keer in het jaar bij ons op bezoek. Die dag, ergens in het voorjaar,

kwamen ze de pachtsom halen. Dan moest je als huurder zorgen voor eten en drinken. En niet te kinderachtig natuurlijk, nee het beste van het beste. Mijn vader haalde hen met de kar op van het station in Heino en 's avonds bracht hij ze weer terug. Als wij bijvoorbeeld een horloge of fiets hadden gekregen, dan moesten we die verstoppertjes, anders zouden de pachtheren denken dat wij het te goed hadden en dan werd de huur verhoogd. Dat wilde mijn vader natuurlijk niet.

De volwassenen zaten bij zo'n bezoek op de heerd, de beste kamer. Daar werd dan het eten opgediend. Ze bespraken van alles en nog wat. Daar mochten wij als kinderen niet bij zijn. Wij zaten in de keuken. Mijn vader wilde natuurlijk

wel eens dat sommige dingen veranderd of opgeknapt werden. Dat werd dan besproken. Mijnheer en mevrouw Rietberg en De Bruin waren gewone mensen. Vroeger voelde je je als pachtboer wel de mindere tegenover deze families. Het was wel 'mevrouw' en 'mijnheer'. Mijn ouders noemden hen echt niet bij hun voornamen.

Voor ons was de Vlaminckhorst ideaal. Je woonde in



Augustus 1945 van links naar rechts op de bank: Annie, Marietje, Jan, Gerard en Diny. Staande achter de bank: Hobbie, Nina en Balt de Bruin.



in het dorp en toch buiten. Wij zaten overal dichtbij. We hadden alle ruimte om het huis en leerden schaatsen op de vijver in het bos. Mensen van buitenaf moesten hun kinderen altijd brengen en halen, maar wij redden onszelf. Kinderen uit de buurt kwamen vaak bij ons spelen: onder andere: stoelendans, zakdoekje leggen, verstoppertje spelen of schaatsen op de vijver.

Al met al heb ik op de Vlaminckhorst een fijne en onbezorgde jeugd gehad.

De Vlaminckhorst

Mijn vader is zijn bedrijf met een paar koeien begonnen. Dat aantal is steeds verder uitgebreid. Er was toen bij de boerderij nog veel heidegrond, die hij heeft ontgonnen. Toen wij in 1963 vertrokken, had hij plusminus twintig koeien. Dat was voor die tijd behoorlijk wat. De koeien stonden op de deel en aan het einde daarvan was een paardenstal. Wij hadden altijd twee paarden. Het jongvee stond in de zwarte schuur. Daar hadden we ook fokvarkens in vier hokken. De wc was ook in de schuur. De kippen zaten in een hok voor de schuur bij de bosrand. We hadden ook schapen. Die liepen voor de boerderij. Er waren mensen die zeiden dat mijn vader een grote boer was, maar ja, wat is een grote boer?

Het karnhuis was niet meer in gebruik om te karnen. Wij noemden het nog wel zo. Ik weet niet anders of onze melk ging naar de fabriek. In het karnhuis stond voer voor de varkens en de karnemelk van de fabriek. Toen mijn zus verkering had, zat het stel 's avonds samen in het karnhuis. Maar wanneer mijn vader vond dat het allemaal veel te lang duurde, liep hij naar buiten en dan wist mijn zus wel hoe laat het was. Ze moest binnenkomen.

Wij hadden een knecht en een meid op het bedrijf. Tja, ik heb eigenlijk een hekel aan die termen 'knecht' en 'meid', maar zo noemden ze dat toen. De knecht sliep op de wippe, boven de koeien. De meid sliep bij ons op de meisjeskamer. We hadden maar twee slaapkamers, een voor mijn ouders en een voor de meisjes. Mijn broers sliepen in de bedstee. Toen mijn zus 12 was, hebben ze gezegd de meid laten gaan. Toen mijn broers wat ouder waren, is ook de knecht vertrokken. Mijn vader kon altijd heel goed knechten houden. 's Morgens moesten ze vroeg op, om half vijf, maar 's avonds waren ze altijd om zes uur klaar. Alleen in de hooitijd en de roggebouw als de oogst naar binnen moest, kon het wat later worden.

Er kwamen veel landlopers bij de boerderij, zoals Jan Assink, die in een soort doodskest sliep en Mina Kris. Mijn moeder was heel gelovig. Zij stuurde niemand zonder eten weg. Mina Kris woonde in een heel oud boerderijtje in Hoonhorst. Ze had een zieke zuster. Ze kwam af en toe bij ons om hooi te vragen voor haar sikken. Het was kort voor de kerstdagen, toen mijn moeder Mina Kris een broodbon meegaf.

*~ Voor ons was
de Vlaminckhorst ideaal.
Ze woonde in het dorp
en toch buiten.
Wij zaten overal
dichtbij ~*



Mijn vader bracht graan naar bakker Blom in Heino. Het graan werd in de maalderij van Hassink gemalen. Voor het graan kregen wij een aantal bonnen voor roggebrood. Met zo'n bonn kon Mina een achtponder halen. Ze kreeg ook nog het bakgeld mee van mijn moeder. Mina ging met het brood op de fiets naar Hoonhorst. Toen hield de politie haar aan. Ze zeiden: "Hoe kom jij aan zo'n groot roggebrood?" Ze konden niet geloven dat ze dat van mijn moeder had gekregen. De politie is nog bij ons geweest om te vragen of het wel klopte!



Vader en moeder op het kelderluik.

Boer in hart en nieren

Mijn vader was een boer in hart en nieren. Zijn hart lag vooral bij de koeien, hij was een echte liefhebber van roodbont vee. Varkens hoorden er gewoon bij, maar koeien waren het echte werk. Als wij knollen moesten trekken en even met elkaar stonden te praten, zei mijn vader: "Als je ze onderaan pakt, krijg je de kleintjes ook mee." We mochten dus niet praten, maar moesten knollen trekken. Toen de oorlog uitbrak, hadden we een knecht uit Raalte, die de hele tijd omhoog stond te kijken naar Duitse vliegtuigen. Maar mijn vader zei: "Daar in de lucht is het werk niet, het werk is hier." Mijn vader was op en top boer, werkelijk waar.

Iedereen die kop en benen had, moest meehelpen op het bedrijf, met koeien melken of met de roggebouw. Een koe sloeg natuurlijk weleens achteruit. Dan vroeg mijn vader niet of we ons bezeerd hadden, maar: "He-j de melk e holden?" Als het graan gemaaid werd, maakten ze bossen die aan 'gasten' rechtop gezet werden. Mijn zus Marietje en ik moesten de losse sprieten – de 'spiers' zoals mijn vader ze noemde – oprapen en tussen het touwtje van de bossen steken, maar dat touw zat soms zo strak dat we ze onder de gast verstopten. Mijn broer moest die gasten later weer op de wagen steken en kwam dan al die spiers weer tegen. Dat vond hij natuurlijk niet zo leuk, want mijn vader was wat dat betreft heel precies. Het binnenhalen gebeurde met staande wagen. De ene helft ging het graan halen en de andere helft moest het graan in de berg stoppen. Dat ging dus steeds door, zonder rustpauze. Alleen mochten we af en toe koffie drinken of wat eten.

Geen bedrijfsopvolger

Mijn oudste broer Gerard kon goed leren. Het hoofd van de lagere school, Brinkhuis, kwam bij mijn ouders en zei: "Je moet die jongen laten leren. Je hebt nog een zoon die boer kan worden." Toen heeft Gerard eerst de achtste klas gedaan. Misschien zou hij nog van gedachten veranderen, dacht mijn vader. Maar onze Gerard is toch naar de hbs in Zwolle gegaan. Dat was iets: een boer uit Heino naar de hbs. Maar hij moest net zo goed op de boerderij helpen als de anderen. Hij is in Wageningen veeteelt gaan studeren. Veeteelt vond mijn vader nog wel mooi, maar later is Gerard overgestapt naar microbiologie.

Mijn oudste zus wilde ook gaan studeren. Dat vond mijn vader niet goed. "Een dienstmeid in huis en de dochter laten leren?" Mijn tweede broer Jan wilde ook doorleren. Hij wilde theologie studeren. Mijn vader moest er niets van weten: "Hoe kun je mij dat toch aandoen? Ik kan jullie toch niet allemaal laten studeren en zelf het werk doen?" En: "Zo'n studie moet wel

wel betaald worden." Jan kon er met mijn vader niet zo goed over praten. Mijn moeder zei altijd: "Als je ervoor geschikt bent, dan komt die tijd wel een keer. Als opvolger kon mijn broer vrijstelling van dienst krijgen, maar uiteindelijk is hij toch opgeroepen. Na zijn dienstdiensttijd is Jan alsnog gaan studeren. Hij heeft zijn zin doorgezet. Jan was gewoon geen boer. "Was je weer in het voorhuis?", zei mijn vader dan. Uiteindelijk is hij priester geworden. Hij zit bij de orde van de Franciscanen. Hij is al 50 jaar franciscaan. Mijn moeder vond het nog wel mooi dat een zoon van haar priester werd, maar dat had mijn vader niet zo. Hij was teleurgesteld dat hij geen opvolger had.

Na het vertrek van Jan heeft mijn vader weer een knecht genomen. Alleen kon hij het werk niet aan, maar de knecht beviel ook niet goed. Toen had mijn vader er schoon genoeg van. Hij had het bedrijf opgebouwd en nu was er niemand om het over te nemen. Mijn zussen hadden allebei verkering met een boerenzoon die hun vaders zouden opvolgen. De een is naar Schoonebeek gegaan en de ander naar Schalkhaar. Ik had nog geen verkering. Toen de huur afliep, heeft mijn vader gezegd: "Ik stop ermee." Hij is hier in het dorp gaan wonen. Er zijn toen nieuwe pachters op de Vlaminckhorst gekomen.

Op 29 november 1962 zijn we verhuisd. Hij was al iets dementerend, maar na de verhuizing is hij heel snel dement geworden. Hij raakte letterlijk en figuurlijk de weg kwijt. Hij was zo teleurgesteld dat hij geen opvolger had. Ik denk dat die tegenslag zijn ziekteproces heeft versneld.

Ik ben met mijn ouders naar het dorp verhuisd. Ik had mijn akte gehaald en werkte in Kampen op een VGLO-school. Na een paar jaar ben ik in een winkel gaan werken. Handel vond ik leuker dan onderwijs. In die tijd heb ik mijn man Johan leren kennen. Johan komt van de Borrinkhoeve, middenin Vilsteren tegenover de kerk. Als wij elkaar eerder hadden leren kennen, was Johan boer op de Vlaminckhorst geworden. Daar had hij wel belangstelling voor. In Vilsteren duurde het veel te lang voordat hij aan de beurt kwam om te boeren, want hij is de oudste zoon uit een gezin met twaalf kinderen. Hij is bij Coveco terecht gekomen. Anders was hij boer geworden in Heino. Zelf was ik ook met plezier boerin geworden, maar ja, het is anders gelopen.



Renovatie Vlaminckhorst

De afgelopen jaren stond de Vlaminckhorst leeg. We liepen 's avonds vaak een rondje en kwamen dan langs de boerderij. Ik ergerde mij eraan dat die zo verloederde. Dat heeft mij echt pijn gedaan. Mensen hebben wel eens tegen ons gezegd: "Ik snap niet dat jullie daar niet naar toegaan." Maar daar hebben wij helemaal de leeftijd niet voor. Dan ga je je toch niet die trammelant aanhalen. Bovendien moet je nogal wat centen meebrengen. Ik ben blij dat Henk en Nellie de boel hebben opgeknapt. De boerderij komt weer prachtig voor de dag. «

Heino, 5 november 2018



"Wule zekt det zo"

Een rubriek veur platproaters

In deze aflevering schotelen we u een selectie van 24 dialectwoorden voor die beginnen met een 'r'.

rachelen

- tieren, schelden

rakkert

- lichaam

rappigheid

- snel, vlug

rech(t)dag

- op orde brengen,
de orde herstellen

rechtbroan

- onwillig zijn

redolm

- ijzerhoudend water

refelen

- draadjes van boontjes

afhalen

reikamme

- haarkam of stofkam

repe

- touw

reppel

- ronde paal in de stal

reppelen

- klauteren

reren

- schreeuwen

reupen

- onder het draad
door grazen

reuren

- roeren



rieze

- rijshout

roan

- raden

roegiezelen

- rijpvorming

roene

- ruïn

roesseltie

- kantje



R

roet

- onkruid

rok

- gammel, speling

röötelkonte

- kletsious

rotte

- rat

röttie

- rotje





Foto omslag: Boerderij 'De Cent' aan Bendijksweg 50.

Omheining

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein omheint. In ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

ISSN 1384-8461

Druk: Sonodruk, Heino

Om Heino



In deze uitgave o.a.



- Suikerzakjes van Heino
- Heino mijn dorpje (slot)
- Brand in speelgoedwinkel
- Zangvereniging 'Asaf'



December 2019
Nummer 4

Van de redactie

Stichting
75 jaar
vrijheid
Heino



Kopij voor het
themanummer
over de oorlog
zien wij graag
vóór 15 januari
tegemeet

75 jaar vrijheid

De werkgroep '75 jaar vrijheid Heino' is sinds 6 november jl. een heuse stichting geworden. In overleg met en goedvinden van de voorzitter van 'Omheining' heeft de werkgroep, bestaande uit vrijwilligers van 'Omheining' en het Dorpshuus het besluit genomen om een zelfstandige stichting op te richten, mede ingegeven door gelijksoortige stichtingen die in de buurgemeenten zijn opgericht. Dit biedt voor zowel de werkgroep als 'Omheining' voordelen.

Dankzij de welwillende en belangeloze medewerking van Notariaat Salland is de verwezenlijking van de Stichting 75 jaar vrijheid Heino snel tot stand gekomen.

Tijdens de festiviteiten die ter gelegenheid van de bevrijding van Heino – 12 april 1945 – op stapel staan, heeft onze vereniging een belangrijke rol. Een greep uit onze activiteiten: op 12 april 2020 wordt een grote tentoonstelling in de Maelderieje geopend door burgemeester Dadema. Op 13 april is de paaswandeling die geheel in het teken van de Tweede Wereldoorlog zal staan. De basisschoolkinderen worden niet vergeten: in de maand maart 2020 biedt 'Omheining' de basisscholen in Heino, Laag Zuthem en Lierderholthuis gastlessen aan over het lokale oorlogsgebeuren met daaropvolgend groepsbezoeken aan de tentoonstelling in de Maelderieje.

Het eerste nummer van 'OmHeino' (maart 2020) wordt een themanummer met een aantal niet eerder gepubliceerde verhalen uit de oorlog. Op 5 mei staat er tenslotte een fietstocht langs vindplaatsen van de oorlog op het programma.

In dit nummer

Gebouw 'Vrede' in de Haarstraat had ook een eigen suikerzakje. Aanleiding voor Jennie Pruim-Reinders om in de serie 'Suikerzakjes van Heino' eens in de geschiedenis van dit verenigingsgebouw te duiken. Vooral in de zeventiger en tachtiger jaren maakten vele verenigingen gebruik van dit gebouw dat uitgroeide tot een cultureel centrum voor Heino.

Han ter Laak sluit de serie 'Heino mijn dorpje' af met een nostalgische blik op ons dorp in de vijftiger jaren die sterk doet denken aan het lied van Wim Sonneveld...

U heeft het de Pompedoers vast wel eens horen zingen, het lied 'Salland, mijn land'. De tekst is in 2002 speciaal voor dit gezelligheidskoor geschreven door Ries Wink, die binnenkort zijn zesde poëziebundel uitbrengt.

De Gereformeerde Zangvereniging 'Asaf' uit Laag Zuthem was geen lang leven beschoren vergeleken met enkele andere zangkoren in de oude gemeente Heino. Jennie Pruim-Reinders beschrijft de nauwelijks twee decennia durende historie van deze zangvereniging.

We hebben nog (lang) niet alle dialectverhalen van onze oude meester Henk van der Veen gepubliceerd. Dit keer een verhaal over Jans Witkamp van de Veldhoekerweg die in de mobilisatietijd van '14-'18 diende aan de Duitse grens.

Half februari 1970, bijna 50 jaar geleden, brandde de speelgoedwinkel van Van Wifferen aan de Vlamincckhorstweg 4 af. Toon Hoefsloot bladerde door het dagboek – 'Opa Guus vertelt' – van Guus van Wifferen en maakte een verhaal van al zijn herinneringen over die rampnacht van 15 februari 1970.

De mannen van de Werkgroep historische gebruiksvoorwerpen ondernemen zelfs fietstochtjes naar zusterverenigingen om achter het gebruik van sommige voorwerpen te komen. Zo zijn ze er nu heel zeker van dat de sjablonen, die in het vorige nummer van 'OmHeino' al ter sprake kwamen, inderdaad werden gebruikt voor het aanbrengen van figuren op jurken.

Twee 'trouwe' rubrieken ontbreken ook in het laatste nummer van 2019 niet: 'Wule zekt det zo' en 'Alweer 20 jaar geleden'.

Wij wensen u veel lees- en kijkplezier.

Inhoud



04. Brand in speelgoedwinkel Van Wifferen ~ *Toon Hoefsloot*
07. Hart voor Heino (gedicht) ~ *Ries Wink*
08. Gereformeerde zangvereniging 'Asaf' ~ *Jennie Pruim-Reinders*
10. De oude meester vertelt ~ *Henk van der Veen*
12. Alweer 20 jaar geleden ~ *Inge Roelofs*
14. Suikerzakjes van Heino (5) ~ *Jennie Pruim-Reinders*
16. Onbekende voorwerpen in de kelder ~ *Gerard Velkamp*
17. Wule zekt det zo ~ *Berend Jan Horstman en Gerrit Hulsman*
20. Heino mijn dorpje (5) ~ *Han ter Laak*

Contributies

15 euro per jaar / 23 euro per jaar buiten Heino (i.v.m. portokosten)

5 euro losse nummers / 6 euro losse themanummers

Ledenadministratie

Inge Roelofs-Hoppen, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Voorzitter

Henk Hofman, Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, 0572-392593

Secretaris

Cor Horstman, Van der Capellenweg 10, 8141 EG Heino, 0572-392109

Penningmeester

Harry Ogink, Twentseweg 12, 8141 MA Heino, 0572-391618

Bestuursleden

Gerard Antonissen, van Langenstraat 16, 8141 VS Heino, 0572-392501

Balt van Bavel, Kloostermanshof 38, 8141 AN Heino, 0572-366150

Berend Jan Horstman, De Horst 10, 8141 BA Heino, 0572-392622

Tiny Kok-Klappe, Woolthuisweg 10, 8141 RX Heino, 0572-393584

Herman Neimeijer, Plataan 19, 8141 SM Heino, 0572-393268

Andre Roelofs, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Eindredactie

Toon Hoefsloot, Tiny Kok en Berrie van Essen

Correctoren

N. Elsinga, T. Hoefsloot, T. Kok, J. Melenhorst,

G. Peeters, J. Peters, B. van Essen

J.K. Pruim-Reinders en W. Steenbergen

Vormgeving

Mirjam van der Weide-Wink

Voor de contactpersonen van de verschillende werkgroepen verwijzen wij u naar onze website.

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

0572-394562 omheining@planet.nl

www.historischeverenigingheino.nl

Rabobank NL06RABO 0327112271



Brand in speelgoedwinkel Van Wifferen 50 jaar geleden

Heino - Een felle uitslaande brand heeft vannacht aan de Vlaminckhorstweg te Heino de speelgoedzaak annex kantoorboekhandel van R. van Wifferen nagenoeg geheel verwoest. Het is aan het supersnelle en zeer bekwame optreden van de Heinose brandweer te danken dat de kapsalon van kapper Knippenberg, liggend tegen het pand van Van Wifferen' in het geheel geen schade leed. De oorzaak van de brand is onbekend.

(Uit: Overijssels Dagblad maandag 16-2-1970)

Brand aan de Vlaminckhorstweg

Eind 1969 en begin 1970 zijn de weersomstandigheden ronduit winters: het is venijnig koud en er valt veel sneeuw. Guus van Wifferen herinnert het zich als de dag van gisteren. Ook in februari doet koning winter nog van zich spreken. De bouw van een nieuwe winkel met woonhuis aan de Marktstraat waar hij dagelijks bij betrokken is, ligt stil.

Op zondagavond 15 februari 1970 brengen Guus en zijn broer Bert met de auto van hun vader hun vriendinnen naar huis. Die wonen allebei in Hellen-doorn.

Op de heenweg gaan ze nog even langs de winkel om te controleren of alle binnendeuren in het pand wel tegen elkaar open staan, zodat het in alle ruimten warm is. Het vriest behoorlijk en er is al eens eerder een leiding gesprongen.

Terug uit Hellen-doorn rijden ze snel door naar huis in de Bannierstraat, het is al laat. Rond half een liggen ze in bed.

Rond drie uur worden de ouders gewekt met de verontrustende vraag waar Guus is. Zijn auto, een Volkswagen, staat namelijk naast de winkel die in lichterlaaie staat. De brandweer moet weten waar hij is. Mogelijk is hij in het brandende pand.

Guus wordt ruw gewekt. Nog nooit heeft hij zich zo vlug aangekleed en samen met zijn vader spoedt hij zich naar de rampplek.

De bluswerkzaamheden zijn in volle gang en op enige afstand, op het pleintje voor de snackbar, staan ze te kijken. Met een brok in de keel kijken ze machteloos toe, hoe de winkel door de vlammenzee wordt verwoest. Als het vuur het vlondertje boven aan de trap naar de tweede verdieping bereikt, waarop het overgebleven vuurwerk van de afgelopen jaarwisseling ligt, kijken Guus en zijn vader elkaar vol spanning aan. Het geknetter van de vlammen klinkt even iets anders, iets feller, maar er is geen oorverdovend geknal van kanonslagen, gesis van vuurpijlen of gehuil van gillende keukenmeiden

te horen. Op een gegeven moment moet Guus met enkele brandweermannen mee om achter het brandende pand te kunnen aanwijzen waar in de keuken de gasaansluiting zit. Die is gesprongen en zorgt voor extra problemen bij het blussen.

Hoelang ze bij de brand hebben gestaan, weet Guus niet meer. Wel dat hij meteen met zijn vader in overleg is gegaan hoe ze nu verder moeten. Ze doen snel inkopen. Wat heel lastig is, is dat ze op heel korte termijn tijdelijk ruimte nodig hebben om de verkoop te kunnen laten doorgaan. Die ruimte komt er sneller dan gedacht: al de dag na de brand krijgen ze ruimte aangeboden van Johan van de Worp. Hij is bereid een deel van zijn schuur aan de Marktstraat te ontruimen, zodat Van Wifferen en zoon daar de winkel voorlopig kunnen voortzetten. Op de woensdag na de brand - 17 februari - komen er zoveel goederen binnen dat ze op donderdag al met de verkoop kunnen starten. Tot half april moeten ze het in de koude schuur, waarvan de deuren altijd wagenwijd openstaan, zien vol te houden. Daarna is hun eigen winkel in aanbouw, toevalligerwijs op de plek naast de schuur van Van de Worp, klaar.

De nasleep

Na de brand gaan er natuurlijk de nodige verhalen rond in het dorp. Het verhaal dat er kanonslagen gehoord en vuurpijlen gezien zijn, wordt nog eens flink aangedikt. Er zou in die rampzalige nacht een geweldige vuurwerkshow te zien zijn geweest.

Erger is de reactie van verschillende mensen, dat de brand zou zijn aangestoken.

Op zeker moment moet Guus met een politieagent en een rechercheur naar de winkel om uit te leggen op welke plekken hij de avond voor de brand is geweest. Ze komen in de ruimte waar de kachel staat die het hele pand moest verwarmen. De rechercheur pakt een stok en rommelt wat op de vloer bij de kachel en zegt tegen de agent dat hier niets te zien is. Dan kijkt hij naar boven en constateert dat de oorzaak van de brand een houten steunbalk is die bij de bouw tegen het rookkanaal is aangelegd. Jarenlang is het goed gegaan, maar uiteindelijk is de balk door de hitte van het rookkanaal verkoold en kon het hout gaan smeulen en ontbranden. De rechercheur maakt een paar foto's van de onheilsplek en legt

**- Met een brok in de keel
staan ze te kijken -**



daarmee onomstotelijk het bewijs vast dat er beslist geen sprake van brandstichting is geweest.

Het is nu van belang dat de bouw van de nieuwe winkel aan de Markstraat zo snel mogelijk wordt hervat; grote hete-luchtkanonnen brengen daarbij uitkomst en eerder dan verwacht kan de winkel half april 1970 geopend worden.

De voorgeschiedenis: de jaren tussen 1946 en 1970

Guus' ouders trouwen in 1946 en nemen de winkel van Roelof Wolters aan de Vlaminckhorstweg over. De winkel is niet groot, niet veel meer dan 16 vierkante meter. Naast de winkel is de woonkamer en daarnaast een gedeelte dat bewoond wordt door Mina Vlakveld, afkomstig uit Hasselt. Zij overlijdt in november 1954, waarna dit gedeelte bij de woonkamer wordt getrokken. Achter het winkelgedeelte is een kleine ruimte, het kantoortje, met een trap naar de bovenverdieping. Achter het kantoortje is een grote woon-keuken. Achter de woonkamer is de slaapkamer en keuken van de oude vrouw.

Tegen Sinterklaastijd wordt de woonkamer ontruimd, er worden stellingen geplaatst en speelgoed uitgesteld. Direct na Sinterklaas wordt alles ingericht voor de kerstverkoop en komt ook het vuurwerk tevoorschijn. Het is elk jaar weer een fikse operatie, maar op kerstavond wordt met man en macht gewerkt om de woonkamer weer op orde te krijgen, zodat kerst in huiselijke kring gevierd kan worden.

Vader Van Wifferen laat de winkel over aan zijn vrouw. Zelf werkt hij in loondienst bij busbedrijf Meinderink.

Na de geboorte van Guus in 1947 breidt het gezin zich verder uit. Het wordt een groot gezin, bestaande uit 6 jongens en 1 meisje.

Hoewel Guus' moeder hulp in de huishouding heeft, is het heel gewoon dat Guus wordt ingeschakeld om af en toe een klant te helpen. Zo wordt het winkelgebeuren hem met de paplepel ingegoten. Geen wonder dat Guus na de lagere school voor een school kiest die met de middenstand te maken heeft: de detailhandelsschool. Fluitend doorloopt hij dit onderwijs. Hij slaagt in 1964 en gaat in de winkel aan de slag. Geleidelijk aan neemt bij Guus het idee om in Heino een eigen zaak te beginnen steeds vastere vormen aan. Met zijn vader gaat hij op zoek naar geschikte winkelruimte of een plek waar een winkel gebouwd kan worden.

Aan de Marktstraat naast de grote schuur van Van de Worp is een kale plek, een uitstekende locatie voor een winkel-pand.

Guus krijgt de mogelijkheid om de grond te kopen. Hij geeft bouwbedrijf Schrijver de opdracht het pand te bouwen. De bouw begint halverwege 1969. Medio april 1970 opent Guus zijn nieuwe pand aan de Markstraat.

Veertig jaar heeft hij er met ziel en zaligheid gewerkt. In februari 2010 stopt hij ermee.

Al staat de speelgoedwinkel al tien jaar niet meer op de oude vertrouwde plek, de leus 'Effe naar Guus' is voor vele inwoners van Heino nog steeds een begrip. «



Knalkurken

“Op zekere dag - het liep al tegen het nieuwe jaar - hielp mijn moeder een klant die een paar knalkurken wilde kopen. Knalkurken waren gevuld met een beetje kruit die met speciale pistolen moesten worden afgeschoten, een- en tweeloops pistolen. Ze gaven een behoorlijke knal. De kurk stopte je voor in de loop, je haalde de trekker over en dan volgde een fikse knal. De kurken zaten in een doosje van 25 stuks. Je kon de kurken ook per stuk kopen. Ze zaten ietsje vastgeplakt op de bodem van het doosje. Mijn moeder trok de knalkurken wat ruw los, zodat er kleine vonkjes vanaf vlogen. Dat was op zich niet erg, maar het gebeurde net boven een doos met vuurpijlen. De vonkjes sloegen over en de ene na de andere vuurpijl vloog door de tot winkelruimte ingerichte woonkamer en eindigde zijn rondjes met een knal. Gelukkig bleef de schade beperkt tot een aantal brandvlekken op het behang en liep alles, om in 'vuurwerktaal' te spreken, met een sisser af. “

Bronnen:

'Opa Guus vertelt',

dagboek van Guus van Wifferen, 2017.

Krantenarchief Vereniging voor heemkunde
'Omheining'.

Hart voor Heino

DE HEINOSE DICHTER RIES WINK KOMT BINNENKORT MET ZIJN (INMIDDELS) 6E POÉZIEBUNDEL.

IN EEN RECENT VERLEDEN (2002) SCHREEF HIJ EEN LIEDTEKST OVER SALLAND EN ZIJN FAVORIETE DORP HEINO. RIES DEED DAT SPECIAAL VOOR HET - DOOR JAN HAGEMAN - IN 2001 OPGERICHTHE HEINOSE GEZELLIGHEIDSKOOR DE POMPEDOERS.

HET WORDT OVERAL EN DOOR EEN IEDER ZEER GEWAARDEERD.

HIERONDER DE TEKST:

Salland, Mijn Land - Heino met zijn pompe op het plein

Ver van het drukke westen, daar ligt een land
Salland, natuur en mens gaan daar hand in hand
Dorpjes en weiden, dat is waar ik voor val
Heino gaat mij echter bovenal

Eeuwen geleden werd ons Salland gezien
Wist bisschop Otto toen al zeker misschien
Dat er op aarde maar één dorpje kan zijn
Heino met zijn pompe op het plein

***Salland, mijn land, ik hou van jou
Heino, het dorpje, zo heerlijk en rustig, ik blijf je trouw
Salland, de streek, vol rust en vree
Waar ik ook ga, in mijn hart neem ik jou altijd mee***

Waar ik ook fiets of wandel of waar ik rust
Altijd een plek waar dorst met bier wordt geblust
Salland, het land waar 't leven stil lijkt te staan
Heino staat voor mij steeds bovenaan

Boeren en burgers zijn in Salland steeds één
Sfeer is er goed, een ieder wil er steeds heen
Maar als de zon zijn weg zoekt terug naar zijn bed
Heeft een echte Heino'er nog pret

Ries Wink





Tekst: Jennie Pruim-Reinders

ereformeerde zangvereniging 'Asaf'

De zangvereniging 'Asaf' werd opgericht op 2 april 1952 's avonds om half acht ten huize van de heer J. Kleijer te Laag Zuthem, hoofd van de 'School met de Bijbel'. Er waren zeven meisjes en zeven jongens aanwezig, leden van de meisjes- en jongelingsvereniging, en de heer en mevrouw Kleijer. Tot voorzitter werd gekozen de heer J. Kleijer, tot secretaresse Gé Schaapman, tot penningmeester Henny v.d. Wal, tot algemeen adjunct Sjoerd v.d. Meulen en tot bestuurslid Grietje Wolters. De contributie werd vastgesteld op 30 cent per lid per avond. Er werd gekozen voor de naam 'Asaf', afgeleid van de opperzangmeester in het boek der Psalmen en zoals Asaf 'den Heere verheerlijkte en prees' in zijn psalmen, zo wilde ook de zangvereniging 'Asaf' zingen tot Gods eer en tot verheerlijking van zijn grote naam. Daarom werd besloten om in hoofdzaak alleen psalmen en andere geestelijke liederen te zingen.

Directeur van de zangvereniging werd de heer J. Brouwer uit Hattem. Zijn honorarium bedroeg f 7,50 per avond. De koorkleding van de dames bestond uit een zwarte jurk. Later werd dit veranderd in een witte blouse met zwarte rok. De heren droegen een zwart pak met wit overhemd.

Eerst werd gestudeerd bij het hoofd der school aan huis, later mocht het schoolgebouw worden gebruikt. Eén of twee keer per jaar werd een uitvoering gehouden in het kerkgebouw. Ook werd gezongen bij kerkdiensten, bij broeders en zusters uit de gemeente aan huis en bij bepaalde gelegenheden in andere plaatsen in de omtrek. Een tijd lang werd jaarlijks een uitstapje gemaakt en werd een dropping georganiseerd.

Voorzitter, de heer Kleijer, vertrok in september 1956 naar elders en in zijn plaats werd de heer E.J. Aalbers tot voorzitter benoemd. Het eerste lustrum werd gevierd op 2 april 1957.

Telde de vereniging bij de start 16 leden, na vijf jaar waren het er 27. Het ledenaantal schommelde nogal eens vanwege vertrek en huwelijk. In dit lustrumjaar werd een tweedehands orgel aangeschaft. Dit kon worden gerealiseerd door giften, een zeep-emmer-actie, een huis-aan-huiscollecte en door collectes tijdens de uitvoeringen.

In 1960 bestond het bestuur uit: de heer E. Broenink, voorzitter; de heer E.J. Aalbers, 2^e voorzitter, de heer J. Holtrust, secretaris, mevrouw D. Broenink-Pierik, penningmeester, mevrouw G. Stolte-Wienen, algemeen adjunct.

Het tweede lustrum werd gevierd op 27 maart 1962 met medewerking van de zangvereniging 'Laus Deo' uit Wapenveld. De heer Pool uit Zwolle droeg een gedicht voor met de naam 'Dindua' (Door inspanning nuttig, door uitspanning aangenaam).

In de periode 1964-1965 kwamen er enkele wijzigingen in het bestuur. Mevrouw J. van de Wal werd secretaris en de heer W. Borst werd penningmeester. De contributie werd verhoogd tot 60 cent per avond.

Op 12 maart 1966 werd het huwelijk van prinses Beatrix met de heer Claus van Amsberg op feestelijke wijze gevierd met een lampionoptocht, in samenwerking met het personeel en de leerlingen van de basisschool in Laag Zuthem. Men sloot zich in die periode aan bij de Ring Zwolle.

Op 23 januari 1968 werd de jaarlijkse uitvoering gehouden met medewerking van de koren 'Con Amore' uit Ermelo en 'Zingt Gode Lof' uit Hasselt.

In de periode 1969-1970 bedroeg de contributie f 4,00 gulden per maand. Opvallend is dat in de notulen steeds met veel lof wordt geschreven over mevrouw Schaapman, die elke repetitieavond voor de koffie zorgt.

In het laatste jaarverslag 1969-1970 waren in het bestuur vertegenwoordigd de heer E. Broenink, voorzitter, de heer E.J. Aalbers, 2^e voorzitter, mevrouw D. Brouwer, secretaresse, de heer W. Borst, penningmeester en mevrouw G. Stolte-Wienen, bestuurslid. De heer J. Brouwer was tot het laatst dirigent.

In het begin van de zeventiger jaren werd de zangvereniging 'Asaf' opgeheven. «



Gereformeerde kerk aan de Langeslag.



Dhr. en mevr. Broenink-Pierik.

Geraadpleegde bronnen:
Gegevens en foto van Wim Jansen te Laag Zuthem.
Notulenboek van de Gereformeerde Zangvereniging 'Asaf'.



De oude meester vertelt...



SINDS 2001 IS HIJ NIET MEER ONDER ONS: HENK VAN DER VEEN, OUD-VOORZITTER EN ERELID VAN ONZE VERENIGING. OUD-EINDREDACTEUR VAN HET CONTACTBLAD OOK EN VELE JAREN VOORZITTER VAN DE WERKGROEP STREEKTAAL. VRACHTEN GEDICHTEN EN VERHALEN IN DE STREEKTAAL HEEFT HIJ ONS NAGELATEN. LANG NIET AL HET MATERIAAL IS GEPUBLICEERD. ONDER DE TITEL 'DE OUDE MEESTER VERTELT' WILLEN WE ENKELE VERHALEN UIT ZIJN OEUVERE IN DE KOMENDE EDITIES VAN ONS CONTACTBLAD PUBLICEREN.

Kö'j zwiegen?

Jans Witkamp an de Veldhoekerweg was een meraekel gezellige verteller. En hee had ok zovölle verhalen. Det kwaamp, umdet e in '14-'18, in de mobilisatietied, in dienst was ewest, meer as drie joar. He häd een hele tied an de Duutse grèenze elegen as soldoat-kemies. En wat e dòär niet ommoal belèèfd had. Met die smokkelaers en zo. Der wödden toentertied aekelig völle koffie esmokkeld, mär toch ok wel es wat aans. Luuster mär.

Ien van die plekken, woar as det het alderslimste was, zèè Jans, det was op 'n stèè woar de grèenze tussen een stuk of wat boerderiejen deur leup: een paer lagen der an de Duutse en een paer aan de Hollandse kaante. As grensbewaeker kö'j doar wel gangs blieven. Ie konnen der – bie wieze van spreken – gien oge op hòlen.

A'j doar oe route hadden, za'k mär zeggen, dan zagen z'oe in de värte al ankommen. En dan was ter altied een vrouwe, die de hond reup. Die luu hadden himmoa gien hond, mär de hele buurte was ewaarschuid as zie reup van: Hektor! Hektor! Kiek, en dan kö'j rustig värder goan, want dan gunk ter gieniene stiekem de streep òver met 't ien of aander.

Een geliefd smokkelstèègie was ok een paer kilometer värderop, woar as een pad langs en gedeeltelijk deur een bos leup. De boerderiejen laegen doar wat värder uut mekaere. Doar he'w toch es een moal wat moois belèèfd. Of liever gezegd: doar hebt ze ons toch es een moal te pakken ehad. Wat was 't geval? Wie heulen doar een boer an, die met een volle zak in zien kruuwaegen noa een Duutse collega hen wol. Wat of e doar dan wel in die zak had, vreugen wie em.

– "Ik hebbe mien hond verköch an Wilms doar an de överkaante en die wi'k ter noe henbrengen."

Wie dachen det e ons voor de gek wol holen, der zat vaste koffie of tebak of zo in die zak. En wie wollen em lösmaeken.

- "Doet det niet," zèè-de, "want dan löp e mie vot en dan is 't een hele toer um em weer te kriegen."

Een mooi smoessie. Det dachen wie en wie zèden et em ok. Wie knuppen de zak lös en... inderdoad. Doar sprung een joekel van een Duutse härder uut en hee gunk der voortdalijk van deur.

- "Det is mie ok wat moois," zèè de boer, "noe is 't 'n heel geheister um 'm weer in de zak te kriegen, 'k hebbe 't oe nog zo gezegd."

Hee mos nog een steugie deur en koarken weerumme met een lööge zak op de kruuw-aegen. Wie vunnen het eerlijk ezegd ok niet ärg mooi van oonszelf, mär ja, plich is plich.

Een paer uur laeter kwaamp e der weer an, weer met een volle zak op de kruuwaegen.

- "Het vul niet met," zèè-de, "mär 't is mie toch gelukt."

Wie waeren blieje veur em en wie leuten em ongehinderd deur. 't Was wel een geschikte kèèrl, dache wie. Dache wie, want een paer daegen laeterkwame wie der deur collega's achter, det e de tweede moal niet een hond in de zak had, mär 'n kalf. En det dier moch beslist nioetr de grèènze over...

Hee had oons mooi te pakken ehad. Op zich vunne wie 't trouwens niet iens zo ärg, want einlijk was het niks meer of minder as regelmoatige handel, ie konden 't nauwelijks smokkel-en numen, mär 't was oonze ere te noa, begriep ie?

Een wekke laeter, toe'w weer in de buurte van det bospad mossen patrouilleren, zage wie em doar kot bie op 't land wärken. Wie der hen, wie zollen em het vuur wel es an de schen-nen leggen, det rekken mär.

- "Was het inderdoad de hond die 'j in de zak hadden, toen ie der de tweede moal langs kwamen?" vreuge wie heel streng.

- "Kunt ule zwiegen?" vreug e.

- "Det kö'w," zèden wie.

- "Ech woar?" vreug e.

- "Ech woar."

- "Noe," zèè-de, ik ok."

En dan kö'j as soldaat-kemies wel hellig wödden, mär ie könt em niks leren; helemoal niks.

En Jans had er nog schik van. En det hadden de jongs ok, die doar tegen een heuiöpper an noa em zaeten te luusteren. «



20 jaar geleden

Samenstelling: Inge Roelofs

11 oktober

Ludieker kan bijna niet. Het Nederlandse kampioenschap apenkooi in Heino. Het idee is van cabaretier Theo Maassen, die zich afvroeg waarom het leukste vak van zijn schooltijd een zachte dood gestorven was. Nergens een apenkooiclub te vinden. Jacques Seine, namens carnavalsvereniging De Sökkestoppers altijd op zoek naar iets aparts, hoorde dat idee op de radio. En als ze in Heino eenmaal een idee hebben, gaat de rest snel. Bokken, bruggen, kasten en vooral heel veel matten. De sporthal in Heino staat helemaal vol met de van de gymnastiekles zo bekende attributen. Scheidsrechters achter de tafel, op de stoel met een fluitje, te voet met een rode vlag. Apenkooi is in Heino een serieuze zaak.

Bij een eerste officieel Nederlands kampioenschap hoort een officieel tintje. Dus zijn de Sökkenbloazers er om het Wilhelmus te toeteren.

Van de elf – kan het carnavalesker – deelnemende teams treden er steeds twee tegen elkaar in het strijdperk. De ene partij levert tikkers, de andere partij probeert niet getikt te worden. Niemand weet hoe de tussenstand is. “Doet er ook niet toe”, vinden Maik en Gerjan van Het Brokkenteam.

Met een stel vrienden hebben ze een carnavalsvereniging opgericht en natuurlijk doen ze mee aan het eerste NK Apenkooi. “Toch een middagje van de straat,” vindt Maik. Wat ze anders gedaan hadden? “Slapen natuurlijk”. Want de wedstrijdvoorbereiding was lang, intensief en in de kroeg. Uiteindelijk is het de groep ‘Best Volk’, die met de enorme wisselbeker naar huis gaat. De anderen krijgen allemaal een bierpul en een banaan.



18 oktober

Het heeft er alle schijn van dat basisschool St. Nicolaas in Lierderholthuis weinig eigen middelen hoeft aan te spreken om nieuwe speeltoestellen voor het schoolplein aan te schaffen. Gezien de overweldigende belangstelling voor de bazaar is ongetwijfeld een flink bedrag in het laatje gekomen. Bovendien krijgt directeur Wim van Haaren een cheque van vijfduizend gulden in handen gedrukt door de organisatie van het Bosfeest.

Het organisatiecomité van het jaarlijkse eendaagse feest dat zijn wortels heeft in Lierderholthuis, maar dat zich echter al jaren afspeelt in de nabijheid van de Wijhese buurtschap Elshof, vierde dit jaar zijn 25-jarig bestaan. Het aantrekken van topformatie CAZ en het mooie zomeravondweer hebben ervoor gezorgd dat het Bosfeest enorm goed is bezocht. “Het was absoluut een succes, dus er was ruimte om dit bedrag beschikbaar te stellen,”

verklaarden Paul Schuttert en Bert Bendijk. Als de financiële situatie het toelaat, willen de 'oudere' jongeren die verantwoordelijk zijn voor het Bosfeest, wel vaker een geldbedrag toezeggen. Het comité stelt echter wel als voorwaarde dat de hele gemeenschap van Lierderholthuis ervan moet kunnen profiteren.

1 november

Een kenau die iedereen bij de ingang toebijt zo snel mogelijk te gaan zitten. Twee schoonmakers, tussen wie de onderlinge wedstrijd onnozel van je afkijken onbeslist eindigt. Een veilingmeester die sjanst met een dame uit het publiek. Het was zaterdagmiddag allemaal te zien bij de officiële opening van de huisartsenpraktijk en de apotheek in het nieuwe 'medisch centrum' aan de Munnikenhof in Heino.

De vele medewerkers van 'Theaterie 't Open Doekje' voerden een prachtig schouwspel op, waarvan over de gehele middag honderden mensen genoten. Op zeer professionele wijze werd in vier sessies een veiling gehouden, waarbij de komische noot door de medewerking van de diverse personages uiteraard niet ontbrak. De goederen, voornamelijk beschikbaar gesteld door de lokale middenstand, werden geveild voor een goed doel. De opbrengst ging namelijk in het geheel naar Artsen zonder Grenzen. Deze organisatie, die onlangs nog werd verrast met de Nobelprijs, kan ongetwijfeld een flink bedrag tegemoet zien.

De bezoekers van het open huis van de huisartsenpraktijk en de apotheek konden constateren dat Heino er een prachtige voorziening bij heeft gekregen. En de locatie midden in het dorp spreekt veel burgers enorm aan.

24 november

Gered door de koffie. Dat geldt voor drie werknemers van Industriële Diensten Heino BV, die gisteren zo rond kwart voor vijf de silo hal verlieten om even te pauzeren. Een paar minuten na het verlaten van de hal, knalde die met woest geweld uit elkaar.

De knal was op ruime afstand van de voormalige melkfabriek nog beter te horen dan heel dichtbij. De hoogte van de silo was daar de oorzaak van. Dat maakte de impact voor de mensen, die direct

na de explosie het pand verlieten, er niet minder om. "Toen ik naar buiten liep en naar die afdeling keek, dacht ik: als daar nog iemand was geweest, had hij het wel kunnen schudden," zegt Herman Grote Ganseij. De Heinoër is een van de ruim vijftig medewerkers van het bedrijf. Hij zag hoe alle wanden uit de muur waren geslagen.

Na de explosie trad direct een calamiteitenplan van de hulpdiensten in werking waarbij politie, brandweer en GGD waren betrokken. Er werd een commandowagen naar Heino gestuurd; de Dorpsstraat werd tot op grote afstand afgezet en ook het in allerijl geëvacueerde personeel moest op ruime afstand blijven.

25 november

De gemeente Heino wil maximaal 500 gulden beschikbaar stellen voor een project 'ideële reclame', dat is geïnitieerd door de Stichting Dokter Doyerfonds. Het doel van dat project is om inwoners van Heino op een passende wijze te attenderen op het belang van het naleven van een aantal specifieke normen en waarden.

Inmiddels zijn er enkele oriënterende gesprekken geweest met medewerkers van de Heinose Kabeltelevisie (HKT) en video-club Zoom-Out.

De intentie is om korte filmpjes te maken, die gedurende bepaalde tijden van het jaar, worden uitgezonden tijdens de uitzendingen van de HKT. Thema's die daarbij aan de orde kunnen komen zijn: vandalisme, pestgedrag, winkeldiefstal, vernielingen in de natuur, maar ook positieve items als vrijwilligerswerk en leuke acties als alternatief voor vernielingen. «



Suikerzakjes van Heino

5

IN 1939 BESLUIT DE KERKENRAAD VAN DE NEDERLANDSE HERVORMDE KERK VAN HEINO OM HET BESTAANDE LOKAAL 'VREDE', DAT ZICH BEVINDT NAAST DE PASTORIE OP DE HOEK VAN DE STATIONS- WEG EN DE STATENWEG, TE VERVANGEN DOOR EEN NIEUW GEBOUW. ER WORDT BESLOTEN TE BOUWEN OP EEN PERCEEL AAN DE HAARSTRAAT. ONDANKS DE MOBILISATIE STELLEN ZICH JONGE- REN BESCHIKBAAR OM HET GRONDWERK TE VERRICHTEN EN IN SEPTEMBER 1939 WORDT DAARMEE EEN BEGIN GEMAAKT. HET BEHEER STAAT ONDER DIRECTE VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE KERKVOOGDIJ EN HET GEBOUW WORDT TOT 1966 ALLEEN GEBRUIKT VOOR KERKELIJKE DOELEINDEN.



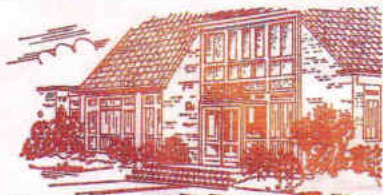
Gebouw 'Vrede', De Haarstraat 5, Heino.



Gebouw „VREDE“
De Haarstraat 5 - Heino - Tel. (05720) 13 12
Diverse zalen voor: vergaderingen, toneelavonden, recepties,
bruiloften enz.



Gebouw „VREDE“
De Haarstraat 5 - Heino - Tel. (05720) 13 12
Diverse zalen voor: vergaderingen, toneelavonden, recepties,
bruiloften enz.



Gebouw „VREDE“
De Haarstraat 5 - Heino - Tel. (05720) 13 12
Diverse zalen voor: vergaderingen, toneelavonden, recepties,
bruiloften enz.

Een aantal afbeeldingen van het suikerzakje
van Gebouw 'Vrede', De Haarstraat 5, Heino.

Bronnen:

Het archief van de Vereniging voor
Heemkunde 'Omheining'
Krantenknipsels Ned. herv. Kerk Heino

In 1967 zijn er plannen om gebouw 'Vrede' ingrijpend te verbouwen. Het gebouw is sterk verouderd en het heeft veel te weinig zaalruimte, kortom de accommodatie heeft de tijd niet kunnen bijhouden. De kerkvoogdij laat een schetsplan maken. De woning van de conciërge zal vervallen en in het complex worden opgenomen. De grote zaal zal in de toekomst plaats bieden aan 140 personen. Verder wordt er aan vijf zaaltjes gedacht met een capaciteit voor vijftien tot veertig personen. In de hal zal een wenteltrap toegang geven tot twee lokaaltjes op de bovenverdieping. De inrichting is mede gericht op trouwerijen en uitvaarten. Door eventueel het toneel wat naar achteren te verplaatsen kunnen de grote zaal en de keuken worden verruimd. Het plan wordt begroot op f 110.000,00. Door allerlei acties, collecten en activiteiten, zal het bedrag voor een groot deel bij elkaar moeten worden gebracht. In eerste instantie is het de bedoeling om op een andere plaats in het dorp een nieuw gebouw te laten verrijzen, maar vooral omdat de bouwgrond duur is en het huidige gebouw niet genoeg opbrengt, wordt besloten tot verbouwing en vergroting. Op 9 februari 1968 wordt de voordeur van gebouw Vrede geopend om belangstellenden in de gelegenheid te stellen het geheel vernieuwde verenigingsgebouw te bekijken. Op 13 maart volgt de officiële opening.

Tegelijkertijd wordt ook de organisatie veranderd. Het beheer komt in handen van een beheerscommissie. Het gebouw krijgt het karakter van een algemeen cultureel centrum. Er worden kerkdiensten gehouden van de Nederlands gereformeerde kerk, repetitieavonden van het Heino's mannenkoor en muziekvereniging Ons Genoegen. Talloze verenigingen houden er vergaderingen, rouwdiensten, bruiloften en verenigingsavonden.

In oktober 1976 wordt het verenigingsgebouw Vrede opnieuw uitgebreid, gemoderniseerd en aangepast aan de geldende wettelijke voorschriften. Gezien de snel veranderde behoefte en ook de vraag naar meer zaalruimte met een andere indeling is dit dringend noodzakelijk. Aan het architectenbureau De Bekker en Moezelaar te Schalkhaar-Heino wordt opdracht gegeven voor een verbouwing.

Bij het vijftigjarig bestaan in 1990 wordt stilgestaan bij de veelzijdigheid van het gebouw.

In 1996 koopt de hervormde gemeente het voormalige Heleco pand aan de Canadastraat. Deze locatie zal gebruikt worden om de kerkelijke activiteiten onder te brengen, die in gebouw 'Vrede' plaats vonden.

Gebouw Vrede komt te koop en wordt in oktober 1997 verkocht aan de heren Leer en Meinardi, die plannen hebben om na afbraak van het gebouw er winkels met bovenwoningen en een ondergrondse garage te realiseren. Het supermarkt concern Aldi heeft al belangstelling, maar moet eerst wachten op de aanpassing van het bestemmingsplan. Uiteindelijk komt er in april 2001 groen licht van Gedeputeerde Staten van Overijssel, zodat met de bouw kan worden begonnen. In september 2002 is het dan eindelijk zo ver, het gebouw is gebruiksklaar. Aldi en Action openen hun deuren. «

Onbekende voorwerpen in de kelder

Sjablonen



Op een van de vele mooie dagen die deze zomer voor ons in petto had, besloten Jan en Mientje nu eens niet met de *Deutz* (trekker) op stap te gaan en ook niet met de auto, maar met de fiets. Maar waar moest de reis naar toe? "Laten we richting Wijhe gaan, dan zien wij wel wat we op ons pad tegenkomen," opperde Jan.

Genietend van het mooie weer en de fraaie natuur bereikten wij al vrij spoedig Wijhe. Om op dat moment al koffie te gaan drinken, vonden ze wel wat vroeg. Dus besloten ze om nog enkele kilometers verder te fietsen. Mientje kwam, naar aanleiding van een artikel dat zij gelezen had, op het idee om door te fietsen naar het infocentrum IJssel Den Nul. In het infocentrum is een permanente tentoonstelling ingericht, waar je ook gezellig kunt koffiedrinken.

Nu ze hier toch waren, konden ze meteen een bezoek brengen aan 't *Olster Erfgoed*, onze zustervereniging, die hier een tentoonstellingsruimte heeft. De tentoonstelling in deze ruimte is gratis toegankelijk en dat is nou precies wat wij Nederlanders altijd zeer op prijs stellen. Bij binnenkomst vielen Jan en Mientje al direct met de neus in de boter. Mientje riep: "Jan moet je eens zien wat een oude jurken hier hangen." Het waren typisch jurken uit de jaren veertig van de vorige eeuw. Jan bekeek de jurken ook eens goed en zei toen met enige opwinding in zijn stem: "Nou zeg, volgens mij zijn de versieringen die op deze jurken geborduurd zijn met dezelfde soort sjablonen gemaakt als die wij in de kelder van Omheining hebben en waarvan wij niet wisten waarvoor ze dienden. Een vermoeden hadden wij wel, maar zeker wisten we het ook niet." Jan maakte direct enkele foto's van de jurken en stuurde die mij toe; hij had nu het bewijs dat de sjablonen hiervoor gebruikt werden. Ik was ook zo goed als overtuigd. Jan en ik besloten een bezoek te brengen aan 't *Olster Erfgoed* en er onze sjablonen te laten zien. Ons vermoeden werd volmondig bewaarheid: deze sjablonen werden inderdaad vroeger gebruikt om ze met kleermakerskrijt op de jurk na te trekken om daarna de getekende vorm op de stof te borduren.

Waar een zomerse fietstocht toe kan leiden! «



Tekst: Gerard Veltkamp
Werkgroep historische
gebruiksvoorwerpen



"Wule zekt det zo"

Een rubriek veur platproaters

Even vooraf:

TWEETALIGHEID?

GELEERDEN ZIJN HET ER AL LANG EN BREED OVER EENS: JONGE KINDEREN TWEETALIG OPVOEDEN HOEFT GEEN ENKEL PROBLEEM TE ZIJN. HET IS JUIST GOED VOOR DE TAALONTWIKKELING.

BIJ SALLAND VERZEKERINGEN WETEN ZE DAT OOK, ZO BLIJKT UIT EEN BERICHT IN DE STENTOR VAN 14 OKTOBER JL. ONDER DE TITEL 'DIALECTLES VAN NIJNTJE VOOR KERS-VERSE MOEDERS'. ALLE VROUWELIJKE VERZEKERDEN DIE KORTGELEDEN BEVALLEN ZIJN OF BINNEN AFZIENBARE TIJD EEN BABY VERWACHTEN, ONTVANGEN HET BOEKJE 'NIJNTJE OP DE FIETSE', DE SALLANDSE VERSIE VAN HET KINDERPRENTENBOEK 'NIJNTJE OP DE FIETS'. LUTTENBERGER GERARD OOSTERLAAR VAN HET TRIO HÖLLENBOER IS VERANTWOORDELIJK VOOR DE VERTALING. STREEKTAALDESKUNDIGE HERMAN KOERHUIS POLIJSTTE ALS CORRECTOR DE VERTALING.

'laeter as ik groot bin

dach nijntje op 'n dag

gao ik een fietstoch maeken

ik hoppe det det mag'

**nijntje
op de
fietse**

**dick
bruna**



KOERHUIS IS EEN ENTHOUSIASTE PROMOTOR VAN DE SALLANDSE TAAL, EEN VOLWAARDIGE TAAL MET EEN RIJK VOCABULAIRE. ANNET ELLENBROEK, EIGENAAR VAN BRUNA RAALTE, IS INITIATIEFNEEMER VAN DE SALLANDSE VERTALING VAN NIJNTJE.

DIT CADEAUTJE IS EEN SYMPATHIEKE GESTE NAAR DE VERZEKERDEN IN BLIJDE VERWACHTING OF DIE NET BEVALLEN ZIJN, VINDEN WIJ. EN NU MAAR HOPEN DAT DE BOEKJES BIJDAGEN AAN HET BEHOUD VAN HET DIALECT DAT DE AFGELOPEN DECENNIA BEHOORLIJK ONDER DRUK IS KOMEN STAAN.

OOSTERLAAR ZELF IS OPTIMISTISCH: "JE ZIET DE JONGEREN TEGENWOORDIG SOMS TOCH SALLANDSE WOORDEN GEBRUIKEN, LANGZAAM WORDEN ZE ER OOK WEER TROTS OP." »

In deze aflevering is een keuze
gemaakt uit de vele woorden met
de beginletter 's'.

S

sam vleis
- mals, zacht vlees
schae
- schade
schemme
- schaduw
schennen
- schenen
scheuken
- schuren
siepel
- ui
sjappie
- onverzorgd persoon
slok
- los, niet goed vast
sluffie
- briket
sniesel
- gehakseld stro



snijdig

- slank

snister

- soort vuurwerk

snoem

- snuiven

spiejen

- overgeven

spinne

- spinde; voorraadkast

sproa

- spreekw

stáets

- eigenwijs, onwillig (paard)

stammig

- kort en dik

stättnäppie

- steelpannetje



steugie

- een poosje

steurig

- gestadig, in rustig tempo

stieme

- eigenwijs

striekerd

- oorvijs

sukelae

- chocolade



S



Heino mijn dorpje (5)

Tegenover ons huis bevond zich een weilandje van de kerk, met twee prachtige bomen: een donkerbruine beuk en een plataan die er nu nog staat. Af en toe werd dit weilandje gebruikt voor het houden van schapen, een hobby van mijn broers Olof en Christiaan.

Terug naar de Canadastraat. In ons grote gezin van 7 broers en 3 zussen golden vele regels, die wij afhankelijk van het toezicht van onze ouders en andere familieleden in acht namen.

Nog leuker was het om die regels te ontduiken, voor zover het toezicht van mijn ouders daarvoor ruimte bood. Een van de regels was: als je lid was geworden van een vereniging, bleef je ook lid. In die periode van 1941 - 1951 waren er nog niet zoveel verenigingen. Na enig aandringen mocht ik lid worden van het zangkoor in de kerk. Was je eenmaal lid, dan was de aardigheid er meestal snel af, zo gaat dat zeker in je jeugd, maar dan hakte de regel er wel in. De beloning was ook niet om over naar huis te schrijven: een reep chocolade met Kerstmis.

Bij de welpen vond ik het wel leuk. Ons hoofdkwartier was ondergebracht in de schuur bij Heuves aan de Dorpsstraat. De meeste activiteiten waren in het bos. Akela wij doen ons best...

Als misdienaar moest je elke morgen op tijd in de kerk zijn, want de mis begon om 8.00 uur. 'Gelukkig' werd ik op een bepaald moment door de pastoor gestraft wegens wangedrag tijdens zijn godsdienstles. Nu nog zien hoe ik mijn straf thuis kon ontlopen. De 'beloning' was ook hier indrukwekkend: wij moesten tamme kastanjes rapen in de tuin van de pastoor. Zo maakten wij ook kennis met koster Buntink, die het niet gemakkelijk had met zijn vele werkzaamheden.

's Morgens gingen wij na de mis naar school en mijn route liep meestal via mijn schoolvriend Henk Hassink. Bij Hassink viel buiten schooltijd altijd veel te beleven. Wat wil je ook. Een café, een meelhandel en een betonfabriek van Hein Hassink, dat alles binnen een afstand van circa 250 meter van ons huis. Je moest altijd wel oppassen dat je niemand in de weg liep. Gerard Wolfkamp, de boekhouder van de firma Hassink, had nogal eens last van ons.

**"WIJ MOESTEN TAMME
KASTANJES RAPEN IN DE TUIN
VAN DE PASTOOR"**

Met Henk leerde ik de beginselen van het biljarten, terwijl wij nauwelijks over het biljart konden kijken. Het was oppassen want het gevaar van door het laken stoten was altijd aanwezig. Henk leerde mij ook de verdere geheimen van het huis. Bijvoorbeeld waar opa Hassink zijn sigaren bewaarde. Op een goede dag 'leenden' wij er twee en rookten die op in de betonfabriek. Misselijkheid was het resultaat.

Kwam je 's morgens binnen in de keuken bij Hassink, waar altijd veel en hard werd gewerkt, dan moest je even bij opa komen die vaak bij de warme kachel zat. Opa was erg oud en leed aan de ziekte van Alzheimer. Als je daar stond in je korte broek, sloeg hij een arm om je heen en zei stevast: "Mien jong,

wat heb ie flinke paolen onder 't schijthuis". Vaak viel er ook nog wel eens wat af van de tafel waar zo veel en zo hard aan gewerkt werd. Zo niet dan liepen wij door de tuin naar de daarachter gelegen betonfabriek. Als wij de kans kregen, sprongen wij van het dak van de cementopslag in de daaronder liggende opslag van metselzand, want dan kwam je zacht terecht. Dat deden wij ook vaak in het weekend. Dan was er toch niemand.

Het pand van Hassink en Blom had een groot dak. Wij ontdekten dat je, door twee korte planken op te lichten van de zolder van Hassink, naar die van Blom kon komen. Het aantrekkelijke hiervan was, dat je dan bij de voorraad koek van de bakker

kwam. Het is ons een keer gelukt de zolder van Blom te bereiken en juist op dat moment kwam Hein Blom boven, hoorde ons geritsel en sommeerde: "Kom naar beneden of moet ik je komen halen?" Ik zei tegen Henk: "Jij moet er maar naar toe gaan, want het is jouw familie." Ik sloop weer terug zoals wij ook gekomen waren en maakte mij uit de voeten.

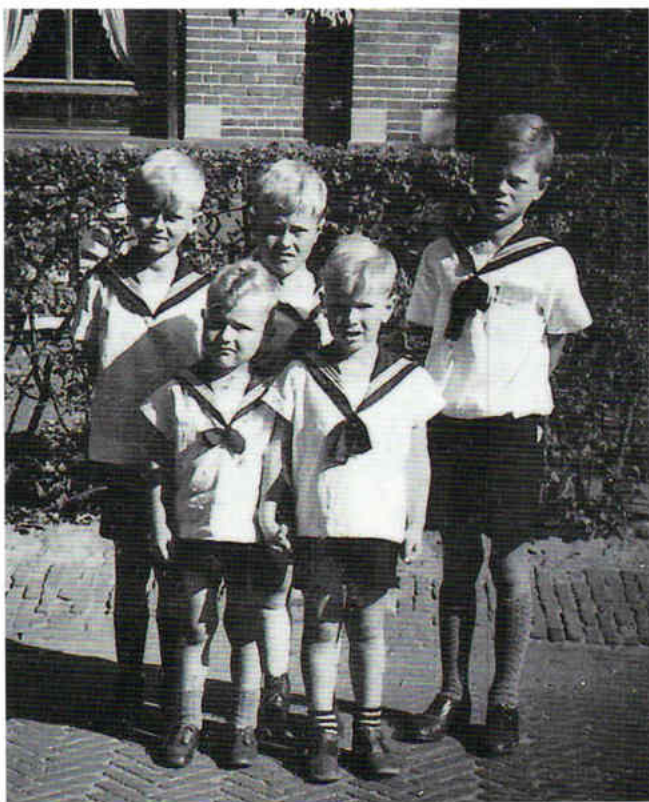
Heino was in die tijd een dorp waar in het dagelijks leven de verzuiling duidelijk zichtbaar was: katholieken deden hun inkopen bij katholieke winkeliers, protestanten bij protestante. Twee kerken domineerden toen het dorp. De hervormde kerk met de prachtige historische toren en de katholieke kerk van Maria ten Hemelopneming tegenover ons huis.

Terug naar mijn jeugd. Als de pastoor het niet zag, voetbalden wij graag op het plein voor de kerk, dat in die tijd nog werd afgesloten met een stenen hekwerk met ijzeren tussenstukken. Een gemetselde pisbak diende jarenlang als doel tijdens ons voetbalspel. Als de pastoor de communie ging rondbrengen had je niet zoveel last, maar als dat niet het geval was, kreeg je op je kop.

Bijgaande foto geeft nog een zicht op die tijd. De door ons verfoeide matrozenpakjes moesten een hele dag schoon blijven. Een bijna onmogelijke opgave.

U ziet van links naar rechts: Ferdinand en Han en daarachter Olof, Christiaan en Johan. »

**"OP EEN GOEDE
DAG 'LEENDEN' WIJ ER TWEE
EN ROOKTEN DIE OP IN
DE BETONFABRIEK"**



Was er in Heino een volksfeest of optocht, dan deden wij mee. Een keer maakten wij met de jongere broers en zus een boot op een melkkar. Op het laatste moment was er in de boot een zitplaats te weinig. Mijn moeder pakte de eerste de beste grote trommel waarin meestal zelfgebakken haver-moutkoekjes werden bewaard en waar je op kon zitten. Na de optocht was de trommel leeg...

Tot slot

Heino was een dorp van geringe omvang met een schitterend buitengebied. Buiten de deur had je zicht op weilanden en prachtig open gebied, waar het roodbonte vee vredig graasde. Er kwamen meer paarden met wagens over de Canadastraat en Dorpsstraat dan auto's.

De oude heer Polstra reed met zijn prachtige oude Ford taxi in uniform. Als er al eens een grote vrachtwagen langs kwam dan renden wij naar buiten om die te bekijken. Het meeste vervoer ging per fiets of met de benenwagen.

In vergelijking met toen is het dorp erg veranderd. Op de Stationsweg stond slechts een enkele woning, een prachtige boomgaard bij 'de Hemel' en 'de Kampen' waren merendeels weiland en landbouwgrond van Bouma. De bebouwing langs de Raalterweg hield op bij de 'duiker', de Paalweg was achter het r.-k. kerkhof - behoudens enkele boerderijen - onbebouwd. Vanaf de 'duiker' liep een fraai pad, het Domineespaadje, achter het r.-k. het kerkhof richting Stationsweg.

De Molenweg was een zandweg en door Lierderholthuis stroomde een mooie wetering.

Met deze laatste beelden sluit ik mijn verslag over de herinneringen aan mijn eerste tien jeugdjaren in Heino af. «





Wij wensen
iedereen een jaar vol
vreugde, vriendschap,
gezondheid, geluk en vrijheid.

Namens 'Omheining'

2020





Foto omslag: Boerderij 'De Cent' aan Bendijksweg 50.

Omheining

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein omheint. In ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

ISSN 1384-8461

Druk: Sonodruk, Heino